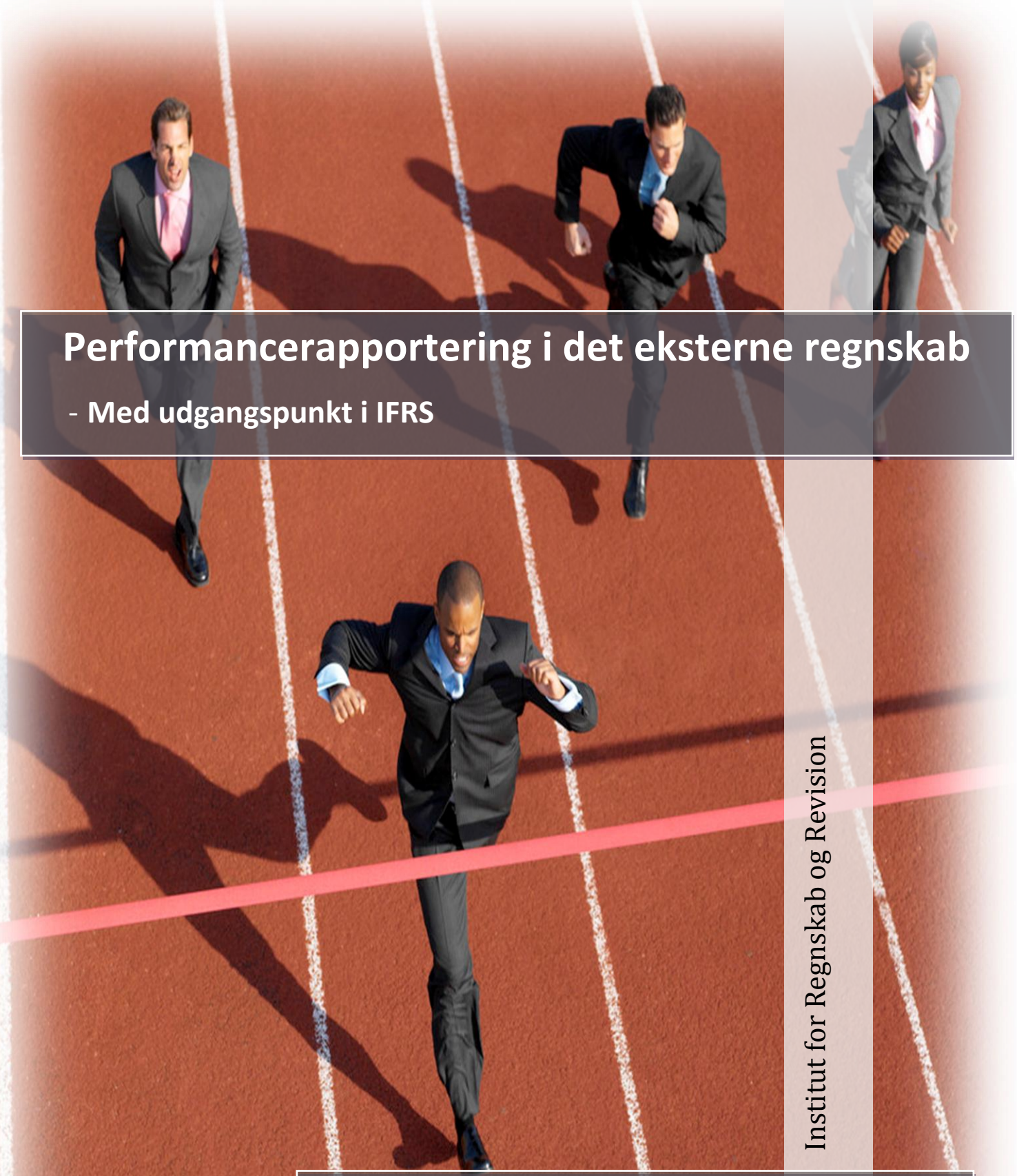

Performancerapportering i det eksterne regnskab

- Med udgangspunkt i IFRS

Institut for Regnskab og Revision

Forfatter: Anette Primdahl Jakobsen
Vejleder: Ole Vagn Sørensen

Kandidatafhandling på Cand.merc.fir, CBS

Engelsk titel:
Performance Reporting in the External Financial Report -Based on the IFRS

Afleveret december 2011
Samlet 181897 anslag svarende til 79,95 normalsider
I alt 124 sider inklusive bilag

Executive Summary

Performance reporting is a central term in most companies' internal and external financial reporting. This master's thesis focuses on performance reporting through the central financial statements in the external financial report. The subject is considered with reference to the regulation developed by the International Financial Standards Board (IASB) called International Financial Reporting Standards (IFRS).

Performance reporting in the external financial report is defined as consisting of the following three dimensions:

- Rules of Purpose
- Reporting Model
- Format

Firstly, a framework consisting of relevant questions to address the three dimensions in a performance reporting model is developed and parallels are drawn between the listed dimensions of performance reporting and the IASB's current regulation and standard development projects.

The IASB performance reporting model is characterised on the basis of the three defined dimensions by involving the rules of related current standards and ongoing projects.

Secondly, the theses of three relevant accounting researchers regarding performance reporting are involved to add different academic perspectives to the subject. Each of the three accounting researchers has developed an introduction to performance reporting from a different angle compared to the IASB model. All the performance reporting model proposals have a starting point in one of the three dimensions from the previously defined framework. Further, they all involve parts of the other dimensions from the framework.

The performance reporting models introduced by the three accounting researchers are compared and evaluated. The models have appreciable differences with plenty of strengths worth mentioning, but also with certain weaknesses.

Thirdly, the developed framework for performance reporting is applied as a method of giving relevant suggestions for developing the current IASB model. This is not meant to be a unique solution for a performance reporting model, but an illustration of the relevant structure of the development process.

Finally, an aggregated conclusion of the subject of this master's thesis is presented. In general, there is room for improvement in the current regulation related to the IASB performance reporting model, and the developed framework of this thesis can be seen as a relevant tool for structuring the process.

Indhold

1. Indledende afsnit 5
   1.1. Indledning 5
   1.2. Problemformulering 7
   1.3. Hvad er regnskabsmæssig performance? 7
   1.4. Afgrænsninger 10
   1.5. Målgruppe 13
   1.6. Metode og kildekritik 14
   1.7. Afhandlingens struktur 16
2. Karakteristik af performancerapporteringsmodellen under IFRS 17
   2.1. Opstilling af en performancerapporteringsmodel 17
   2.2. IFRS-bestemmelser om dimensionerne under performancerapportering 18
   2.3. Formålsbestemmelser 23
      2.3.1. Performancebegrebet 23
      2.3.2. Målet med finansiel rapportering og brugergruppen 24
      2.3.3. Kvalitative karakteristika 26
      2.3.4. Elementer og indregning 27
      2.3.5. Måling 28
   2.4. Regnskabsmodel 28
      2.4.1. Forskellige situationer for dagsværdianvendelse 29
      2.4.2. Sammenfattende vurdering af anvendelsen af dagsværdi under IFRS 31
   2.5. Format 32
      2.5.1. Grundlæggende principper for præsentationen 32
      2.5.2. Resultatopgørelsens struktur 35
      2.5.3. Kategorien anden totalindkomst (OCI) og genindregning (recycling) 37
      2.5.4. Mellemtotaler 38
   2.6. Sammenfatning 38
3. Tre alternative modelfremstillinger 40
   3.1. Bezolds rapporteringsmodel 40
      3.1.1. Essensen i en forretningsaktivitet 40
      3.1.2. Forløbet for likviditetsskabende aktiviteter 41
      3.1.3. Værdi i sammenhæng med illikvide ressourcer 43
      3.1.4. Måling - brug af markedsværdier 43
      3.1.5. Udledte rapporteringsprincipper med udgangspunkt i forretningsaktiviteten 46
      3.1.6. Opsummering af Bezolds model sammenholdt med IASBs model 47
   3.2. Penman & Nissims rapporteringsmodel 47
      3.2.1. Modeloplæggets formål og udgangspunkt 47

3.2.2. Dagsværdianvendelse ... 48
3.2.3. Karakteristika ved historisk kostpris versus dagsværdi ... 49
3.2.4. Opstilling af fem principper for dagsværdianvendelse ... 51
3.2.5. Præsentationsmæssige oplæg ... 54
3.2.6. Opsummering af Penman & Nissims model sammenholdt med IASBs model ... 56
3.3. Coopers rapporteringsmodel ... 57
3.3.1. Målsætninger for regnskaber ... 57
3.3.2. Den overordnede struktur i opgørelserne ... 58
3.3.3. Hovedprincipper for måling ... 59
3.3.4. Markedsrente og dagsværdi ... 61
3.3.5. Dagsværdimåling for driftsaktiver ... 62
3.3.6. Mellemtotaler ... 62
3.3.7. Resultatmålets berettigelse ... 63
3.3.8. Anden totalindkomst (OCI) og genindregning (recycling) ... 64
3.3.9. Konvertering fra enheds- til ejerskabssynsvinkel ... 65
3.3.10. Opsummering af Coopers model sammenholdt med IASBs model ... 66
3.4. Sammendrag vedrørende de tre alternative modelforslag ... 66
3.5. Vurdering af de tre behandlede rapporteringsmodeller ... 72
4. Oplæg til opstilling af en performancerapporteringsmodel ... 76
4.1. Genstanden for regnskabsrapportering ... 76
4.2. Den centrale målgruppe for regnskabsrapportering ... 77
4.3. Rammerne for informationen i regnskabet ... 78
4.4. Rapporteringens opgaver ... 80
4.5. Primære regnskabsopgørelser ... 81
4.6. Valg af retningslinjer for måling ... 82
4.7. Organisering af data i regnskabspræsentation ... 84
4.8. Mellemtotaler ... 88
5. Konklusion ... 89

Litteraturliste ... 94
Bilag 1. Kvalitetshierarkiet i IASBs eksisterende og nye Begrebsramme ... 100
Bilag 2. Analyse af dagsværdianvendelse under IFRS ... 102
Bilag 3. De fire primære opgørelser samt en afstemningsopgørelse i IASBs Præsentationsprojekt ... 111
Bilag 4. Totalindkomstopgørelse og balance efter Penman & Nissims model ... 118
Bilag 5. De primære opgørelser i Coopers model ... 119
Bilag 6. Oplæg til struktur i totalindkomstopgørelse og balance i hovedafsnit 4 ... 123

1. Indledende afsnit

1.1. Indledning

Begrebet regnskabsmæssig performancerapportering indgår i de fleste virksomheders regnskabsaflæggelse. Ledelsen rapporterer reelt om virksomhedens udnyttelse af knappe ressourcer, hvilket professor J.O. Elling, CBS, har udtrykt således:

"Regnskab som samfundsaktivitet beskæftiger sig med måling og kommunikation af finansiel og anden information om udnyttelsen af knappe ressourcer til beslutningsformål. Kommunikationsprocessen gennemføres på grundlag af et særligt begrebsapparat og regelsæt, der er udviklet indenfor regnskab."[1]

De virksomheder, der forvalter en del af samfundets knappe ressourcer til et givent formål, foretager regnskabsmæssig måling af, hvor godt ressourceforvaltningen lykkes, og kommunikerer denne information til beslutningstagerne igennem det eksterne regnskab. Udtrykt med andre ord udgør det eksterne regnskab et værktøj, hvori virksomhederne udsender oplysninger vedrørende regnskabsmæssig performance til de relevante brugere.

Gennem de seneste årtier er der sket en markant omskiftelighed i virksomhedernes miljø og eksistensbetingelser. Virksomhedernes aktiver og forpligtelser har generelt udviklet sig til at være mere forskelligartede, og såvel operationelle som finansielle aktiviteter fremstår stadig mere komplekse. Forskelligartethed og kompleksitet præger ligeledes virksomhedernes kapitalstruktur.[2]

Den hastige udvikling indenfor virksomhedernes omgivelser udfordrer løbende regnskabsreguleringen. Dette medfører krav om kontinuerlig tilpasning med henblik på at sikre den mest optimale performancerapportering i virksomhedernes eksterne regnskab til de påtænkte regnskabsbrugere.

Denne afhandling omhandler regnskabsmæssig performancerapportering med udgangspunkt i den gældende regulering under IFRS, der er udviklet af IASB, International Accounting Standards Board.

Formålet med afhandlingen er at karakterisere måden, hvorpå der rapporteres om regnskabsmæssig performance under IFRS. Yderligere behandles alternative tilgange til at rapportere om regnskabsmæssig performance til regnskabsbrugerne med henblik på at fremsætte et bidrag til overordnede retningslinjer for den fremtidige udvikling af IASBs regulering på området.

[1] Elling (2010), side 17
[2] EFRAG (2006), side 4

Aktualiteten af emnet performancerapportering i regnskabet kommer blandt andet til udtryk i form af en nyligt publiceret dansk undersøgelse fra september 2011 med titlen "Værdien af Årsrapporten", der er gennemført i et samarbejde imellem CBS og PwC, Danmark.

Den pågældende spørgeskemaundersøgelse har haft til formål at afdække, hvilken værdi regnskabsbrugerne tillægger årsrapporten som helhed samt de enkelte bestanddele heri, og yderligere på hvilke områder den gældende regulering (IFRS) har forbedringspotentiale. En sådan spørgeskemaundersøgelse udgør en metode til fastlæggelse af regnskabsbrugernes krav til virksomhedernes performancerapportering i regnskabet og kan fungere som inspirationskilde til, i hvilken retning IFRS-reguleringen bør udvikle sig.

I denne afhandling anlægges der en anden indgangsvinkel til behandling af emnet regnskabsmæssig performancerapportering. I stedet for at tage udgangspunkt i regnskabsbrugernes udtrykte efterspørgsel med afsæt i den eksisterende IFRS-regulering har jeg valgt at gennemføre et teoretisk "desk research".

IASB fremsætter ingen overordnet specifikation af, hvad rapportering om performance i det eksterne regnskab konkret indbefatter. Imidlertid repræsenterer IASBs udviklede begrebsapparat og regelsæt i form af IFRS samlet set en metode til rapportering om regnskabsmæssig performance. På baggrund heraf kan der hævdes at eksistere en given performancerapporteringsmodel under IFRS.

I denne afhandling introduceres således begrebet performancerapporteringsmodel, der er et udtryk for de overordnede mål, kriterier og metoder, som ligger til grund for en given regnskabsrapportering. Med henblik på at kunne karakterisere en performancerapporteringsmodel opstilles der i afhandlingen en begrebsramme, som omfatter tre dimensioner, benævnt formålsbestemmelser, regnskabsmodel og format.

Begrebsrammen besvarer i en struktureret rækkefølge følgende helt basale spørgsmål i relation til regnskabsaflæggelse:

- Hvad er formålet med regnskabsrapportering?
  - Hvem bør der rapporteres til?
  - Hvad bør der rapporteres om?
- Hvordan bør der rapporteres?

Efter opstillingen af begrebsrammen til karakteristik af performancerapporteringsmodeller anvendes denne til dels at karakterisere den eksisterende model under IFRS, dels at karakterisere tre alternative modeller fremsat af forskellige regnskabsforskere.

Baggrunden herfor er, at jeg ønsker at inddrage alternative anerkendte teoretiske forslag indeholdende høj grad af nytænkning. Alt andet lige vil de almindelige regnskabsbrugeres besvarelser og ønsker være mere praktisk orienterede og fremsatte forslag typisk bestå af en mindre ændring i eller supplement til den eksisterende detailregulering under IFRS.

På baggrund af de alternative performancerapporteringsmodeller søges inspiration til et bidrag til udvikling af retningslinjer for den eksisterende model under IFRS.

Afhandlingen er inddelt i 5 hovedafsnit. Strukturen herfor og det nærmere indhold i de enkelte hovedafsnit er nærmere beskrevet i afsnit 1.7.

1.2. Problemformulering

Afhandlingen har til formål ud fra en normativ synsvinkel at behandle, hvorledes udviklingen indenfor regnskabsmæssig performancerapportering under IFRS bør ske med henblik på at skabe en konsistent og relevant regulering på området. Dette afføder følgende spørgsmål:

- Hvad er regnskabsmæssig performance?
- Hvilke overordnede dimensioner bør inddrages i opstilling af en performancerapporteringsmodel?
- Hvilke gældende bestemmelser under IFRS har relevans for de valgte dimensioner under en performancerapporteringsmodel?
- Hvorledes kan den eksisterende performancerapporteringsmodel under IFRS karakteriseres med udgangspunkt i de valgte dimensioner, og hvorledes er udviklingstendenserne heri?
- Hvilke alternative regnskabsrapporteringsmodeller kan fremhæves som relevante pendanter til den eksisterende performancerapporteringsmodel under IFRS, samt hvilke fordele og ulemper indeholder disse?
- Hvorledes kan der med inspiration fra de gennemgåede alternative rapporteringsmodeller opstilles retningslinjer for udviklingen af den eksisterende performancerapporteringsmodel under IFRS?

1.3. Hvad er regnskabsmæssig performance?

Afhandlingen omhandler regnskabsrapportering vedrørende virksomhedsperformance. Da sidstnævnte begreb favner bredt og er genstand for mange forskelligartede opfattelser, er dette i afhandlingen fastlagt til udelukkende at omhandle økonomisk performance. Betegnelsen økonomisk performance er rettet imod regnskabets finansielle information med henblik på at vurdere virksomhedens succes i en given periode.

Begrebet virksomhedsperformance dækker grundlæggende, hvorledes en virksomhed har udviklet sig i løbet af en periode.[3] Regnskabsmæssig rapportering herom indbefatter overordnet en vurdering af virksomhedens profitgenerering samt de medfølgende konsekvenser for enheden i forhold til ændring i risikoprofil, likviditet og finansiel omstillingsparathed. [4]

Som udgangspunkt består et regnskab af en ledelsesberetning[5], en beskrivelse af anvendt regnskabspraksis, finansielle opgørelser i form af totalindkomstopgørelse, balance, pengestrømsopgørelse og egenkapitalopgørelse samt yderligere noter med en række supplerende oplysninger vedrørende såvel finansiel som ikke-finansiel information. De fire nævnte finansielle opgørelser er i afhandlingen benævnt "de primære regnskabsopgørelser".

Bredden i performancebegrebet betyder, at regnskabsrapportering herom kan betone en række forskellige aspekter.[6] Helt overordnet kan der skelnes imellem rapportering af henholdsvis finansiel og ikke-finansiel information.

Den mest centrale finansielle information findes i regnskabets primære opgørelser, men en del heraf er desuden indeholdt i noterne. Som eksempler på finansiel information kan nævnes rapportering af resultat- og balanceposter, mellemtotaler samt udvalgte nøgletal såsom EPS.

Den ikke-finansielle information berører øvrige dele af en virksomheds performance, men kan også have karakter af en generel profilering af virksomheden. Der kan eksempelvis være medtaget supplerende information om viden, miljø, samfundsansvar, bæredygtighed, medarbejdertilfredshed, kundetilfredshed og lignende.[7]

Som et eksempel på, at rapporteringsudformningen i høj grad kan vægte indholdet af ikke-finansiel information i regnskabet, kan fremhæves konceptet vedrørende integreret rapportering.

Integreret rapportering indebærer, at en virksomhed i årsrapporten betoner såvel finansielle som ikke-finansielle forhold og er struktureret med udgangspunkt i virksomhedens strategiske målsætninger og forretningsmodel. Herved understreges det, hvorledes virksomhedens finansielle og

[3] Pierrot (2006), side 8
[4] EFRAG (2009a), side 18
[5] IFRS indeholder ingen krav om en ledelsesberetning. Dette er alene et dansk krav, men kravet går dog også igen i de andre EU-lande jf. Fedders & Steffensen (2008), side 237
[6] Eksempelvis kan valg af perspektivet ledelsesperformance skabe baggrund for, at markedsrelaterede påvirkninger af regnskabsdata, som ledelsen ikke har indflydelse på, elimineres i rapporteringen. Ønskes derimod information om økonomisk performance, kan der argumenteres for, at markedspåvirkninger bør indgå i regnskabets opgørelser, da disse uanset ledelsens manglende påvirkningsmulighed har betydning for virksomhedens økonomiske situation.
[7] Fedders & Steffensen (2008), side 105

ikke-finansielle performance hænger sammen, samt hvordan disse i samspil bidrager til at skabe værdi for virksomheden.[8]

Ud over prioriteringen imellem finansiel og ikke-finansiel information kan rapporteringens indhold også være præget af at anlægge en indgangsvinkel, der eksempelvis prioriterer rapportering om virksomhedens samlede økonomiske performance, den driftsmæssige performance eller ledelsesperformance. Dette vil i visse tilfælde resultere i forskelligartet rapportering.

I afhandlingen tages der udgangspunkt i, at regnskabet rapporterer om virksomhedens samlede økonomiske performance med fokus på finansiel information, nærmere bestemt informationen i de primære regnskabsopgørelser.[9] Af hensyn til afhandlingens omfang behandles ikke, hvilke supplerende ikke-finansielle oplysninger der bør indgå i regnskabsrapporteringen.

Fokusering på finansiel information gennem de primære regnskabsopgørelser kan anses som værende i tråd med opfattelsen af performance under IFRS, hvor begrebet sammenkædes med centrale økonomiske termer og opgørelser i regnskabet.

Følgende relevante citater fra IASBs Begrebsramme kan fremhæves:

- *" information about performance is primarily provided in an income statement"*[10]
- *"an income statement provides an incomplete picture of performance unless it is used in conjunction with the statement of financial position and the statement of changes in financial position"* [11]
- *Profit is frequently used as a measure of performance…"*[12]

Hos IASB fremgår imidlertid ingen konkret beskrivelse af, hvad der skal måles og rapporteres om med henblik på at udtrykke en virksomheds performance i forbindelse med regnskabsaflæggelse.

Det kan hævdes, at et fokus på udelukkende økonomisk performance kan betragtes som relativt snævert, da faktorer såsom markedsandele, evne til at rekruttere og bibeholde kvalificerede medarbejdere, ledelsesmæssig succes og lignende er yderst afgørende for, hvorledes en virksomhed udvikler sig.

Som modargument hertil kan det fremføres, at disse øvrige aspekter af en virksomheds performance over tid vil blive afspejlet i dennes økonomiske resultater. Der er således alene tale om en

[8] Mogensen (2011), side 1-2
[9] Ifølge EFRAG (2009a) er rapportering om økonomisk performance ligeledes det centrale fokus hos IASB.
[10] Begrebsramme (2010), afsnit 19
[11] Begrebsramme (2010), afsnit 20
[12] Begrebsramme (2010), afsnit 69

tidsmæssig forsinkelse, før disse øvrige finansielle og ikke-finansielle faktorer vil påvirke og dermed fremgå af regnskabsdata.[13]

1.4. Afgrænsninger

Afhandlingens emneområde indeholder brede dimensioner, hvorfor det er nødvendigt at opstille klare retningslinjer for afgrænsning af undersøgelsesfeltet. Dette skal bl.a. sikre en tilstrækkelig dybde i behandlingen af de berørte problemstillinger.

Behandlingen af emnet performancerapportering sker med udgangspunkt i den gældende regulering under IFRS. Finansiel information formidles her via de primære regnskabsopgørelser, totalindkomstopgørelsen, balancen, pengestrømsopgørelsen samt egenkapitalopgørelsen.

Totalindkomstopgørelsen kan enten forekomme som en samlet opgørelse (herefter model 1) eller opdelt i 2 hovedopgørelser bestående af dels en traditionel resultatopgørelse ("Income Statement"), dels en anden opgørelse over indtægter og omkostninger ("Other Comprehensive Income") (OCI). Den todelte model benævnes herefter model 2.[14]

I denne afhandling tages der udgangspunkt i, at der rapporteres i en samlet totalindkomstopgørelse. Såfremt det er nødvendigt at skelne imellem de enkelte dele af den samlede totalindkomstopgørelse, anvendes termerne "resultatopgørelse" og "OCI-opgørelse".

I afhandlingen behandles især totalindkomstopgørelsen og i nogen grad balancen dybdegående, da disse er særlig væsentlige i forhold til dimensionen regnskabsmodel og yderligere har en fremtrædende rolle i de tre alternative modelforslag.

Afhandlingen er med hensyn til rapporteringsniveau og -omfang rettet imod danske børsnoterede selskaber. Analyser og vurderinger er baseret på virksomheder, der opererer med økonomisk gevinst for øje, dvs. at non-profit entities er fravalgt.[15]

Afhandlingens problemstillinger behandles udelukkende i forhold til ikke-finansielle virksomheder. Baggrunden herfor er, at driften og sammensætningen af aktiver og passiver i finansielle virksomheder adskiller sig markant fra andre typer af virksomheder og er fravalgt af hensyn til afhandlingens omfang.

Yderligere afgrænses afhandlingen fra at omtale regnskabsmæssig behandling af skat, herunder stillingtagen til eventuel allokering og præsentation heraf i rapporteringsmodellen.

---

[13] EFRAG (2009a), side 18
[14] PwC (2011), side 249
[15] Det kan hævdes, at alene betegnelsen af kategorien "non-profit entities" gør det mindre relevant at rapportere om økonomisk performance.

Til behandling af regnskabsrapportering om økonomisk performance har jeg valgt en opdeling i følgende tre dimensioner:

- Formålsbestemmelser
- Regnskabsmodel
- Format

Indholdet i dimensionen **formålsbestemmelser** er i denne afhandling en konkretisering af, hvad der overordnet bør rapporteres om i regnskabet, samt hvem der bør udgøre den centrale målgruppe for rapporteringen. Yderligere vil der under denne dimension blive behandlet centrale principper for regnskabsrapporteringen[16] samt fastlæggelse af informationsformen[17].

Til dimensionen **regnskabsmodel** knytter sig et valg imellem henholdsvis en resultat- eller en balanceorienteret performancerapporteringsmodel, hvilket er relateret til valg af måleattributter.[18] Under denne dimension hører dels prioritering iblandt relevante regnskabsopgørelser, dels stillingtagen til de overordnede principper for måling.

Der kan oplistes en længere række måleattributter, som i forskellige sammenhænge kan anvendes i regnskabsrapporteringen. Afhandlingen behandler alene anvendeligheden af historisk kostpris versus dagsværdi, hvorfor det er uden for rammerne at vurdere kvaliteten af de øvrige forskellige måleattributter.

Format er den tredje behandlede dimension, der overordnet omhandler, hvorledes regnskabsinformationen bør præsenteres til brugerne. Dette indbefatter sammenhængen imellem de primære regnskabsopgørelser, især mellem totalindkomstopgørelse, balance og pengestrømsopgørelse.[19]

Opdelingen i netop disse tre dimensioner kan begrundes med følgende:

- For det første kan der spores et vist strukturelt sammenfald imellem opdelingen i disse tre dimensioner og IASBs gældende regulering, hvilket er uddybet i de følgende afsnit.

[16] Som eksempler på centrale principper for regnskabsrapportering kan nævnes de kvalitative karakteristika i IASBs Begrebsramme samt periodiserings- og forsigtighedsprincippet.
[17] Informationsformen dækker over valg af anlæggelse af informations- versus målingsperspektivet, der bl.a. ses omtalt i Elling (2010), side 199.
[18] Denne dimension kan hævdes at have en vis sammenhæng med valget imellem informations- versus målingsperspektivet, som hører under dimensionen formålsbestemmelser.
[19] Grundet dimensionen regnskabsmodels indhold af diskussionen af en balance- versus resultatorienteret model får regnskabsopgørelserne balance og resultatopgørelse naturligt mere vægt i afhandlingen sammenlignet med pengestrømsopgørelsen.

- For det andet involveres indholdet i samtlige tre dimensioner generelt, når en af disse er genstand for regnskabsfaglig debat, hvilket indikerer en intern sammenhæng. Dette ses bl.a. i hovedafsnit 3 i forbindelse med præsentation af alternative rapporteringsmodeller.
- For det tredje repræsenterer disse tre dimensioner en logisk struktur for den række af spørgsmål, der bør besvares med henblik på at karakterisere en performancerapporteringsmodel. Dette er uddybet i afsnit 2.1.

Med udgangspunkt i de tre valgte dimensioner er der i hovedafsnit 2 givet en karakteristik af den eksisterende regnskabsrapporteringsmodel under IFRS.

Som inspirationskilde til forbedring af den eksisterende performancerapporteringsmodel under IFRS er det valgt at inddrage tre regnskabsforskeres alternative modeller, der med forskellige udgangspunkter og vinkler opstiller en pendant til den eksisterende model. De tre valgte alternative modeller berører i vid udstrækning de samme emner.

Gennem de senere år er IFRS blevet stadig mere rettet mod en balanceorienteret rapporteringsmodel. Dette synes umiddelbart ikke at understøtte performancerapportering, idet dynamisk måling typisk er tilknyttet totalindkomstopgørelsen. Som følge heraf er der lagt fokus på at udvikle en resultatorienteret model, der kan repræsentere et fordelagtigt alternativ til hovedsageligt at måle performance ud fra balancen.

Min fremstilling er normativ og med fokus på de overordnede retningslinjer.

I nedenstående Figur 1 er der illustreret en niveauinddeling af regnskabsaflæggelsen.

Figur 1. Forskellige niveauer i regnskabsaflæggelse og tilknytning til de tre dimensioner

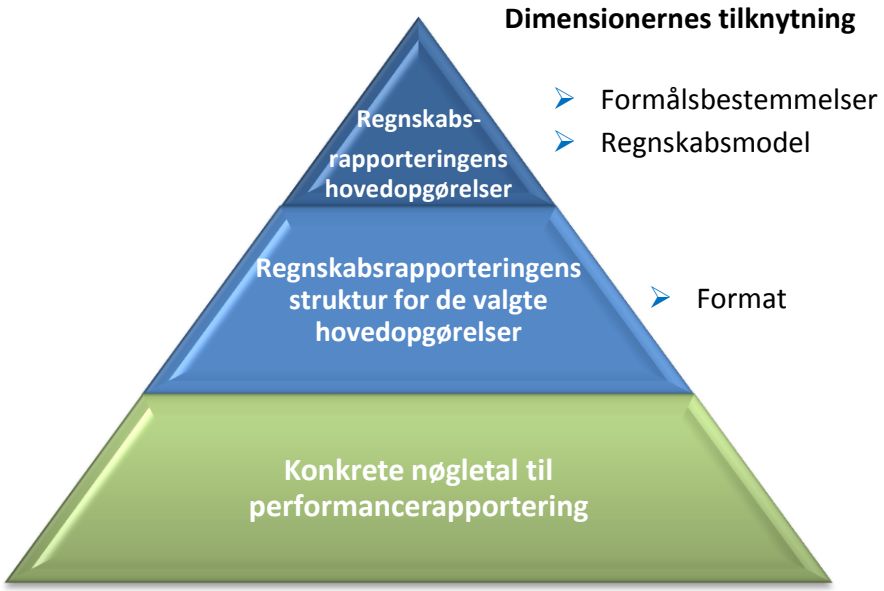

Kilde: Egen tilvirkning

I figuren vedrører det øverste niveau i trekanten dimensionerne formålsbestemmelser og regnskabsmodel. Den midterste del er tilknyttet dimensionen format. Afhandlingens hovedemner omhandler således alene de to øverste niveauer.

Når afhandlingen ikke berører trekantens nederste niveau, skyldes det, at det tilgængelige relevante materiale fra dels standardsætterne i IASB, dels de udvalgte regnskabsforskere sjældent er udviklet så detaljeret, at trekantens nederste niveau kan inddrages. Det er ikke muligt specifikt at behandle anvendeligheden af konkrete nøgletal, før de ovenstående niveauer i højere grad er fastlagte.

I forlængelse af behandlingen af standardsætternes og fageksperters modelforslag er det ikke målet med afhandlingen at opstille endnu et forslag som min egen løsning på en fuldstændig og sammenhængende performancerapporteringsmodel. Derimod er det som tidligere nævnt målet at fremkomme med relevante retningslinjer i forhold til den fremtidige regnskabsmæssige udvikling på performancerapporteringsområdet under IFRS.

Af hensyn til afhandlingens omfang omtales hovedsageligt strukturen i totalindkomstopgørelsen, mens balancens struktur behandles i begrænset grad. Pengestrøms- og egenkapitalopgørelsen behandles ikke nærmere. Ved eventuel senere udvikling af strukturen for de tre øvrige opgørelser vil totalindkomstopgørelsens struktur danne baggrund herfor.

Da resultatopgørelsen grundlæggende er en underspecifikation af egenkapitalændringer i balancen, og da pengestrømsopgørelsen er afledt af balancen og resultatopgørelsen, kan der argumenteres for, at balancen som hovedopgørelse bør være styrende for strukturen af samtlige opgørelser.

Det pågældende hierarki-argument har jeg valgt at se bort fra, idet totalindkomstopgørelsen (resultatopgørelsen) i de tre anvendte regnskabsforskeres modeller er den centrale opgørelse for performancerapporteringen. Resultatopgørelsens centrale placering understøttes yderligere af behandlede emner og analyser i afhandlingen.

1.5. Målgruppe

Afhandlingen er skrevet som afslutning på cand.merc.fir-studiet, hvorfor læseren forudsættes at have et kendskab til økonomi og regnskabsvæsen på dette niveau.

Emnet performancerapportering ses kun sporadisk behandlet i den eksisterende litteratur, hvorfor afhandlingens målgruppe typisk vil være undervisere og studerende, der ønsker at følge en ny udvikling inden for det regnskabsmæssige fagområde. Afhandlingen må også antages at kunne

interessere praktiserende revisorer med fous på IFRS samt økonomichefer m.fl., som har fået til opgave at skulle udvikle en ny regnskabsmæssig performancerapportering for en virksomhed.

1.6. Metode og kildekritik

Med udgangspunkt i de gældende bestemmelser under IFRS og et omfattende "desk reseach" behandler denne afhandling indholdet af regnskabsmæssig performancerapportering.

Selv om begrebet performancerapportering ikke er veldefineret i den eksisterende regnskabsregulering under IFRS, indgår det som bestanddel af den almindelige regnskabsudarbejdelse. Imidlertid hersker der forskellige opfattelser af, hvad der specifikt bør rapporteres om, og hvorledes dette bør implementeres.

I afhandlingen tages der overordnet udgangspunkt i regnskabsbrugergruppens informationsbehov, hvorved den optimale rapportering er den, der maksimerer nytteværdien for disse.[20] Som led i afhandlingen indgår diskussion af afgrænsning af selve regnskabsbrugergruppen, samt af hvilke hovedopgaver regnskabsrapporteringen har.

Opdelingen af emnet performancerapportering i de tre listede dimensioner, formålsbestemmelser, regnskabsmodel samt format, udgør den formelle struktur for afhandlingen. Strukturen er valgt, fordi størstedelen af mit kildemateriale netop behandler elementer, der falder under disse tre dimensioner.

I relation til de tre alternative performancerapporteringsmodeller er disse skabt af velansete regnskabsforskere udenfor IASB-regi og indeholder sammenlignet med den eksisterende IFRS-regulering vidtgående ændringsforslag.

For hver af de alternative modeller eksisterer der betydelige forskelle i detaljeringsgraden af retningslinjer og principper. Ligeledes er der markant forskel på, hvor dybdegående teoretiske udredninger der ligger til grund herfor. Dette sætter visse begrænsninger for den indbyrdes sammenligning, hvilket dog er acceptabelt i forhold til anvendelsen af kilderne i afhandlingen.

Afhandlingen indeholder såvel induktive som deduktive ræsonnementer.

I forhold til karakteristik af den eksisterende rapporteringsmodel anlægges der en induktiv tilgangsvinkel. Jeg går fra det specifikke til det generelle og slutter mig til positive udsagn om, hvorledes virkeligheden er indrettet.

[20] Denne argumentation bygger på omtalen af normative regnskabsteorier i Elling (2002), side 45

Ved opstilling af forslag til retningslinjer for fremtidig udvikling af performancerapporteringsmodellen under IFRS er jeg deduktiv og danner logiske følgeslutninger på grundlag af givne præmisser. Der tages udgangspunkt i en målsætning om at maksimere nytteværdien for regnskabsbrugerne, og jeg baserer mig på udledte postulater om omgivelserne. På den baggrund opstilles der retningslinjer for formålsbestemmelser, regnskabsmodel og format.

Afhandlingen er i væsentlig udstrækning baseret på anvendelse af sekundære data i form af kvalitative data. Jeg anvender eksperters og organisationers redegørelser angående de tre inddelte dimensioner. I afhandlingen fokuseres der på at sammenholde de forskellige tilgængelige kilder på området og på den baggrund foretage selvstændige analyser samt vurderinger.

Om den anvendte litteratur skal oplyses, at en væsentlig del af kildematerialet er udfærdiget af IASB i forbindelse med Konvergensprojektet.

Dette gælder blandt andet kildemateriale vedrørende Begrebsrammeprojektet, Præsentationsprojektet samt Fair Value Measurement (IFRS 13). Jeg har igennem IASBs hjemmeside haft adgang til en række dokumenter knyttet til de enkelte projektforløb, benævnt Meeting Updates, Observer Notes, Preliminary Views, Discussion Papers samt Feedback Statements.

Opgavens øvrige litteratur består hovedsageligt af artikler og dokumenter udarbejdet af fageksperter. Eksempler herpå er artikler fra det amerikanske fagblad Accounting Horizons, publiceringer af CE/ASA (Columbia Business School)[21] og desuden Discussion Papers udarbejdet af PAAinE[22].

I relation til kildekritik kan den omfattende anvendelse af materiale udarbejdet af organisationer såsom IASB, CE/ASA samt PAAinE hævdes at indebære en risiko for, at afhandlingen farves af de politiske holdninger, som disse hver især ønsker at fremme. Materialet indeholder imidlertid i betydelig grad modstridende holdninger og argumentation, og samlet set finder jeg ikke grund til at anfægte pålideligheden i anvendelsen af materialet.

[21] CE/ASA står for Center for Excellence in Accounting and Security Analysis, der er etableret af Columbia Business School under ledelse af Trevor Harris samt Professor Stephen Penman. Formålet med CE/ASA er at være en ledende stemme for uafhængige praktiske løsninger for regnskabsrapportering og værdiansættelse jf. Penman & Nissim (2008).

[22] PAAinE står for Proactive Accounting Activities in Europe og er en sammenslutning baseret på ressourcer fra EFRAG samt de nationale standardsættere. PAAinE har til formål at stimulere debatten angående vigtige emner på IASBs agenda før sidstnævnte formelt udsteder dets forslag jf. Barchow & Schmidt (2008).

1.7. Afhandlingens struktur

Afhandlingen er overordnet struktureret i 5 hovedafsnit, hvor hovedindholdet er følgende:

1. Nærværende hovedafsnit er det første og udgør den indledende del af afhandlingen, hvori der er redegjort for formålet med og rammerne for afhandlingen.

2. I det andet hovedafsnit udvikles begrebsrammen for opstilling af en regnskabsmæssig performancerapporteringsmodel. Dette består af en oplistning af en række udvalgte underspørgsmål, der samlet set medvirker til besvarelse af de fremsatte basale spørgsmål i indledningen. Efterfølgende gennemføres der en karakteristik af IASBs eksisterende performancerapporteringsmodel ved brug af den fremstillede begrebsramme.

3. I det tredje hovedafsnit gennemgås tre relevante alternative performancerapporteringsmodeller fremsat af forskellige udvalgte regnskabsforskere.

4. Det fjerde hovedafsnit indeholder en diskussion, hvor forslag fra de alternative performancerapporteringsmodeller inddrages i forhold til at fremsætte retningslinjer for udvikling af IASBs eksisterende performancerapporteringsmodel.

5. Det femte hovedafsnit indeholder afhandlingens konklusion.

2. Karakteristik af performancerapporteringsmodellen under IFRS

I dette hovedafsnit sammenkædes først overordnet de tre opstillede dimensioner, formålsbestemmelser, regnskabsmodel samt format, med relevante bestemmelser under IFRS.

Med udgangspunkt i de tre opstillede dimensioner følger dernæst en dynamisk fremstilling af den eksisterende performancerapporteringsmodel med inddragelse af fremsatte forslag til nye tiltag og endelige beslutninger fra relevante IASB-projekter. Hensigten hermed er at gøre karakteristikken så opdateret som muligt samt at præsentere den udviklingsretning, som på nuværende tidspunkt ses indenfor de forskellige dimensioner.

De centrale punkter fra behandlingen af de tre dimensioner sammenfattes til sidst, hvorved der fremkommer en samlet karakteristik af den eksisterende performancerapporteringsmodel.

2.1. Opstilling af en performancerapporteringsmodel

Som nævnt tidligere har emnet performancerapportering i regnskabet fra flere sider været genstand for intens debat på forskellige regnskabsmæssige niveauer. Dette må anses forklaret af, at et i øvrigt komplekst emne berører de mest grundlæggende spørgsmål i relation til regnskabsrapportering:

- Hvad er formålet med regnskabsrapporteringen?
- Hvordan bør der rapporteres?

Der eksisterer på nuværende tidspunkt en performancerapporteringsmodel under IFRS, hvis karakteristika er bestemt ud fra den samlede regulering. Kritik og ændringsforslag i den regnskabsfaglige debat om performancerapportering tager ofte udgangspunkt i det gældende regelsæt.

Med udgangspunkt i de tre udvalgte dimensioner kan der opstilles en række centrale spørgsmål, som bør besvares med henblik på at opstille rammerne for en sammenhængende og relevant regnskabsrapporteringsmodel, jf. nedenstående Figur 2.

Figur 2. Relevante spørgsmål til opstilling af en performancerapporteringsmodel

Dimension	Hovedspørgsmål	Underspørgsmål
Formålsbestemmelser	Hvad er formålet med regnskabsrapporteringen?	Hvad bør der rapporteres om?
		Hvem bør der rapporteres til?
		Hvilke rammer bør gælde for informationsafgivelsen?
Regnskabsmodel	Hvordan bør der rapporteres?	Hvilke opgørelser er de mest relevante?
Format		Hvilken form for måling bør anvendes?
		Hvorledes bør præsentationen af data organiseres?

Kilde: Egen tilvirkning

2.2. IFRS-bestemmelser om dimensionerne under performancerapportering

Da afhandlingen tager udgangspunkt i IFRS-reguleringen, er det relevant at relatere de tre valgte dimensioner hertil.

Med henblik på at inddrage udviklingstendenserne under IFRS indenfor disse områder, er det yderligere interessant at omtale IASBs fortløbende projekter vedrørende de relevante emner.

Disse projekter udfærdiges i samarbejde med de amerikanske standardudviklere i Financial Accounting Standards Board, FASB, idet IASB og FASB i 2002 har iværksat det såkaldte Konvergensprojekt vedrørende fælles udvikling og forbedring af regnskabsstandarder.[23] Udarbejdelsen af den fælles regnskabsregulering sker med udgangspunkt i eksisterende standarder.

Ad. Formålsbestemmelser

Med hensyn til dimensionen formålsbestemmelser kan der fremhæves en direkte tilknytning til IASBs Begrebsramme.[24]

Begrebsrammen udtrykker det teoretiske fundament for regnskabsreguleringen under IFRS. Heri opstilles de overordnede retningslinjer for, hvorledes IASB betragter virksomheden og dens aktiviteter. Hensigten hermed er at skabe konsistens i rapporteringerne på tværs af årsregnskabets elementer.[25]

Den eksisterende Begrebsramme fra 1989 kan, jævnfør Elling (2010), side 195, inddeles i følgende fem overordnede niveauer:

- Niveau 1 – Brugernes informationsbehov
- Niveau 2 – Kvalitative egenskaber
- Niveau 3 – Definition af elementer
- Niveau 4 – Indregning og måling
- Niveau 5 – Klassifikation og præsentation[26]

[23] IASB og FASB har med den såkaldte Norwalk Agreement i 2002 indledt et konvergensprojekt. I denne aftale tilsluttede standardsætterne sig et fælles projekt, der har til hensigt at udvikle *"…high quality, compatible accounting standards that could be used for both domestic and cross-border financial reporting"*. Denne aftale blev genbekræftet i 2006, hvor IASB og FASB underskrev Memoradum of Understanding. For begge boards er det langsigtede strategiske projekt et fælles sæt globale standarder af høj kvalitet jf. IASB (2006a), side 1.
[24] IASBs Begrebsramme er ikke en del af IFRS, men fungerer som en ramme for de indgående bestemmelser heri.
[25] IASB (2008b), side 10
[26] Denne dimension er endnu ikke udviklet i den eksisterende Begrebsramme jf. Elling (2010), side 216

I relation til behandlingen af dimensionen formålsbestemmelser i denne afhandling er især niveau 1 og 2 relevante.

Under niveau 1 defineres gruppen af regnskabsbrugere som angivet under afsnit 2.3.2. Af den eksisterende Begrebsramme fremgår det, at såfremt regnskabet dækker investorernes informationsbehov, vil det i de fleste tilfælde også dække andre interessenters informationsbehov. Dette begrundes med investorernes risikodeltagelse.[27]

Niveau 2 indeholder de valgte kvalitative egenskaber, som skal sikre, at årsrapporten har en nytteværdi for regnskabsbrugerne. I den eksisterende Begrebsramme fremhæves følgende fire primære egenskaber:[28]

- Relevans
- Pålidelighed
- Sammenlignelighed
- Forståelighed

De fire egenskaber kan sammenfattende indplaceres i det såkaldte kvalitetshierarki, der er vist i Bilag 1.

Som led i Konvergensprojektet samarbejder IASB og FASB på nuværende tidspunkt om udviklingen af en ny Begrebsramme. Begrebsrammeprojektet er inddelt i otte faser, der er benævnt fase A-H.

Fase A er afsluttet i september 2010. Fase B-D er pt. alle aktive, hvoraf der er udstedt Preliminary Views og Exposure Draft for fase D, men endnu ikke for fase B og C.

Det er planen, at de enkelte faser i Begrebsrammeprojektet skal implementeres i takt med, at de færdiggøres. Af hensyn til at nå deadlines for øvrige projekter har standardsætterne valgt at udskyde den videre behandling af Begrebsrammeprojektet til 2012.[29]

Ad. Regnskabsmodel

Det er vanskeligt at fremhæve en enkelt del af IFRS-reguleringen med særlig relevans for dimensionen regnskabsmodel. Valget imellem en balance- versus resultatorienteret rapporteringsmodel er ikke konkret omtalt under IFRS, men kommer implicit til udtryk igennem de indeholdte indreg-

[27] Begrebsramme (2010), afsnit 10
[28] Begrebsramme (2010), afsnit 25
[29] IASBs hjemmeside, "Work plan for IFRSs", http://www.ifrs.org/Current+Projects/IASB+Projects/Research_other.htm

nings- og målingsbestemmelser i dels Begrebsrammen, dels en række forskellige IFRS-standarder for givne aktiv-, forpligtelses-og egenkapitalformer. [30]

Almindeligvis anses dagsværdibegrebet for at være relateret til det formueorienterede regnskabsparadigme, idet en stringent anvendelse af dagsværdi som målegrundlag i regnskabsrapportering med indregning af urealiserede tab og gevinster kan sidestilles med valg af en balanceorienteret performancerapporteringsmodel. [31]

Modsætningsvis anses anvendelse af historisk kostpris almindeligvis som værende relateret til det transaktionsorienterede regnskabsparadigme.

Det er muligt i visse situationer at kombinere anvendelse af dagsværdi med en ellers transaktionsbaseret rapporteringsmodel. Dette afhænger af situationen for anvendelse af dagsværdi, hvilket er yderligere uddybet under afsnit 2.4.1.

I denne afhandling refererer betegnelsen kontinuerlig dagsværdianvendelse til kontinuerlig måling af dagsværdi med indregning af urealiserede tab og gevinster efter det formueorienterede paradigmes forskrifter.

På grund af sammenhængen imellem valg af måleattributterne dagsværdi versus historisk kostpris og en balance- versus resultatorienteret rapporteringsmodel er det relevant at inddrage bestemmelserne for dagsværdianvendelse under IFRS.

Som den nyeste udvikling indenfor dette område kan nævnes vedtagelsen af den nye standard IFRS 13 Fair Value Measurement, der vedrører måling til dagsværdi. Heri præciserer IASB indholdet i begrebet dagsværdi, Fair Value, som:

"…the price that would be received to sell an asset or paid to transfer a liability in an orderly transaction between market participants at the measurement date".[32]

[30] Anvendelsen af dagsværdi påvirker i visse tilfælde det grundlæggende indregningskriterium realisation. I afhandlingen er der imidlertid afgrænset for at behandle indregning. Det centrale for behandlingen er anvendelsen af dagsværdier, ikke alene i forhold til resultatet, men også i forhold til OCI og balancen.
[31] Bangshøj et al (2009), side 3
[32] IASB (2009b), side 6-7

Der er to centrale aspekter i denne nye definition:[33]

- Det er valgt, at dagsværdimålingen skal baseres på en såkaldt exit price[34]
- Det er valgt, at målingen skal være markedsbaseret og ikke enhedsspecifik

Der opstilles et dagsværdihierarki, som prioriterer inputs til måling af dagsværdi og inddeler disse i tre niveauer (levels).[35]

Af hensyn til opgavens omfang bliver der ikke kommenteret yderligere på de specifikke tekniske aspekter i relation til måling af dagsværdi. For mere information henvises til IASBs Exposure Draft IFRS 13 Fair Value Measurement samt den tilknyttede udgivelse af illustrative eksempler.

Ligesom der ikke findes en specifik standard vedrørende dimensionen regnskabsmodel eller vedrørende overordnede principper for dagsværdianvendelse, findes der heller ikke et specifikt IASB-projekt i relation hertil. I stedet for implementeres dagsværdianvendelse løbende i forbindelse med revision af forskellige standarder som led i Konvergensprojektet samt i nye standarder såsom IFRS 13 Fair Value Measurement.

Ad. Format

For dimensionen format kan der fremhæves en direkte tilknytning til IFRS-standarden IAS 1 Præsentation samt det fortløbende IASB-projekt, benævnt "Præsentationsprojektet". Den seneste publicering er et Staff Draft Exposure Draft, der er udsendt af IASB i juni 2010.

---

[33] IASB (2011b), side 16-17

[34] ***Entry price versus exit price*** ifølge IASB (2007), hvilket er baseret på SFAS 157, afsnit 16:
Ved køb af et aktiv eller overtagelse af en forpligtelse repræsenterer transaktionsprisen den pris, som betales for at købe aktivet eller modtages for at påtage sig forpligtelsen. Dette udgør en entry price. I modsætning hertil er exit price den pris, som ville blive modtaget ved salg af aktivet, eller der skulle betales for at overdrage forpligtelsen til en anden. Konceptuelt er entry prices og exit prices forskellige, idet virksomheder ikke nødvendigvis sælger aktiver til samme pris, som det koster at købe dem.

[35] Jf. IASB (2009a), side 22
Niveau 1: Officielle kurser
Ikke regulerede kurser i et aktivt marked for identiske aktiver eller forpligtelser, som virksomheden har adgang til på målingstidspunktet
Niveau 2 Observerbare inputs for aktivet eller forpligtelsen
Observerbarheden kan være enten direkte (dvs. i form af kurser) eller indirekte (dvs. i form af afledte kurser) for inputs, der ikke indgår på niveau 1.
Niveau 3 Ikke-observerbare inputs
Inputs til måling af aktiver eller forpligtelser, som ikke er baseret på observerbare data.
Niveau 1 er det mest foretrukne udtryk for dagsværdi, hvorefter niveau 2 og 3 følger. Inddelingen i de tre niveauer afgøres af mængden af subjektivitet, der er påført de pågældende udtryk for dagsværdi, hvor subjektiviteten er lavest i niveau 1. Der er således faldende pålidelighed (reliability) i niveauerne.

Under såvel den eksisterende IFRS-regulering som de nye oplæg til præsentation indeholder årsregnskabet følgende fire primære opgørelser: [36]

- Balance ("statement of financial position as at the end of the period")
- Totalindkomstopgørelse ("statement of comprehensive income for the period")
- Pengestrømsopgørelse ("statement of cash flows for the period")
- Egenkapitalopgørelse ("statement of changes in equity for the period")

I forbindelse med Præsentationsprojektet er der foreløbig udkommet et Discussion Paper i 2008 og et såkaldt Staff Draft Exposure Draft i 2010. Efter publiceringen af disse udgivelser er der i relation hertil vedtaget beslutninger om visse ændringer, hvilket fremgår af meeting updates på IASBs hjemmeside.

Yderligere er det hos IASB valgt at udskille visse dele af præsentationsprojektets indhold i separate delprojekter, hvilket blandt andet gør sig gældende for indholdet af OCI.

Indholdsmæssigt er de væsentligste nyskabelser i den nye præsentationsstandard følgende:

- Ensretning af klassifikationen i totalindkomstopgørelse, balance og pengestrømsopgørelse, så der anvendes samme strukturelle inddeling (disaggregeringsmodel) gennem de tre nævnte opgørelser.
- Den indirekte metode for pengestrømsopgørelse ("beholdningsforskydningsmodellen") er lagt op til at blive fjernet, således alene den direkte metode for pengestrømsopgørelse ("pengestrømsmodellen") kan anvendes.
- For pengestrømsopgørelsen skal der endvidere foretages en detaljeret total afstemning til totalindkomstopgørelsen, så alle afvigelser kan følges (reconciliation).

Med disaggregeringsmodel menes de valgte principper for kategorisering i opgørelserne, der danner grundlag for forskellige subtotaler heri.[37] Der er fortsat ikke skematvang for mellemtotaler, men valgfrihed til at indsætte de mellemtotaler, som anses for relevante.

Fra IASB's Discussion Paper om "Presentation of Financial Statements" er der som Bilag 3A-3E vedlagt modelopstillingen for henholdsvis totalindkomstopgørelsen, balancen og pengestrømsopgørelsen, en afstemningsoversigt mellem pengestrømsopgørelsen og totalindkomstopgørelsen

[36] IAS 1, afsnit 10

[37] Eksempelvis vil krav om disaggregering i balancen i henholdsvis driftsaktiviteter, investeringsaktiviteter samt finansieringsaktiviteter danne grundlag for, at der kan opstilles mellemtotaler for de samlede aktiver indenfor hver af disse kategorier.

samt egenkapitalopgørelsen. Der vil i afhandlingen hovedsageligt blive berørt den foreslåede præsentation, mens den eksisterende alene omtales i begrænset grad.

Den foreslåede præsentation fra IASB er yderligere uddybet under afsnit 2.5.

2.3. Formålsbestemmelser

Dette afsnit bygger hovedsageligt på relevante bestemmelser i IASBs eksisterende Begrebsramme samt inddragelse af de vedtagne og foreslåede ændringer i Begrebsrammeprojektet.

Med færdiggørelsen af fase A er der forberedt indførelse af kapitel 1 og 3 med de engelske overskrifter *"The objective of financial reporting"* og *"Qualitative characteristics of useful financial information"*. Kapitel 2 i den nye Begrebsramme vil omhandle konceptet vedrørende den rapporterende enhed.[38]

Ingen af kapitlerne under den nye version af Begrebsrammen er endnu publiceret.

Med henblik på at karakterisere dimensionen formålsbestemmelser følger der en kort omtale af performancebegrebet samt niveauerne i IASB's Begrebsramme.

2.3.1. Performancebegrebet

I forbindelse med Begrebsrammeprojektet er der lagt op til ændringer i selve performancebegrebet. Ifølge den eksisterende Begrebsramme er performance primært udtrykt i totalindkomstopgørelsen, selvom performancerapportering yderligere kræver inddragelse af især balancen og pengestrømsopgørelsen.

I det udstedte Exposure Draft vedrørende den nye Begrebsramme udtrykkes der nu følgende hos IASB:

- *"…. to designate one type of information as the primary focus of financial reporting would be inappropriate"*[39]
- *"Displays of…changes in economic resources and claims, and displays of the list of economic resources are equally important"*[40]

Dette indikerer, at den nye version af Begrebsrammen i nogen grad vil fjerne performancebegrebets stærke tilknytning til totalindkomstopgørelsen, mens balancen tillægges en større betydning.

[38] Deloitte IAS Plus, Conceptual Framework, se http://www.iasplus.com/agenda/framework-a.htm#1009final standard
[39] IASB (2008b), BC 1.36
[40] IASB (2008b), BC 1.37

Dette kan tolkes som et skifte imod en højere grad af balanceorietering i IFRSs performancerapporteringsmodel.

2.3.2. Målet med finansiel rapportering og brugergruppen

I den nye Begrebsramme bibeholdes målet om at producere "general purpose financial statements", der lever op til behovene hos alle eksterne brugere. Regnskabsinformationen skal være egnet til ressourceallokeringsbeslutninger.[41]

Ifølge IASBs seneste materiale er formålet med regnskabsrapportering at tilvejebringe finansiel information vedrørende en entitet, der er til nytte for nuværende og potentielle aktionærer, långivere og andre kreditorer i beslutninger angående tilvejebringelse af ressourcer til entiteten.[42]

Information opfattes som nyttig, når den sætter de nævnte regnskabsbrugere i stand til at vurdere udsigterne til fremtidige nettoindbetalinger til entiteten, herunder beløb, tidsmæssig placering og usikkerhed forbundet hermed.[43]

Den nødvendige information til at understøtte denne vurdering omtales som værende information angående økonomiske ressourcer (aktiver), fordringer på disse (forpligtelser og egenkapital), virkningerne af transaktioner og andre begivenheder, som ændrer ressourcerne og fordringerne på disse.[44]

Der lægges således op til en indsnævring af regnskabsbrugergruppen. Af IASBs nuværende Begrebsramme fremgår det, at: *"Regnskabsbrugere omfatter aktuelle og potentielle investorer, ansatte, långivere, leverandører og andre varekreditorer, kunder, offentlige myndigheder samt offentligheden."*[45] I den nye Begrebsramme fastlægges kapitalleverandører i form af eksisterende og potentielle egenkapitalinvestorer, långivere og øvrige kreditorer derimod som den centrale brugergruppe.

Udenfor IFRS-regi anses det ofte for særpræget, at egenkapitalinvestorer ikke udskilles og anerkendes som den primære brugergruppe, idet disse er de formelle ejere af virksomheden. Dette er der imidlertid ikke tradition for under IFRS.[46]

---

[41] Whittington (2008), side 143
[42] IASB (2008b), side 14
[43] Fedders & Steffensen (2008), side 100
[44] IASB (2008b), side 20
[45] Begrebsramme (2010), afsnit 9
[46] Whittington (2008), side 144

Der ses tendens til, at prognoseopgaven i den nye Begrebsramme fremhæves endnu mere markant end tidligere. I tråd hermed formuleres "decision-usefulness" som en overordnet målsætning for regnskabsrapporteringen.

Det har i forlængelse heraf været diskuteret, hvorvidt der er behov for en supplerende overordnet målsætning vedrørende information til vurdering af ledelsens forvaltning af virksomhedens ressourcer. Dette benævnes stewardship og anses især for at være af interesse for egenkapitalejerne.[47]

Den lange debat angående indholdet af stewardship-målet i den nye Begrebsramme er endt med en præcisering af begrebets indhold direkte i Begrebsrammen, mens selve begrebet stewardship ikke nævnes, da dette anses for vanskeligt at oversætte til en række sprog.[48]

I den nye version af Begrebsrammen er det som noget nyt inddraget, hvilket perspektiv der skal ligge til grund for regnskabsudarbejdelsen.[49] Almindeligvis omtales valg af henholdsvis enheds- og ejerskabssynsvinklen som de relevante alternativer.

Enhedssynsvinklens grundlæggende idé er, at virksomheden betragtes som en enhed for sig, der er afskåret fra ejerne. Ejerskabssynsvinklen bygger derimod på en mere traditionel virksomhedsbetragtning, hvor virksomheden betragtes som værende ét med ejeren. Valget imellem enheds- versus ejerskabssynsvinklen har derfor betydning for, hvilke krav mod virksomheden der opfattes som forpligtelser. [50]

I de gældende regnskabsstandarder kan der ses eksempler på brug af såvel enheds- som ejerskabssynsvinklen[51], hvilket kan hævdes at skabe risiko for inkonsistens i standardudarbejdelsen. I Begrebsrammeprojektets fase D Reporting Entity har der været lagt op til valg af enhedssynsvinklen, men dette er efterfølgende blevet modificeret til, at begge synsvinkler stadig kan optræde.[52]

---

[47] IASB (2006b), side 42
[48] IASB (2010d), side 7
[49] IASB (2008b), side 25-26
[50] Valg af enhedssynsvinklen resulterer i, at der skal rapporteres på baggrund af virksomhedens økonomiske ressourcer og eksisterende krav på disse ressourcer, hvor aktionærernes indskud betragtes som en del af disse krav. Ved valg af ejerskabssynsvinklen rapporteres istedet om ejernes aktiver, fremmedkapitalen, som tilhører långivere og øvrige kreditorer, samt residualen, der er ejernes egenkapital jf. IASB (2008b), side 26.
[51] Efter gældende regler i IAS 32 Klassifikation af finansielle instrumenter medfører forpligtelsen til at udstede aktier som hovedregel, at disse klassificeres som forpligtelser, hvorved klassifikationen heraf følger ejerskabssynsvinklen. Imidlertid gælder ejerskabssynsvinklen ikke i forhold til behandlingen af en udstedt konvertibel obligation, hvor indehaveren har ret til at konvertere obligationen til et fast antal aktier. Efter IAS 32 opdeles den konvertible obligation i et separat egenkapital- og forpligtelseselement, hvor egenkapitalelementet er en residual. Såfremt der ved konvertering opstår en udvandingseffekt, vil dette ikke blive indregnet. Dette kan anses for værende i overensstemmelse med enhedssynsvinklen, idet de eksisterende aktionærers værdi udvandes, mens enhedens samlede værdi forbliver uændret.
[52] Whittington (2008), side 144 samt IASB (2008b), side 27

2.3.3. Kvalitative karakteristika

Exposure Draftets afsnit om de kvalitative karakteristika giver indtryk af, at indholdet heri stort set er i overensstemmelse med den eksisterende Begrebsramme, hvor de primære kvalitative egenskaber er relevans, pålidelighed, sammenlignelighed og forståelighed, jf. tidligere herom. Der er imidlertid ændret markant på såvel kvalitetshierarkiets struktur som sprogbrugen vedrørende de enkelte kvalitative egenskaber, hvilket højest sandsynligt vil påvirke implementeringen af de underliggende principper under IFRS.[53]

Overordnet indebærer den strukturelle ændring af kvalitetshierarkiet, at der fremover i Begrebsrammen alene indgår to primære (fundamentale) egenskaber i stedet for de oprindelige fire. Samtidigt er der tilføjet et ekstra niveau til hierarkiet. De strukturelle ændringer samt udskiftning af begreber i kvalitetshierarkiet er illustreret i Bilag 1.

Hovedændringen i sprogbrug og dermed egenskabernes indhold angår udskiftning af begrebet pålidelighed med troværdig repræsentation. Herved elimineres muligheden for at diskutere afvejning af begreberne relevans og pålidelighed.

Denne afvejning ses blandt andet ofte inddraget i debatter vedrørende implementering af dagsværdi, idet dagsværdi hævdes at være en yderst relevant, men knap så pålidelig måleattribut. Eliminering af kravet om pålidelighed kan på den baggrund siges at virke fremmende for anvendelsen af dagsværdi.[54]

Ud over ændringer i de kvalitative egenskaber er der i den nye version af Begrebsrammen [55] yderligere gennemført eliminering af forsigtighedsprincippet[56]. Elimineringen heraf begrundes med, at forsigtighedsprincippet anses for inkonsistent med det definerede mål om neutralitet, der indebærer "freedom from bias".[57]

I den gældende praksis under IFRS kan forsigtighedsprincippet ses implementeret i bl.a. nedskrivningstest under IAS 36. Et aktivs værdi bør reduceres til genindvindingsværdien, når denne er lavere end den bogførte værdi, mens der ikke tilsvarende er krav om opskrivning, såfremt genindvindingsværdien er højere. En stringent anvendelse af neutralitetsprincippet ville kræve en symmetrisk regel.

---

[53] Whittington (2008), side 146
[54] Whittington (2008), side 146
[55] Forsigtighedsprincippet fremgår jf. Begrebsramme (2010), afsnit 37 som respons på de usikkerheder, der ligger i udarbejdelsen af estimater. Princippet medvirker til at sikre, at indtægter og aktiver ikke fremstår overvurderede eller forpligtelser undervurderede.
[56] Forsigtighedsprincippet indebærer, at der i regnskabet indregnes et tab "når det truer", mens en gevinst ikke bør indregnes, før den "er sikker" (realiseret) jf. Elling (2008), side 114.
[57] IASB (2008b), side 37 samt 46-50

2.3.4. Elementer og indregning

I Begrebsrammen defineres centrale elementer i regnskabet, herunder aktiver[58], forpligtelser[59], egenkapital[60], indtægter[61] og omkostninger[62].

Under IASB indeholder begrebet indtægter såvel omsætning som gevinster, mens omkostninger inkluderer såvel driftsomkostninger som tab.

Fase B i Begrebsrammeprojektet har hidtil været mest koncentreret om etablering af definitioner for de basale elementer aktiver og forpligtelser, mens egenkapital, indtægter og omkostninger endnu ikke er taget under nærmere behandling. Ved at tage udgangspunkt i definitionen af aktiver og forpligtelser genbekræfter IASB den såkaldte balanceorienterede tilgang, som er underliggende i IASBs eksisterende Begrebsramme.[63]

For at der kan ske indregning af en begivenhed, er det et krav, at begivenheden opfylder definitionen af et element på niveau 3 i Begrebsrammen.

Såfremt dette er tilfældet, skal der grundlæggende ske indregning i balancen og/eller resultatopgørelsen, når følgende to krav yderligere er opfyldt jf. Begrebsrammens afsnit 83:[64]

- Det er sandsynligt, at en form for fremtidig økonomisk fordel forbundet med posten vil tilgå eller fragå virksomheden,[65] og
- Posten har en kostpris eller en værdi, som kan måles pålideligt.[66]

Ordlyden af de definerede regnskabselementer har alt andet lige betydning for indholdet af IASBs indregningskriterium. Da der i Begrebsrammeprojektet er lagt op til ændring af ordlyden i defini-

---

[58] *"Et aktiv er en af virksomheden kontrolleret ressource som følge af tidligere begivenheder, og hvorfra fremtidige økonomiske fordele forventes at tilgå virksomheden" jf.* Begrebsrammen (2010), afsnit 49a

[59] *"En forpligtelse er en aktuel forpligtelse, der hidrører fra tidligere begivenheder, hvis indfrielse forventes at medføre et træk på virksomhedens ressourcer." jf.* Begrebsrammen (2010), afsnit 49b

[60] *"Egenkapital er den forskelsværdi, der fremkommer, når man fra alle virksomhedens aktiver trækker alle dens forpligtelser."* jf. Begrebsramme (2010), afsnit 49c

[61] *"Indtægter er stigninger i økonomiske fordele i regnskabsåret i form af tilgang eller værdistigning af aktiver eller fald i forpligtelser, som medfører stigninger i egenkapitalen, bortset fra stigninger ved indskud fra ejere."* jf. Begrebsramme (2010), afsnit 70a

[62] *"Omkostninger er fald i økonomiske fordele i regnskabsåret i form af afgang eller værdiforringelse af aktiver eller påtagelse af forpligtelser, som medfører fald i egenkapitalen, bortset fra udlodninger til ejere."* jf. Begrebsramme (2010), afsnit 70b

[63] Whittington (2008), side 149

[64] Visse standarder stiller strengere krav, hvilket eksempelvis gælder i forbindelse med indregning af indtægter.

[65] Dette første krav ovenfor relaterer sig til selve elementets eksistens. De fleste elementer vil have usikre udfald, men såfremt eksistensen af et aktiv eller en forpligtelse er sikker, kan dette håndteres gennem målingen. Den særlige form for usikkerhed, der er forbundet med indregning, kaldes elementusikkerheden.

[66] Måling kommer til udtryk i dette andet indregningskrav, der i højere grad relaterer sig til pålideligheden i målingen end til usikkerheden angående udfaldet.

tionen for aktiver og forpligtelser, vil dette sandsynligvis i fremtiden ligeledes medføre ændring af indregningskriteriet.

2.3.5. Måling

Det tidligere IASB-medlem, George Whittington, vurderer umiddelbart, at fase C vedrørende måling vil blive langtrukken som følge af emnets væsentlighed og omstridte indhold.[67]

Debatten vedrørende måling omhandlede tidligere, hvorvidt prisændringer burde reflekteres i regnskabsposter. I de senere år er nutidige værdier i stigende grad blevet implementeret, hvorfor debatten har ændret karakter og nu primært omhandler, hvilket udtryk for nutidige værdier der bør anvendes.[68]

Diskussionerne i forbindelse med udstedelsen af den nye IFRS 13 har ikke omhandlet diskussion af historisk kostpris versus dagsværdi, men i højere grad entry (kostbaserede) versus exit (salgsbaserede) værdier samt måling ud fra virksomhedsspecifikke muligheder versus hypotetiske markedspriser. Resultatet er som nævnt blevet, at dagsværdier baseres på exit priser, der er tilknyttet hypotetiske markedspriser.

Af hensyn til afhandlingens omfang behandles ikke specifikt måling og anvendelse af forskellige måleattributter. Der behandles udelukkende de overordnede retningslinjer for anvendelse af dagsværdi versus historisk kostpris i relation til valg af en balance- eller resultatorienteret regnskabsmodel under dimensionen regnskabsmodel.

2.4. Regnskabsmodel

Dette afsnit belyser graden af henholdsvis balance- og resultatorientering i den eksisterende performancerapporteringsmodel under IFRS. Der er til brug herfor gennemført en analyse af dagsværdianvendelsen i den gældende IFRS-regulering, der er vedlagt som Bilag 2.

Som tidligere nævnt anses øget dagsværdianvendelse ofte som udtryk for overgang fra det præstationsorienterede mod det formueorienterede paradigme. Anvendelse af måleattributten dagsværdi er imidlertid ikke altid udtryk for overgang mod formueorienterede dagsværdiregnskaber.

I praksis ses der anvendt en kombination, hvor det er valgt at anvende historisk kostpris som måleattribut efter det præstationsorienterede paradigme, men hvor der samtidig i specifikke situationer gøres brug af dagsværdi i henhold til formueorienterede dagsværdiregnskaber.

[67] Whittington (2008), side 154
[68] Whittington (2008), side 155

Med henblik på at analysere graden af resultat- versus balanceorientering under IFRS er det på den baggrund ikke tilstrækkeligt at undersøge, hvor der sker anvendelse af dagsværdi. Det kræves yderligere fastlagt, hvorvidt der er tale om en formueorienteret dagsværdianvendelse.

Først introduceres forskellige situationer for dagsværdianvendelse, der danner baggrund for analysen i Bilag 2. Mulighederne for dagsværdianvendelse præsenteres med udgangspunkt i to regnskabsforskeres opdeling heraf. Efterfølgende fremgår af afsnit 2.4.2 en opsummering af analysens resultater.

2.4.1. Forskellige situationer for dagsværdianvendelse

Den ene anvendte regnskabsforsker er Stephen Penman, som er professor ved Columbia Business School i New York og desuden leder af CE/ASA, der er en amerikansk forskergruppe etableret under Columbia University. Den anden regnskabsforsker er David Cairns, der er gæsteprofessor ved London School of Economics.

Der er blandt disse to enighed om, at der alene er tale om formueorienteret dagsværdianvendelse, når givne betingelser er opfyldte.

I Penmans behandling af dagsværdianvendelse opdeles anvendelse af dagsværdi i følgende tre hovedgrupper:[69]

1. Varierende anvendt i en ”blandet måleattribut model”
2. Kontinuerligt anvendt som entry værdi
3. Kontinuerligt anvendt som exit værdi

Under situation 1 anvendes varierende dagsværdi og historisk kostpris for de samme aktiver eller forpligtelser, men på forskellige tidspunkter. Regnskabsaflæggelsen er hovedsageligt baseret på historisk kostpris, men under givne betingelser tages dagsværdi i brug.[70]

Situation 2 forekommer, hvor der sker løbende revurdering af aktiver til eksempelvis genanskaffelsesværdi. Herved indregnes opdaterede/nutidige omkostninger i resultatopgørelsen. De urealiserede tab og gevinster, der opstår ved opdatering af balanceposter, indregnes i anden totalindkomst.[71]

[69] Penman (2007), side 34
[70] Som eksempler herpå kan nævnes nedskrivning af et anlægsaktiv fra historisk kostpris til dagsværdi, anvendelse af dagsværdi til at etablere en historisk kostpris for en byttetransaktion eller ved allokering af købspris imellem goodwill og materielle aktiver.
[71] Penman (2008), side 3

Under situation 3 er der tale om et rent paradigmeskifte. Her anvendes exit-værdier (salgsværdier) kontinuerligt til at revurdere aktiver og forpligtelser i såvel opadgående som nedadgående retning, uden at der forekommer realisering af disse (no exit).[72]

For såvel situation 1 som 2 bibeholdes de basale elementer i det transaktionsbaserede regnskabsparadigme med hensyn til indtægtsindregnings- og matchingprincippet. Ligeledes bibeholdes det væsentlige performancemål nettoresultat.

Ifølge Penman vil der ganske givet være diskussionsområder, såfremt IASB/FASB går i retning mod en udvidet situation 1, mens det helt centrale ombrydningselement ved en overgang til dagsværdiregnskab alene forekommer i situation 3.

Der udtrykkes ligeledes behov for specifikation af begrebet Fair Value Accounting og opdeling af situationer for anvendelse hos Cairns (2006). Han tager udgangspunkt i anvendelsen af måleattributten dagsværdi under IFRS og opridser følgende fire situationer:[73]

1. Anvendelse af dagsværdi til måling af transaktioner (samt resulterende aktiver, forpligtelser og egenkapital) ved initial indregning i regnskabet.
2. Anvendelse af dagsværdi til allokering af det initiale beløb, hvortil transaktionen indregnes hos en eller flere samhandelspartnere
3. Anvendelse af dagsværdi til efterfølgende måling af aktiver og forpligtelser
4. Anvendelse til bestemmelse af genindvindingsværdien for aktiver (nedskrivningstest)

Sammenlignes denne opdeling med Penmans ovenfor, ses det, at de af Cairns definerede situationer 1,2 og 4 alle indgår i Penmans situation 1. Samtidig kan situation 3 hos begge regnskabsforskere siges at være nogenlunde identiske.

Penmans situation 2 er ikke repræsenteret hos Cairns. Dette kan umiddelbart tages som et udtryk for, at denne situation ikke fremgår i IFRS. Det kan imidlertid hævdes, at den opdeling, som Penman sigter til i sin situation 2, indgår under IFRS i form af opdelingen i henholdsvis resultatopgørelsen og anden totalindkomst.

På samme vis som hos Penman fremhæver Cairns, at det alene er situation 3, der repræsenterer et egentligt udtryk for dagsværdiregnskab, jævnfør følgende citat:

"*It is important to distinguish between these four uses and to recognise that the first, second and fourth uses are essential even in financial statements that are otherwise prepared using historical*

[72] Penman (2008), side 4
[73] Cairns (2006), side 10

costs. These three uses do not require the use of fair values at each subsequent balance sheet date."[74]

I det følgende behandles anvendelsen af dagsværdier under IFRS med udgangspunkt i Cairns fire oplistede situationer. Formålet hermed er at identificere, i hvor høj grad situation 3 er dominerende under den gældende IFRS-regulering.

2.4.2. Sammenfattende vurdering af anvendelsen af dagsværdi under IFRS

I Bilag 2 har jeg gennemført en analyse af den nuværende dagsværdianvendelse under IFRS, der bygger på Cairns analyse heraf fra 2006, som tager udgangspunkt i Cairns fire opstillede situationer for dagsværdianvendelse.

Om eksistensen af de forskellige dagsværdianvendelser under IFRS kan det sammenfattende konstateres, at anvendelsen af dagsværdi over en længere årrække har udviklet sig til at være relativt hyppigt repræsenteret i IFRS-standarderne. Dette er imidlertid ikke ensbetydende med, at IFRS har udviklet sig markant hen imod at kræve aflæggelse af formueorienterede dagsværdiregnskaber. Som det fremgår af behandlingen af situation 3, er anvendelsen af dagsværdi til kontinuerlig måling og indregning af aktiver, forpligtelser og egenkapitalinstrumenter yderst begrænset.

Under IFRS er dagsværdi hovedsageligt påkrævet eller tilladt anvendt, når målingen heraf er enkel og umiddelbart pålidelig. Derimod ses der markante restriktioner for dagsværdianvendelse, når der ikke findes priser i aktive markeder eller anden relevant markedsinformation.

Disse restriktioner gælder især for den efterfølgende regnskabsmæssige behandling, mens der eksempelvis ved en sammensat transaktion tillades større fleksibilitet i anvendelsen af mindre pålidelige dagsværdiestimater til brug for initial indregning og allokering af købsprisen. Det samme er gældende, hvor dagsværdi anvendes som led i nedskrivningstest.[75] Disse tre anvendelsesmetoder repræsenterer imidlertid ikke formueorienteret dagsværdianvendelse.

Det kan endvidere konstateres, at IFRS helt forbyder anvendelse af dagsværdi for goodwill, de fleste øvrige immaterielle aktiver, lagre og næsten alle forpligtelser. Det er udelukkende i kategorien finansielle instrumenter, kaldet "Et finansielt aktiv eller en finansiel forpligtelse til dagsværdi gennem resultatet", at der sker dagsværdianvendelse efter det formueorienterede paradigmes forskrifter. Yderligere er der i enkelte andre situationer mulighed for tilvalg af indregning af dagsværdiændringer over resultatet.

[74] Cairns (2006), side 10
[75] Cairns (2006), side 9

Sammenfattende er reguleringen under IFRS således langt fra at kræve regnskabsaflæggelse efter det formueorienterede paradigmes forskrifter.

2.5. Format

Dette afsnit om format behandler især de nye foreslåede tiltag til den eksisterende IFRS-standard IAS 1 Præsentation, der er taget op til revision.

Af de tidligere nævnte fire primære regnskabsopgørelser er præsentationen af totalindkomstopgørelsen mindst reguleret under IFRS, mens pengestrømsopgørelsen anses for at være betydelig mere detailreguleret med bl.a. IAS 7 Pengestrømsopgørelsen. De mest markante tiltag i Præsentationsprojektet er i forhold til totalindkomstopgørelsen, hvorfor der i det følgende er lagt særlig vægt på omtalen heraf.

2.5.1. Grundlæggende principper for præsentationen

Som tidligere nævnt, fastholdes i oplægget til den nye standard samme opgørelser til performancerapportering som under den eksisterende IAS 1 i form af balance, totalindkomstopgørelse, pengestrømsopgørelse og egenkapitalopgørelse.

Som et nyt aspekt til reguleringen af regnskabsmæssig præsentation indføres i IASBs oplæg til præsentation to grundlæggende principper i form af Disaggregation Principle og Cohesiveness Principle,[76] hvis indbyrdes sammenhæng er forklaret således:

"To present a cohesive set of financial statements, an entity shall present disaggregated information in the sections, categories and subcategory in the statements of financial position, comprehensive income and cash flows in a manner that is consistent across those three statements."[77]

Med hensyn til strukturen for regnskabsmæssig præsentation indføres der i oplægget til den nye præsentationsstandard markant skærpede grupperingskrav. Det fastlægges, at disaggregering i regnskabet bør ske på baggrund af regnskabsposternes funktion, art og målegrundlag.[78]

Som tidligere nævnt, er der fra IASB's Discussion Paper om "Presentation of financial statements" som Bilag 3A-3E vedlagt modelopstillingen for de fire primære regnskabsopgørelser samt en afstemningsoversigt mellem pengestrømsopgørelsen og totalindkomstopgørelsen.

[76] I Discussion Paper vedrørende IAS 1 Præsentation (IASB (2008a)) omtales et tredje princip i form af "Liquidity and Financial Flexibility", men dette princip vælges i det senere fremstillede Staff Draft Exposure Draft (IASB (2010b)) at udgøre en del af Disaggregeringsprincippet.
[77] IASB (2010b), side 15
[78] IASB (2010b), side 14

Af Bilag 3A fremgår forslaget til ”statement of comprehensive income”, dvs. en totalindkomstopgørelse indeholdende alle indtægter og omkostninger. Denne totalopgørelse er sammensat af 5 hoveddele: Business (Operating/Investing), Financing, Income Taxes, Discontinued Operations og Other Comprehensive Income (OCI).

Ifølge den seneste ændring af Præsentationsprojektet vedrørende IAS 1 er det fortsat muligt enten at vise totalindkomstopgørelsen i en samlet opgørelse (model 1) eller opdelt i 2 hovedopgørelser (model 2). Som led i Konvergensprojektet har der været lagt op til at eliminere muligheden for at anvende model 2.[79] IASB foretrak umiddelbart, at der kun skulle være en samlet opgørelse, men har i juni 2011 vedtaget, at valgmuligheden forbliver.[80]

I det følgende behandles totalindkomstopgørelsen med udgangspunkt i model 1, der er den anvendte model i Bilag 3A.

I forhold til den eksisterende IAS 1 Præsentation er klassifikationen i resultatopgørelsen i den hidtidige version af model 1 ikke identisk med de ovenfor omtalte første 4 grupper i totalindkomstopgørelsen, der er vist i IASB’s seneste Discussion Paper. Derimod svarer de indgående poster i OCI efter eksisterende regulering til sidste del i Bilag 3A.

Totalindkomstopgørelsens opdeling i henholdsvis resultatopgørelsen og OCI-opgørelsen er tilknyttet begrebet *recycling* (genindregning). Dette begreb muliggør, at indtægter, der er blevet registreret i en tidligere periode udenfor resultatopgørelsen, kan blive indregnet heri i en senere periode. Ligeledes kan genindregning betyde, at tidligere indregnede tab og gevinster i OCI indregnes i resultatopgørelsen i en senere periode.[81] Recycling uddybes yderligere i afsnit 2.5.3.

Bilag 3B viser IASB’s nye præsentationsmodel for balancen, som er opdelt i samme hovedgruppering som resultatopgørelsen. Modellen repræsenterer en modregnet balance. Inden for hver af de 4 hovedgrupper, Business (Operating/Investing), Financing, Discontinued Operations og Income Taxes, er der opgjort ”net assets”, så virksomhedens samlede ”NET ASSETS” - svarende til virksomhedens ”TOTAL EQUITY” - er opdelt på disse hovedgrupper.

Nederst i balancen er der foretaget en rekapitulation af den samlede balanceopgørelse med opdeling af aktiver og forpligtelser i henholdsvis en kortfristet og langfristet del.

Den opstillede balanceopgørelse må vurderes vanskelig at overskue for den almindelige regnskabsbruger. Det er eksempelvis nødvendigt selv at rubricere posterne for at forstå, hvilke dele i

[79] PwC (2011), side 254
[80] IASB (2011a), side 6
[81] Efrag (2006), side 12

balanceopgørelsen rekapitulationen med den traditionelle balancefordeling nederst i balanceopgørelsen er sammensat af. Jeg har på balanceopgørelsen markeret, hvilke mellemtotaler der indgår i rekapitulationen nederst.

Den nye balanceopstilling kan modsætningsvis hævdes at bidrage med ny information til den professionelle regnskabsbruger grundet den højere grad af disaggregering.

Bilag 3C indeholder den nye model for pengestrømsopgørelsen baseret på "pengestrømsmetoden". Denne model er karakteriseret ved, at pengestrømsopgørelsen udtrykkes ved ind- og udbetalinger og dermed kan udformes efter samme struktur som totalindkomstopgørelsen og balancen. Dette er vanskeligt efter den på nuværende tidspunkt meget anvendte beholdningsforskydningsmodel.

Som en ny opgørelse skal der udarbejdes en "Reconciliation of cash flow to comprehensive income" med det formål at forklare, hvad forskellen er mellem posterne i totalindkomstopgørelsen og i pengestrømsopgørelsen, jf. Bilag 3D. Disse forskelle er forklaret af forskydninger i de sammenhørende poster i primo- og ultimobalancen.[82]

Afstemningsoversigten afstemmer pengestrømme til totalindkomstopgørelsen. Sidstnævnte opdeles på resulterende likvider samt accruals[83]. Ved opgørelsen af accruals udskilles genmålingskomponenter fra øvrige accruals. Brugere har fordel ved denne opdeling, idet indholdet i de forskellige grupperinger indeholder forskellig grad af forudsigelighed vedrørende fremtidige pengestrømme.[84]

Opgørelsen har i praksis mødt stor modstand, og der indgår ikke en decideret afstemningsopgørelse i det senere publicerede Staff Draft Exposure Draft. Det er således yderst usikkert, hvorvidt det foreslåede tiltag med afstemning imellem totalindkomst og pengestrømme bliver gennemført.

Som sidste Bilag 3E er vedlagt egenkapitalopgørelsen. Foruden tillæg af totalindkomsten omfatter denne opgørelse fremover kun transaktioner med ejerne. Resten af opgørelsen, dvs. andre transaktioner på "egenkapitalen", indgår i IASB's nye model under anden totalindkomst (OCI).

---

[82] Eksempelvis viser den vedlagte model i Bilag 3D, at "Total revenue" på 3.299.250 alene har medført "Total cash collected from customers" på 2.572.073, fordi kundetilgodehavender fra primo til ultimo 2009 er forøget med 667.177.

[83] Ifølge IASB(2008a), side 91 defineres accruals således: *"The accrual component is defined as the difference between comprehensive income and the cash component. This includes changes in operating assets and liabilities from transactions with third parties as well as changes in liabilities and non-cash assets from events and circumstances such as fair value remeasurements."*

[84] IASB 2008a, side 18

Som det fremgår, ønskes det strukturelt vist, at der er sammenhæng imellem de primære opgørelser. I Figur 3 er vist en opsummerende opstilling af de foreslåede opdelinger og sammenhænge, således som disse fremgår i Staff Draft Exposure Draftet for Præsentationsprojektet:[85]

Figur 3. Foreslået struktur fra Præsentationsprojektet

Statement of financial posistion	Statement of comprehensive income	Statement of cash flows
Business section	**Business section**	**Business section**
Operating category	Operating category	Operating category
Operating finance subcategory	Operating finance subcategory	
Investing category	Investing category	Investing category
Financing section	**Financing section**	**Financing section**
Debt category	Debt category	
Equity category		
	Multi-categori transaction section	Multi-categori transaction section
Incometax category*	Incometax category*	Incometax category*
Discontinued operations section	Discontinued operations section, net of tax	Discontinued operations section
	Other comprehensive income section, net of tax	

*Denne kategori er ikke nærmere omtalt jf. afsnit 1.4 Afgrænsninger.

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af Summary of Financial Statement Presentation Staff Draft of an Exposure Draft, juli 2010, side 16-17

2.5.2. Resultatopgørelsens struktur

Indholdet af resultatopgørelsen er udelukkende bestemt ved en række minimumskrav, som foreskriver, at følgende poster skal indgå i opgørelsen:[86]

- Nettoomsætning

[85] Sammenholdt med Preliminary Views (PV) fra 2008 kan fremhæves følgende mest markante strukturelle forskelle i det senere publicerede Staff Draft Exposure Draft fra 2010:

- Der er tilføjet en underkategorisering til Operating category, hvorved driftsfinansieringsaktiviteter udskilles.
- Mens Financing section i PV indeholder finansielle aktiver og forpligtelser, er dette nu omdefineret til gæld og egenkapital. I PV fremgår egenkapital som en separat kategori.
- Der er tilføjet den såkaldte Multi-category transaction section. Denne sektion skal indeholde nettoeffekterne på totalindkomst og pengestrømme fra et opkøb, der resulterer i indregning af aktiver og forpligtelser i mere end en sektion eller kategori i balancen. På samme vis skal der i denne sektion indregnes nettoeffekterne af en afhændelsestransaktion, der medfører ophør af indregning af aktiver og forpligtelser i mere end en sektion eller kategori i balancen jf. IASB (2008a), side 24.
- Net assets-begrebet er ligeså fremtrædent under Operating categori som før, men ikke under Financing category, hvilket skyldes den nye specifikation af indholdet heri.

[86] PwC (2011), side 250

- Finansielle indtægter og omkostninger
- Andel i associerede virksomheder og joint ventures
- Indkomstskatter
- Et samlet resultat af ophørte aktiviteter samt værdiregulering ved overgang til ophørt aktivitet eller endelig afhændelse heraf
- Årets resultat
- Fordeling af årets resultat og totale indtægter på hhv. modervirksomhedens aktionærer og minoritetsinteresserne
- EPS og udvandet EPS

Med hensyn til kategoriseringen i totalindkomstopgørelsen kan såvel resultatopgørelsen som OCI-opgørelsen siges at bestå af en række uhomogene grupperinger grundet de yderst begrænsede retningslinjer for kategorisering. [87] Dette har yderligere den konsekvens, at der efter de eksisterende bestemmelser i IAS 1 generelt er begrænset sammenhæng i strukturerne for regnskabets fire primære regnskabsopgørelser.[88]

IAS 1 indeholder generelt få detailkrav for resultatopgørelsen, idet følgende er gældende:[89]

- Ikke krav om bestemt rækkefølge af posterne i resultatopgørelsen
- Ikke krav om specifikke mellemtotaler såsom driftsresultat, bruttoresultat eller lignende
- Valgfrihed mellem omkostningsklassifikation efter funktion eller art
- Brug af EBITDA i den funktionsopdelte resultatopgørelse er efter omstændighederne i orden, selv om det forudsætter udskillelse af afskrivninger i en samlet post
- Ikke mulighed for at benytte ”ekstraordinære poster”
- ”Særlige poster”, der er væsentlige, f.eks. nedskrivninger af varebeholdninger og anlægsaktiver samt tilbageførsel heraf, omstruktureringer samt tilbageførsel heraf, salg af anlægsaktiver og salg af investeringsaktiver, bør præsenteres særskilt i resultatopgørelsen eller oplyses i noterne, jf. IAS 1.87.

Som det fremgår af det ovenstående, er der ikke total frihed til udformning af resultatopgørelsen, men reguleringen af totalindkomstopgørelsen må i forhold til såvel balancen og som pengestrømsopgørelsen betegnes som begrænset.

---

[87] Jf. IAS 1, BC 55 er der ikke stillet krav om en opgørelse af resultatet af driftsaktiviteter (operating activities), fordi denne term ikke er defineret i IFRS-regi.
[88] Der er markant forskel på krav til struktur og aggregering i resultatopgørelsen og pengestrømsopgørelsen, hvor kravene til sidstnævnte er mere specifikke. Der stilles eksempelvis krav om opdeling efter drifts-, finansierings- og investeringsaktiviteter i pengestrømsopgørelsen jf. IAS 7 Statement of Cash Flows, afsnit 10.
[89] PwC (2011), side 10, 16 og 22

2.5.3. Kategorien anden totalindkomst (OCI) og genindregning (recycling)

I takt med at den regnskabsmæssige udvikling har medført anvendelse af opdaterede værdier (current values), kræves der fastlæggelse af, hvorledes resulterende tab og gevinster herfra skal behandles. Yderligere er der generelt indført øget kompleksitet i regnskabsrapporteringen, hvilket har skabt behov for totalindkomstopgørelsen inklusive OCI, og som aflægges enten samlet (model 1) eller todelt (model 2).[90]

Der kan generelt ikke opstilles principper for, hvilke poster der bør indregnes i resultatopgørelsen. De poster, som det er valgt ikke skal påvirke resultatopgørelsen, er udvalgt konkret og individuelt.[91]

I visse tilfælde vil poster indregnet i OCI-opgørelsen efterfølgende blive indregnet i resultatopgørelsen, hvilket aktualiserer brugen af recycling (genindregning).

Der er ikke på nuværende tidspunkt udviklet et sammenhængende princip for anvendelsen af genindregning. Det fremstår mere eller mindre tilfældigt, hvilke indregnede poster under OCI, der genindregnes i resultatopgørelsen.[92]

De elementer, der på nuværende tidspunkt skal indregnes i OCI, er følgende: [93]

a) Tab og gevinster ved at omregne regnskaber fra udenlandsk drift
b) Tab og gevinster ved genmåling af finansielle aktiver under kategorien "disponible for salg"
c) Den effektive andel af tab og gevinster på hedginginstrumenter i en cash flow hedge
d) Den effektive andel af tab og gevinster på hedginginstrumenter på en nettoinvestering i udenlandsk drift
e) Genvurdering af materielle anlægsaktiver samt immaterielle, når dette er tilladt
f) Aktuarmæssige tab og gevinster på definerede pensionsforpligtelser, hvor virksomheden anvender muligheden for at lade disse indgå i OCI
g) Udskudte skatteeffekter på alle enheder registreret under OCI

For disse oplistede elementer sker der genindregning (recycling) i resultatopgørelsen i tilfælde e og f.

[90] Efrag (2009a), side 14
[91] IAS 1, BC 57
[92] Efrag (2006), side 13
[93] Efrag (2009a), side 15

I juni 2011 er der blevet vedtaget ændringer om præsentation af anden totalindkomst. Baggrunden herfor er, at IASB har konstateret vanskeligheder ved at etablere et konceptuelt grundlag for, hvilke elementer der skal indgå i OCI. Imidlertid er der enighed om, at præsentationen heraf som minimum kræver en opdeling efter, hvorvidt elementerne heri senere genindregnes eller ej. [94] Der er således vedtaget en beslutning angående præsentation, mens der endnu ikke foreligger stillingtagen til kriterier for indregning i OCI.

2.5.4. Mellemtotaler

I den nuværende IAS 1 er der ikke specifikke krav til mellemresultater i resultatopgørelsen, hvilket hænger sammen med de generelt sparsomme krav til kategorisering. Den sandsynligvis hyppigst præsenterede mellemtotal er nettoresultat, som den eksisterende performancemodel er centreret om. [95]

Der er i IASBs Staff Draft Exposure Draft indført krav om, at der skal præsenteres mellemtotaler for hver sektion, kategori og underkategori i både balancen, totalindkomst- og pengestrømsopgørelsen. Det er tilladt at præsentere yderligere mellemtotaler.[96]

For resultatopgørelsen får det præsentationsmæssige forslag den konsekvens, at der kræves mellemtotaler for omsætningen, driftsresultat før driftsfinansieringsaktiviteter, driftsresultat samt en opdeling af driftsresultat til henholdsvis ikke-kontrollerende interesser og moderselskabets ejere. Yderligere stilles der krav om mellemtotaler for de to kategorier under anden totalindkomst. Endelig skal der præsenteres den samlede totalindkomst. [97]

2.6. Sammenfatning

På baggrund af gennemgangen og analysen af relevante bestemmelser og udviklingstiltag i IFRS-reguleringen i forhold til hver af de tre dimensioner er der efterfølgende foretaget en samlet konklusion.

I forbindelse med Begrebsrammeprojektet ses der under dimensionen formålsbestemmelser markante udviklingstendenser.

Mest markant er den definerede regnskabsbrugergruppe flyttet væk fra en række yderst heterogene regnskabsbrugere med forskellige informationsbehov og til at være centreret om kapitalleverandører, dvs. mere kapitalmarkedsorienteret. Det er valgt fortsat ikke at målrette regnskabs-

[94] IASB (2010c), side 4
[95] Efrag (2006), side 14
[96] IASB 2010b, side 27
[97] IASB 2010b, side 35-36

rapporteringen specifikt mod egenkapitalindehaverne, selv om disse formelt set er ejerne og har påtaget sig den største (residuale) risiko.

Angående informationsindholdet i regnskabsrapporteringen er målet om at danne grundlag for ressourceallokeringsbeslutninger stadig centralt. Prognoseopgaven vurderes ud fra formuleringerne i Begrebsrammeprojektet at have fået en endnu mere fremtrukken rolle.

Vedrørende de kvalitative egenskaber er den mest markante ændring, at alene relevans og troværdig repræsentation er fundamentale egenskaber, mens sammenlignelighed og forståelighed er rykket ned i kvalitetshierarkiet. Yderligere erstatter troværdig repræsentation begrebet pålidelighed, hvilket fjerner den implicitte afvejning imellem pålidelighed og relevans, som forekommer i den eksisterende begrebsramme.

I forhold til definition af elementer bibeholdes den balanceorienterede tilgang.

Under dimensionen regnskabsmodel er der gennemført en analyse af de gældende bestemmelser under IFRS vedrørende dagsværdi. Det er centralt at afgøre, hvorvidt der efter gældende regulering er gjort brug af dagsværdi anvendt kontinuerligt som exit værdi, da dette ifølge Penman er symbolet på en balanceorienteret regnskabsmodel.

På grundlag af gennemgangen kan det konkluderes, at anvendelsen af dagsværdi er relativt hyppigt repræsenteret i IFRS-standarderne. Imidlertid er anvendelsen af dagsværdi til kontinuerlig måling og indregning af aktiver, forpligtelser og egenkapitalinstrumenter yderst begrænset. Dagsværdi er hovedsageligt påkrævet eller tilladt anvendt under IFRS, når målingen heraf er enkel og umiddelbart pålidelig.

Under format er der redegjort for de yderst begrænsede krav til præsentation under IAS 1. Det ses, at der ikke er klare retningslinjer for kategorisering under OCI eller for genindregning af regnskabsposter herfra. I Præsentationsprojektet er der endvidere lagt op en forøget anvendelse af strukturelle krav og mellemtotaler i de enkelte primære regnskabsopgørelser samt øgede krav til den indbyrdes sammenhæng.

IASBs eksisterende performancerapporteringsmodel kan beskrives som værende i en dynamisk udviklingsfase.

3. Tre alternative modelfremstillinger

3.1. Bezolds rapporteringsmodel

Andreas Bezold er tidligere chief risk officer samt stedfortrædende CFO/bestyrelsesmedlem i en stor tysk bank. Han har med inspiration fra sit virke gennemført et forskningsprojekt, hvor der arbejdes med den påståede konflikt imellem dagsværdianvendelse og likviditetskonverteringscyklussen.

Dette har resulteret i udgivelsen af "The Subject of Matter of Financial Reporting: The Conflict between Cash Conversion Cycles and Fair Value in the Measurement of Income", der er et Occasional Paper udgivet af CE/ASA (The Center for Excellence in Accounting and Security Analysis at Colombia Business School).

Bezold fremsætter grundlæggende retningslinjer for en rapporteringsmodel, som udfordrer IASBs og FASBs fremsatte argumenter for en balanceorienteret model. Fremtidsperspektiverne for en fuldt ud formueorienteret model afvises således.

I modelfremstillingen er der lagt vægt på de elementer, der indgår under dimensionerne formålsbestemmelser og regnskabsmodel, mens det præsentationsmæssige område (format) ikke er detaljeret udviklet.

3.1.1. Essensen i en forretningsaktivitet

Målet for regnskabsrapportering er ifølge Bezold beretning om de likviditetsgenererende aktiviteter, der foregår i virksomheder. Begrebet "business activity" etableres som det centrale for regnskabsrapportering og karakteriseres på følgende måde:

"Thus the business activity could be described as operations combining different economic resources to generate net cash inflows".[98]

Termen "ressource" er af Bezold betragtet bredere end "aktiv", idet visse ressourcer ikke opfylder aktivdefinitionen, men alligevel indgår som nødvendigt input i en virksomheds forretningsaktiviteter.[99]

Forskellige forretningsaktiviteter har væsentligt forskelligartede likviditetsskabende processer, der er udviklet på baggrund af en bagvedliggende forretningsidé.

I Bezolds model konverteres likvider initialt til en illikvid ressource, der herefter kan anvendes som input til en aktivitet. Bezold oplister i sin fremstilling følgende to overordnede aktivitetstyper, hvori virksomheder kan anvende deres illikvide ressourcer (faktorer): [100]

[98] Bezold (2009), side 5
[99] Bezold (2010), side 61

- **Aktivitetstype 1**, hvor virksomheden anvender faktorer ved at kombinere eller transformere disse for at skabe et nyt produkt.
- **Aktivitetstype 2**, hvor virksomheden erhverver en faktor med henblik på at videresælge denne (forhåbentlig med fortjeneste).

Det er karakteristisk for aktivitetstype 1, at inputs enten transformeres eller forbruges. I modsætning hertil svarer det indgående input under aktivitetstype 2 i form af illikvide ressourcer nogenlunde til det resulterende output.

En ressources karakter ændres ved, at en type ressource opgives for en anden. En konvertering af en ressource repræsenterer således et bytte.

Anvendelse af en illikvid ressource til henholdsvis aktivitetstyperne 1 og 2 kan ses som gensidigt udelukkende. En ressource kan ikke anvendes i den anden aktivitetstype, når denne er videresolgt eller forbrugt/transformeret.

Det er fremhævet af Bezold, at en forretningsaktivitet består af mere end en simpel matematisk sammenlægning af indgående faktorer/ressourcer. Det er den særlige kombination af de anvendte ressourcer i virksomhedens proces, der specifikt karakteriserer en aktivitet. Dette kræver et menneskeligt input i enten fysisk eller intellektuel form.

3.1.2. Forløbet for likviditetsskabende aktiviteter

Som nævnt konverteres likvider initialt til en illikvid ressource, der herefter kan anvendes som input til en aktivitet. Der anvendes typisk flere illikvide ressourcer til en aktivitet, som resulterer i en form for output, der senere kan tilbagekonverteres til likvider. Ved tilbagekonvertering fuldendes konverteringscyklussen, hvorved aktiviteten er tilendebragt, jf. Bezolds beskrivelse af formålet med hele processen:

" The simple aim of the activity is to end up with more cash than started with. This is in short, the definition of the cash conversion cycle…".[101]

Forskellige forretningsaktiviteter består altså af en kombination af forskellige faktorer (ressourcer), der kombineres efter en økonomisk logik repræsenteret i virksomhedens proces med henblik på at generere indgående nettopengestrømme. Transformationsprocessen er vist i Figur 4:

[100] Bezold (2009), side 6
[101] Bezold (2009), side 8

Figur 4. Forløbet for en virksomheds likviditetsskabende aktivitet

Kilde: Egen tilvirkning

En væsentlig pointe er, at samme illikvide ressource kan bidrage på forskellig vis som led i forskellige aktiviteter. Det er således i højere grad aktiviteterne end selve typen af ressource, som er afgørende for bidragets karakter.[102]

Når en aktivitet er fuldendt, er der fra denne kun likvider tilbage. Dette udtrykker modsætningsvis, at resterende illikvide ressourcer repræsenterer ikke afsluttede aktiviteter, og at likviditetscyklussen dermed fortsat er igangværende.

Ikke tilendebragte likviditetscyklusser skaber kompleksitet i regnskabsrapporteringen som følge af aktiviteternes forskellige "færdiggørelsesgrader" samt den forskelligartede økonomiske logik, der er tilknyttet aktiviteterne.[103]

Ifølge Bezold er en forståelse af den samlede værdiskabelse afgørende for regnskabsrapporteringens kvalitet:

"It is essential to understand the underlying relationship between the economic logic of the activity to the cash flow contribution of its non-cash resources when cash conversion cycles remain incomplete".[104]

For aktivitetstype 1 skabes værdiændringer ved kombination med øvrige inputs, mens der ligger en "vent-og-sælg" logik til grund for aktivitetstype 2. Grænsen imellem aktivitetstype 1 og 2 er imidlertid flydende og bør baseres på en afvejning af de to udtrykte værdiskabelseslogikker.[105]

[102] Bezold (2009), side 11
[103] Bezold (2009), side 11
[104] Bezold (2009), side 16
[105] Bezold (2009), side 15

3.1.3. Værdi i sammenhæng med illikvide ressourcer

Bezold tager udgangspunkt i økonomen Hicks definition af indkomst No. 1 ex post[106], hvori der indgår modtagne pengestrømme i den foregående periode, forbrug samt forventninger. Indkomst kan på den baggrund siges at bestå af forbrug plus kapitalakkumulering. Den monetære værdi af sidstnævnte kan ændres over en given periode på baggrund af: [107]

a) realiserede pengestrømme, der afveg fra forventningerne

b) ændring i forventningerne til fremtidige perioders pengestrømme

De realiserede pengestrømme i perioden er et faktum, hvilket har en målbar og objektiv betydning for, hvilke forventninger der kan sættes vedrørende fremtidige pengestrømme. Derimod er værdiændringerne grundet ændrede forventninger subjektive.

Realiserede modtagne pengestrømme danner grundlag for fremtidige pengestrømme og dermed værdi. Værdien bliver ved konverteringen fra illikvide ressourcer til likvider til indtægter. Kun opgivelse af den illikvide ressource, hvis værdi har ændret sig, muliggør en realisering af værdiændringen.

Bezold hævder på den baggrund, at det er essentielt at skelne imellem realiserede og forventede pengestrømme. Kun på baggrund af realiserede hændelser i fortiden kan der dannes rimelige forventninger om, hvad der kan ske i fremtiden.[108]

3.1.4. Måling - brug af markedsværdier

Med hensyn til måling af indtægter er det afgørende punkt, hvilket værdigrundlag der bør anvendes. Her er et af de væsentlige emner hos Bezold brug af markedsværdier.

I forhold til diskussionen vedrørende anvendeligheden af markedsværdier (dagsværdier) kan denne opdeles i to separate emner. Det første vedrører kvaliteten af markedsværdiers repræsentation for de fundamentale værdier, som reelt ønskes målt. Det andet emne omhandler den kausale sammenhæng imellem markedsmæssige værdiændringer og værdiændringer i en aktivitets ressourcer.

Hypotesen om markedsefficiens gælder ikke i den virkelige verden, hvorfor markedsværdier til tider afviger fra de fundamentale værdier af aktiver og forpligtelser, som egentlig ønskes målt.

---

[106] Hicks arbejder med forskellige opgørelser af økonomisk indkomst, hvor visse af disse baseres på værdier opgjort ex-ante og andre på værdier opgjort ex-post. De to nævnte begreber refererer til, på hvilket tidspunkt beregningerne af indkomsten gennemføres og som følge heraf, hvilke forventninger der lægges til grund for den økonomiske indkomstopgørelse. Indkomst ex-ante siges at være "forward-looking" og er baseret på forventninger ved indkomstperiodens begyndelse, mens ex-post er "backward-looking" og baseret på forventningerne ved indkomstperiodens udløb, der inkluderer erfaringer fra periodens forløb jf. Prochazka (2009), side 47 samt Miles & Horton (2011), side 53.

[107] Bezold (2009), side 18

[108] Bezold (2009), side 19

Som følge heraf kan der sås tvivl om, hvorvidt markedspriser repræsenterer de fundamentale værdier, som ønskes udtrykt i rapporteringen.[109]

Det er yderligere nødvendigt hver gang at fastslå den kausale sammenhæng imellem udviklingen i markedsværdien af en ressource og forretningsaktivitetens evne til at generere indgående pengestrømme. Rapportering af indtægter som følge af ændringer i markedspriser, der ikke specifikt er relateret til en aktivitets pengestrømsgenerering, må anses som værende en fejlrepræsentation.[110]

Der er tidligere omtalt de overordnede anvendelsesmuligheder for illikvide ressourcer som led i en virksomheds forretningsaktiviteter. I forhold til sammenhængen imellem værdiudvikling og markedsprisudvikling uddybes dette efterfølgende med tre eksempler på illikvide ressourcer:

A. Illikvide ressourcer bestemt for salg (trading)
B. Illikvide ressourcer med værdiændring ved anvendelse (maskiner)
C. Illikvide ressourcer med værdiændring før anvendelse (råvarer)

Kategori A *Illikvide ressourcer bestemt for salg (trading)*

Værdiændringer heri har en klar sammenhæng med den økonomiske logik i aktiviteten, som angår at generere pengestrømme ved at købe og sælge på det rigtige tidspunkt. Markedsprisen er således altafgørende for, hvilken gevinst eller hvilket tab der realiseres. Som følge heraf er markedspriser relevante som målegrundlag, med mindre det betvivles, at realisation vil finde sted.

Kategori B *Illikvide ressourcer med værdiændring ved anvendelse (maskiner)*

Under denne type værdiudvikling har en ændring i markedsprisen for pågældende illikvide ressource ingen betydning for de nettopengestrømme, der genereres som led i en aktivitet.

Dette kan illustreres ved at tage udgangspunkt i et eksempel med køb af en maskine som inputressourcen. Ved måling af maskinens markedsværdi på hver balancedag i dennes økonomiske levetid fås et udtryk for reduktion i ressourcens værdi. Imidlertid udtrykker en faldende markedspris ikke nødvendigvis forbruget af den økonomiske ressource, som maskinen repræsenterer for virksomheden. Udviklingen i markedsprisen giver derfor ingen information i relation til virksomhedens likviditetscyklus.

Såfremt der ændres på antagelserne bag ressourcens bidrag til forretningsaktiviteten, eksempelvis ved salg af maskinen, ændrer den illikvide ressource karakter til et kategori A-element, dvs. at

[109] Bl.a. har Smithers (2009) bevist, at markeder er imperfekt efficiente, og at markedsværdierne roterer rundt om den korrekte "fair value". Tidshorisonten for udsvingene er flere årtier og fluktuationerne uforudsigelige, hvorfor der kan sættes spørgsmålstegn ved egnetheden af disse værdier som repræsentation for de fundamentale værdier, som ønskes afspejlet.
[110] Bezold (2009), side 24

markedspriser bliver relevante som målingsgrundlag. En sådan beslutning vil samtidigt ændre på de forventede pengestrømme fra driften ved anvendelse af maskinen samt kræve stillingtagen til, hvad der skal ske med det modtagne beløb fra salg af maskinen. [111]

Kategori C *Illikvide ressourcer med værdiændring før anvendelse (råvarer)*

Relevansen ved at måle værdiændringer i denne kategori kan diskuteres med udgangspunkt i eksemplet i Figur 5.

Figur 5. Eksempel vedrørende inputressourcen guld (råvare)

En guldsmed skal producere en guldring og har på den baggrund indkøbt et stykke guld til produktionen heraf. Forretningsaktiviteten, produktion af en guldring, forløber over to rapporteringsperioder.

I løbet af den første periode har guldsmeden modtaget ordren på guldringen, indkøbt guldet til 10.000 kr., men ringen er endnu ikke produceret. Fra guldet købes, til rapporteringsperioden slutter, stiger værdien af guldklumpen og udgør på balancedagen 11.000 kr.

Spørgsmålet er, hvorvidt guldklumpen skal indregnes til kostprisen på 10.000 kr. eller til markedsprisen på 11.000 kr. ved afslutning af periode 1.

Logikken bag likviditetscyklussen siger, at en værdistigning i ressourcer med relevans for resultatopgørelsen kun kan forekomme, såfremt virksomheden har opgivet likvider i bytte herfor jf. Bezold (2009), side 27.

Ved investering i råvaren i periode 1 er denne initiale likviditetskonvertering blevet råvarerens indflydelse på forretningsaktivitetens pengestrømme. Værdistigningen på de 1000 kr. har ingen betydning for likviditetscyklussen i forbindelse med pågældende forretningsaktivitet. Der ændres hverken på indgående eller udgående pengestrømme herved.

På samme vis som under kategori B kan der ikke ændres i de grundlæggende antagelser vedrørende guldklumpens anvendelse i forretningsaktiviteten.

Lægges dette til grund, ville et hypotetisk salg af guldklumpen blive fulgt af et nyt køb af guld til en højere pris med henblik på at kunne gennemføre transaktionen med guldringen. Som følge heraf ville indregning til markedsprisen betyde en gevinst i den første periode, og øgede omkostninger i den efterfølgende periode, hvilket repræsenterer et kunstigt skifte i resultatet for de to perioder.

Markedsprisændringen påvirker således ikke evnen til at generere pengestrømme og har ikke relevans for indtægtsindregningen.

Kilde: Egen tilvirkning

I ovenstående eksempel ændres den midlertidige værdi af input-ressourcen. En virksomhed, som ønsker at replikere forretningsaktiviteten, vil derfor være nødsaget til at købe guldet til en højere pris. Det samme gælder virksomheden selv, hvis den skal udføre samme aktivitet i fremtiden.

Som følge heraf er ændringen i markedsværdien relevant information – ikke i forhold til den eksisterende likviditetscyklus, men i forhold til eventuelt efterfølgende likviditetscyklusser. Prisæn-

[111] Bezold (2009), side 27

dringen kan tænkes at vedrøre eventuelle fremtidige aktiviteter og deres fremtidige nettopengestrømme, men er ikke relevant for passerede hændelser, transaktioner eller indtægter.[112]

Skillelinjen imellem kategori A, hvor ændringer i markedspriser er relevante for resultatopgørelsen, og kategorierne B og C er vag. Generelt indikerer et behov for kombination af en lang række inputs i en given forretningsaktivitet, at værdiændringen i ressourcen ikke er et velegnet udtryk for aktivitetens pengestrømsgenerering.

3.1.5. Udledte rapporteringsprincipper med udgangspunkt i forretningsaktiviteten

På baggrund af Bezolds teoretiske udledninger og argumenter er der i det følgende sammendraget kriterier og retningslinjer for regnskabsrapportering.

Overordnet set fremhæver Bezold værdiansættelse baseret på resultat ("earnings") som det oplagte valg, og der henvises konkret til residualmodellen[113]. Mellemtotalen resultat hævdes at danne et godt sammenfattende grundlag for at analysere og vurdere, hvilke elementer der er tilbagevendende.[114]

Ressourcers bidrag til generering af pengestrømme igennem virksomhedens forretningsaktiviteter er det centrale for regnskabsrapporteringen. Aktiver på balancen er alene et resultat af, at likviditetscyklusser brydes på rapporteringsdage.

Markedsværdier for de indgående ressourcer (aktiver) er relevante i relation til resultatrapportering, når disse påvirker forretningsaktivitetens pengestrømsgenerering. Dette afhænger af, hvorvidt de illikvide ressourcer bidrager til en aktivitetstype 1 eller 2.

Som hovedregel bør aktiver til brug for aktivitetstype 1 stå indregnet i balancen til historisk kostpris (HC), mens aktiver til aktivitetstype 2 bør indregnes til dagsværdi (FV).[115]

Samme aktiv, eksempelvis to biler, kan således stå indregnet til henholdsvis HC og FV i balancen, såfremt den første bil indgår i aktivitetstype 1 og bliver anvendt i virksomhedens produktion, mens den anden bil er sat til salg i et showroom og står indregnet til FV. Her brydes således med tankegangen om, at samme aktiver indregnes til samme værdier.[116]

---

[112] Bezold (2009), side 29

[113] Den primære fordel ved denne model er ifølge Bezold, at der ikke kræves tidsmæssig fastlæggelse (prognosticering) af fremtidige pengestrømme.

[114] Af PwC's undersøgelse fra 2007 kaldet *"Measuring Assets and Liabilities – Investment Professionals' View"* fremgår det, at regnskabsbrugerne generelt støtter dette synspunkt.

[115] Der bør imidlertid rapporteres om såvel dagsværdi som historisk kostpris for elementerne i balancen, da begge disse værdier er relevant information til prognosticering af fremtidig pengestrømsgenerering.

[116] Der ses allerede i dag under IFRS eksempler på, at identiske aktiver ikke indregnes til samme værdi. Dette gælder eksempelvis indenfor regnskabsmæssig behandling af finansielle instrumenter jf. IAS 32 og 39.

3.1.6. Opsummering af Bezolds model sammenholdt med IASBs model

De mest oplagte eksempler på, at Bezold bryder med retningslinjerne i IASBs performancerapporterings-model, er følgende:

- En virksomheds "business activities" etableres som genstanden for regnskabsrapportering
- Der fremsættes kritik af IASB/FASBs tolkning af det Hickske indkomstbegreb
- Bezold kritiserer den eksisterende anvendelse af OCI under IFRS
- Den balanceorienterede tankegang afvises
- Stewardship fremhæves som et relevant mål[117] (der alene tilgodeses, såfremt der resultatrapporteres på grundlag af realisations- og matchingprincippet)

3.2. Penman & Nissims rapporteringsmodel

Denne model er baseret på to faglige bidrag fra CEASA. Det første bidrag er en artikel fra 2007 af Stephen Penman med titlen "Financial reporting quality: is fair value accounting a plus or a minus?". Det andet bidrag er et såkaldt White Paper publiceret af CEASA fra 2008 med titlen "Principles for the Application of Fair Value Accounting". Sidstnævnte er forfattet af Stephen Penman og Doron Nissim.

Udover forfattersammenfaldet er sammenhængen imellem de to publikationer tydelig, idet de fremhævede pointer i Penman (2007) er inddraget i det mere detaljerede White Paper fra 2008.

3.2.1. Modeloplæggets formål og udgangspunkt

Penman & Nissims model tager udgangspunkt i dagsværdianvendelse med følgende begrundelse: *"A conceptual framework that directs when fair value accounting is appropriate is needed, and at present none exists".* [118]

I modeloplægget udledes relevante principper for, hvornår dagsværdier bør anvendes i regnskabsrapportering for at sikre, at regnskabet afspejler virksomhedens økonomiske situation. På baggrund heraf opstilles der et forslag til rapporteringsformat, som ønskes særligt tilpasset for virksomheder i visse industrier.

Opfattelsen af regnskabets funktion behandles ikke dybdegående i dette modeloplæg, men det fremgår, at informationsbehovene hos den valgte regnskabsbrugergruppe bør styre, hvad der

[117] Bezold (2009), side 38
[118] Penman & Nissim (2008), side 1

konkret rapporteres om. Som følge heraf er det væsentligt at definere en konkret snæver primær brugergruppe, idet forskellige hændelser påvirker regnskabsbrugerne forskelligt.[119]

I Penman & Nissims model vælges aktionærerne som den primære gruppe for regnskabsrapporteringen. Baggrunden herfor er, at disse er virksomhedens ejere, som ved mangelfuld rapportering bærer den residuale risiko.[120]

Med udgangspunkt i aktionærerne som den primære brugergruppe fastlægges disses informationsbehov som værende centreret om følgende to formål:[121]

- ***Værdiansættelse***

  Aktionærer ønsker kendskab til (dags)værdien af deres egenkapitalandel.

- ***Stewardship***

  Aktionærerne ønsker information om ledelsens evne til at forvalte virksomhedens ressourcer.

Valget af aktionærer som primær brugergruppe lægger ifølge Penman & Nissim op til rapportering ud fra et ejerskabsperspektiv.[122]

Ved rapportering til aktionærer kræves der en klar opdeling af aktionærernes og andre interessenters krav på virksomhedens værdi. Dette er prioriteret i ejerskabssynsvinklen, der grundlæggende fordrer indregning efter, hvorledes aktionærernes værdi påvirkes.

Rapportering efter ejerskabs- og enhedsperspektivet hævdes i mange sammenhænge at være sammenfaldende, men ved dagsværdianvendelse for gæld og øvrige ikke-egenkapitalkrav har valget af ejerskabssynsvinklen i visse situationer betydning for, hvilken værdi der indregnes.[123]

3.2.2. Dagsværdianvendelse

I Penman & Nissims model er formålet at fastlægge, hvilke målinger der bør anvendes i hvilke rapporteringsmæssige sammenhænge med henblik på at sikre relevant information til aktionærerne i resultatopgørelsen og balancen.

---

[119] Som et eksempel fremhæves, at en reduktion i en forpligtelse grundet virksomhedens faldende kreditværdighed kan udtrykkes som en gevinst for aktionærerne, men alt andet lige vil udgøre et tab for kreditorerne.
[120] Penman & Nissim (2008), side 6
[121] Penman & Nissim (2008), side 8
[122] Ejer- og enhedsperspektivet repræsenterer to mulige synsvinkler, som rapporteringen kan udformes ud fra. Ifølge Penman & Nissim er enhedsperspektivet det prioriterede hos IASB og FASB, om end disse standardsættere samtidig lægger vægt på egenkapitalinvestorers informationsbehov.
[123] Penman & Nissim (2008), side 6-7

Forfatterne oplister tre forskellige muligheder for anvendelse af dagsværdi, som allerede er omtalt i afsnit 2.4.1. Dagsværdi kan anvendes varierende i henholdsvis en "blandet måleattribut model", kontinuerligt som entry værdi eller kontinuerligt som exit værdi.

Ifølge Penman & Nissim repræsenterer kun dagsværdianvendelse ved kontinuerlig måling til exit pris et egentlig paradigmeskift fra det transaktionsbaserede paradigme over mod det formueorienterede.

Ved kontinuerligt at anvende dagsværdi som exit værdi genmåles aktiver og forpligtelser hver periode til den gældende exit værdi, og såvel realiserede som urealiserede tab og gevinster indregnes i (total)indkomsten.[124]

Hos Penman & Nissim ligger denne form for dagsværdianvendelse til grund for den videre behandling.[125]

Information om fremtidige pengestrømme er helt centralt for aktionærerne, og såvel historiske kostpriser som dagsværdier giver på hver sin måde information i relation hertil. Spørgsmålet er, hvilken information der bør indgå i regnskabssystemets primære opgørelser med henblik på at bestemme resultatbundlinjen og den regnskabsmæssige værdi af egenkapital, som aktionærerne i særlig grad har fokus på.

Opgørelserne kan enten baseres på anvendelse af dagsværdier, mens historiske kostpriser rapporteres som supplerende information i noterne eller i en sekundær kolonne i opgørelsen, eller omvendt.

3.2.3. Karakteristika ved historisk kostpris versus dagsværdi

I det følgende beskrives først de konceptuelle egenskaber ved stringent at anvende henholdsvis dagsværdi efter det formueorienterede paradigme og historisk kostpris efter det transaktionsbaserede paradigme. Med udgangspunkt i en egenkapitalværdiansættelsesmodel baseret på resultat illustreres dernæst den teoretiske sammenhæng imellem stringent anvendelse af de to måleatributter. Dette danner til sidst baggrund for en teoretisk konklusion om anvendeligheden af de to målegrundlag til aktionærernes værdiansættelse og vurdering af stewardship. [126]

[124] Penman (2007), side 34
[125] Det fremgår af Penman (2007), at det er en mulighed at vælge kontinuerlig dagsværdi for visse elementer, mens der anvendes historisk kostpris for andre. Det er imidlertid essentielt, at der ikke skiftes imellem måleattributterne, men at disse anvendes kontinuerligt for de valgte grupper.
[126] Penman & Nissim (2008), side 12

Ved stringent at anvende dagsværdi efter det formueorienterede paradigmes forskrifter rapporteres der en fuldstændig måling af værdi i balancen, hvorfor værdiansættelsesformålet er opfyldt heri.[127]

Resultatet beretter ikke om fremtidig indtjening eller værdi, men udtrykker alene periodens værdiændringer i balancens poster, hvilket indikerer graden af risiko (udsving). Yderligere medvirker resultatet til at rapportere om stewardship, da ledelsen evne til at tilføre værdiændring er vist heri. [128]

Ved rapportering efter det transaktionsbaserede paradigme med måling til historisk kostpris konstateres det, at egenkapitalens faktiske (markeds)værdi ikke kan aflæses direkte af balancen.

Resultatet rapporterer om udførelsen af virksomhedens forretningsaktiviteter, hvor der udelukkende sker indregning, når hændelser er bekræftet af reelle transaktioner. Da der er anvendt matching, udgør resultatet ifølge Penman & Nissim et godt grundlag for at prognosticere fremtidige resultater og derved for at beregne værdien af egenkapitalen.[129]

Der gives begrænset information om risiko ved anvendelse af historiske kostpriser.[130] Derimod vises stewardship igennem resultatet, da dette afslører ledelsens evne til at styre virksomhedens interaktion med markederne.[131]

På baggrund af ovenstående er det tydeligt, at rapportering ved teoretisk stringent anvendelse af dagsværdi i forhold til historisk kostpris giver vidt forskellig information i henholdsvis resultatopgørelse og balance. Det er derfor interessant at undersøge, om rapportering til kontinuerlig dagsværdianvendelse og historisk kostpris er ligeværdige, eller om den ene form teoretisk set er mere velegnet end den anden.

En stillingtagen hertil kan ske med udgangspunkt i værdiansættelse ud fra henholdsvis resultat (historisk kostpris) og balance (dagsværdi). Dette gennemgås teoretisk med udgangspunkt i nedenstående egenkapitalværdiansættelsesmodel baseret på det forventede resultat[132]:

---

[127] Penman (2007), side 36

[128] Penman & Nissim (2008), side 13

[129] På baggrund heraf konstateres det, at opfattelsen af anvendelse af historisk kostpris som bagudrettet er misforstået. Under forudsætning af korrekt matching medfører rapportering baseret på historisk kostpris et resultat, der kan anvendes til prognosticering af fremtidige resultater jf. Penman & Nissim (2008), side 17

[130] Der præsenteres ikke chok i værdi, men derimod i omsætning og udgifter. Dette giver således alene information om risikoen ved handel i input- og outputmarkeder jf. Penman (2007), side 36

[131] Penman & Nissim (2008), side 16

[132] Modellen beskrives hos Penman & Nissim som en legitim værdiansættelsesmodel, der giver samme værdi som den beregnet ud fra dividendemodellen, såfremt der er anvendt passende regnskabsførelse (”appropriate accounting”). Modellen er ikke yderligere uddybet, men der henvises til J. Ohlson (2007).

$$\text{Value}_t = \frac{\text{Expected earnings}_{t+1}}{r}$$

I formlen er *"r"* afkastkravet fra egenkapitalinvestorerne.[133]

Det kan med udgangspunkt i formlen bevises, at såfremt egenkapitalafkastkravet er kendt, er de to metoder med anvendelse af henholdsvis kontinuerlig dagsværdi[134] og historisk kostpris[135] lige anvendelige. Egenkapitalens værdi kan opgøres uden, at det er nødvendigt at måle balancen til dagsværdi.

Imidlertid er egenkapitalafkastkravet ikke kendt og yderst vanskeligt at estimere. Som følge heraf besidder ideel dagsværdianvendelse en teoretisk fordel, fordi egenkapitalværdien står opgjort som den regnskabsmæssige værdi af egenkapitalen, hvormed egenkapitalkravet ikke behøves.[136]

Det kan konkluderes, at sammenlignet med historisk kostpris er dagsværdianvendelse fordelagtigt, når der ses bort fra implementeringsproblematikker. Såfremt ideel dagsværdianvendelse ikke kan opnås, er regnskaber baseret på historisk kostpris et relevant alternativ.[137]

3.2.4. Opstilling af fem principper for dagsværdianvendelse

I dette afsnit inddrages betydningen af implementering af dagsværdianvendelse i forhold til konklusionen i det forrige afsnit. Det afgørende er, hvorvidt standardsætternes implementering af dagsværdianvendelse imødekommer at rapportere relevant værdi til aktionærerne.

IFRSs implementering af dagsværdi er tidligere kort omtalt i afsnit 2.2. Heraf fremgår det, at dagsværdi udgøres af en exit price, og at måling heraf bedst baseres på en observerbar markedspris på et aktivt marked (kaldet niveau 1-måling). Såfremt denne ikke er tilgængelig, anvendes mere subjektive estimater for markedspriser via måling på henholdsvis niveau 2 og 3.

---

[133] Penman & Nissim (2008), side 17

[134] *Ad. Beregning ved brug af kontinuerlig dagsværdianvendelse*
Under formueorienteret dagsværdianvendelse kan fremtidige resultater prognosticeres ud fra den nutidige bogførte værdi af egenkapital: $\text{Expected earnings}_{t+1} = r \cdot \text{Book value}_t$
Som følge heraf kan værdien opgøres ved anvendelse af formlen i selve teksten samt i fodnotelinjen ovenfor:
$$\text{Value}_t = \frac{\text{Expected earnings}_{t+1}}{r} = \frac{r \cdot \text{Book value}_t}{r} = \text{Book value}_t$$

[135] *Ad. Beregning ved brug af historisk kostpris*
Ved anvendelse af det transaktionsbaserede paradigme med brug af historisk kostpris siges resultatet at kunne forecastes ud fra den forrige periodes resultat: $\text{Expected earnings}_{t+1} = \text{Earnings}_t$
På baggrund heraf kan følgende formel for værdien af egenkapitalen udledes via formlen i selve teksten samt i fodnotelinjen ovenfor:
$$\text{Value}_t = \frac{\text{Expected earnings}_{t+1}}{r} = \frac{\text{Earnings}_t}{r}$$

[136] Penman (2007), side 37

[137] Penman & Nissim (2008), side 18

Penman & Nissim finder objektiviteten, som tilføres gennem observerbare markedspriser, yderst attraktiv for måling af dagsværdi.[138] Det fremføres, at såfremt dagsværdi findes uanvendeligt ved en niveau 1 måling, er dette ligeledes gældende for niveau 2 og 3. Derimod medfører en konstatering af fordelagtighed ved dagsværdianvendelse målt på niveau 1 ikke nødvendigvis, at det samme er gældende ved måling på niveau 2 og 3.[139]

Penman & Nissim har udledt fem principper, som alle skal være opfyldte, for at kontinuerlig dagsværdianvendelse er at foretrække i forhold til historisk kostpris.[140]

Hovedreglen er, at der bør anvendes dagsværdi, hvis alle principper er opfyldt, ellers bør der rapporteres til historisk kostpris.

Af de fem principper omhandler princip 1-3 anvendelsen af niveau 1-måling af dagsværdi, mens der under princip 4 og 5 introduceres estimerede dagsværdier på niveau 2 og 3.

Rækkefølgen af de fem principper er vigtig, fordi princip 1 er initialkriterium. Såfremt princip 1 brydes, er de øvrige principper irrelevante. Imidlertid er princip 1 ikke tilstrækkeligt alene, og anvendelsen af de enkelte principper er ofte afhængig af de øvrige.[141] Sammenfattes principperne, er disse relativt restriktive.

Der er efterfølgende sammenfattet hovedindholdet fra hver af de af Penman & Nissim introducerede principper:

- **Princip 1. En-til-en-princippet**

  Ifølge dette princip vil anvendelse af dagsværdier kun rapportere relevant værdi til aktionærer, såfremt værdien til aktionærerne er direkte sammenhængende med udviklingen i markedsprisen af en post på balancen.[142]

---

[138] Det nævnes, at en mere subjektiv måling af dagsværdi til tider vil kunne hævdes at bringe målingen tættere på det teoretiske ideal, men at objektiviteten er en nødvendighed i praksis for at skabe anvendelig og kontrollerbar regnskabsinformation jf. Penman & Nissim (2008), side 21

[139] Penman & Nissim (2008), side 22

[140] Penman & Nissim (2008), side 21

[141] Penman & Nissim (2008), side 41

[142] En-til-en-princippet uddybes ved at give følgende tre eksempler:

- ***Eksempel A.*** En handelsvirksomhed køber en statsobligation for at investere overskudslikviditet. Virksomheden arbejder ikke generelt med obligationsinvestering og investeringens forventede NPV = 0.
- ***Eksempel B.*** Samme handelsvirksomhed som ovenfor indkøber varelager til senere brug i produktionen. Dette er i tråd med virksomhedens forretningsmodel og investeringens forventede NPV>0.
- ***Eksempel C.*** En virksomhed, der professionelt arbejder med obligationsinvestering køber en statsobligation fordi denne som led i sin forretningsmodel har vurderet, at denne handles til underpris. Den forventede NPV>0.

Eksempel B og C er økonomisk ækvivalente. Her udtrykker markedsprisen ikke værdien for aktionæren, idet virksomhedens forretningsmodel tilfører transaktionen værdi. Derimod er markedsprisen relevant i eksempel A. Det konstateres, at markedsprisen kun i visse tilfælde er udtryk for aktionærens dagsværdi.

Dagsværdi anses således kun for passende at anvende, når virksomheden ikke gennem sin unikke forretningsmodel tilfører værdi til markedsprisen. Såfremt aktionærernes værdiudvikling afhænger af andet end markedsprisen, opnår aktionærerne desuden ikke information om stewardship gennem dagsværdianvendelse.[143]

- **Princip 2. Matchingprincippet**

Dette princip udtrykker, at anvendelse af dagsværdi kræver matching af værdiændringer i de aktiver og forpligtelser, der har medvirket til værdiskabelsen.[144] Det er således et krav, at anvendelse af kontinuerlig dagsværdi sker for de samlede nettoaktiver, der i en given kombination medvirker til en forretningsaktivitet.

- **Princip 3. Information conservation principle**

Dette princip udtrykker, at dagsværdi alene udgør et relevant alternativ til historisk kostpris, når priser ikke er baseret på historiske kostpriser.

Det kritiseres yderligere, at der ved dagsværdianvendelse er større risiko for, at prisbobler indregnes i regnskabet. Dette sker ikke på samme måde ved anvendelse af historisk kostpris, hvor der rapporteres om værditilvækst baseret på realiserede tab og gevinster, som er skabt gennem virksomhedens aktivitetsudøvelse.[145]

- **Princip 4. Ingen-arbitrage estrimeringsprincippet**

Dette princip fastlægger, at estimerede hypotetiske priser, der vedrører et givent marked, kun bør anvendes til rapportering, når følgende krav er opfyldte:

- For det første skal det anvendte estimat fastsættes med reference til en observeret pris.[146]
- For det andet kan der ikke anvendes en pris fra et marked, der muliggør arbitrage ved køb/salg på det andet marked, hvortil prisen estimeres.
- For det tredje må den anvendte værdiansættelsesteknik ikke levere en værdiansættelse, der tilfører værdi til den observerede sammenlignelige pris. Det

[143] I så tilfælde bør der på anden vis rapporteres mål for, hvor effektivt ledelsen har transformeret input til output. Ledelsen har ikke direkte indflydelse på værdiudviklingen i aktiver og forpligtelser, men derimod på niveau og sammenhæng imellem indtægter og omkostninger, hvor aktiver og forpligtelser indgår som værktøjer i denne proces.
[144] Penman (2007), side 40
[145] Penman & Nissim (2008), side 34
[146] Kravet om overholdelse af princip 1 betyder, at der for de målte poster ofte vil eksistere niveau 1 inputs.

kræves, at værdiansættelsesmetoden er baseret på en ikke-arbitage prisfastsættelsesformel.

Formålet med princippet er at beskytte rapportering mod indregning af værdi udelukkende på baggrund af estimering. [147]

- **Princip 5. Afstemningsprincippet**

Efter dette princip er anvendelse af dagsværdi kun hensigtsmæssig, hvis der yderligere gennemføres "afstemning" af regnskabsdata til transaktioner baseret på markedspriser. Dette giver en bekræftelse af, at de estimerede dagsværdier gennemsnitligt udtrykker de korrekte dagsværdier.[148]

3.2.5. Præsentationsmæssige oplæg

På baggrund af de fem gennemgåede principper for dagsværdianvendelse opstiller Penman & Nissim et overordnet forslag til regnskabsrapporteringsformatet i henholdsvis balance og totalindkomstopgørelse, som understøtter de udledte pointer og konklusioner.

Forfatterne har introduceret et format med blandet anvendelse af dagsværdi og historisk kostpris for udvalgte grupper af aktiver og passiver. De fem oplistede principper passer til visse aktiver og forpligtelser, men langt fra til alle.

Da forskellige industrier besidder forskelligartede aktiver og forpligtelser, lægges der op til en differentiering af regnskabsrapporteringen, alt afhængig af industri.[149] Der sondres i modeloplægget imellem ikke-finansielle virksomheder, banker og forsikringsselskaber.[150]

I det følgende behandles udelukkende formatet for ikke-finansielle virksomheder. Der henvises til Bilag 4 for en illustration af den forklarede struktur for henholdsvis balance og totalindkomstopgørelse.

---

[147] For at begrænse antallet af estimater kunne enhver form for marking-to-model principielt forbydes. Penman & Nissim vælger imidlertid at tillade dagsværdianvendelse på baggrund af modeller, der prisfastsætter ud fra observerede relaterede priser under en ikke-arbitrage-betingelse (f.eks. en optionsprisfastsættelsesmodel) jf. Penman & Nissim (2008), side 37.

[148] Ved estimering af dagsværdier behæftet med fejl introduceres fejl i såvel balance som resultatopgørelse. Når fejlene er tilfældige (usystematiske), vil disse i længden opveje hinanden. Dog medfører estimeringsfejlene en større volatilitet i resultatopgørelsen. Såfremt dagsværdiestimater er uden systematiske fejl, vil gennemsnitlige urealiserede tab og gevinster fra måling til dagsværdi svare til de gennemsnitlige realiserede tab og gevinster. Dette bør der rapporteres om, hvilket generelt kan ske ved at afstemme de rapporterede tab og gevinster til pengestrømme jf. Penman & Nissim (2008), side 40

[149] Penman & Nissim (2008), side 53

[150] Penman & Nissim (2008), side 56 og 58

3.2.5.1. Balancen

Balancen opdeles overordnet i henholdsvis:

- Nettoaktiver i forretningsaktiviteter
- Nettoaktiver i finansieringsaktiviteter
- Aktionærernes egenkapital

For de to førstnævnte grupper måles visse af disse kontinuerligt til dagsværdi, mens andre måles til historisk kostpris. Aktiver og forpligtelser opgjort efter de to forskellige måleattributter rapporteres i separate linjer.

Nettoaktiver i forretningsaktiviteter er af forfatterne yderligere opdelt i henholdsvis nettoaktiver påvirket af prisændringer og nettoaktiver involveret i handel med kunder.

Førstnævnte gruppe opgøres til dagsværdi, jf. princip 1. Modsætningsvis rapporteres nettoaktiver involveret i handel med kunder hovedsageligt til historisk kostpris. Når værdien af aktiverne alene afhænger af udviklingen i markedsprisen, findes der enkelte undtagelser hertil, f.eks. for valutahedges, der hedger indtægter målt til historisk kostpris.

Princip 2 kræver, at disse er en del af porteføljen af forretningsaktiver. Endvidere skal tab og gevinster på disse instrumenter matches til de indtægter, som de understøtter. Som følge heraf rapporteres urealiserede nettogevinster ikke som indtjent, men i stedet for som en nettoforpligtelse ligesom udskudt omsætning.[151]

Under nettoaktiver under finansieringsaktiviteter rapporteres investeringer i noterede værdipapirer grundet overskudslikviditet til dagsværdi, da værdien heraf alene er betinget af markedsprisens udvikling og ikke virksomhedens kompetencer (princip 1).

Kontraktuel gæld rapporteres til historisk kostpris, hvilket er konsistent med princip 2. Matchede aktiver, hvis værdiændring kan påvirke værdien af gælden, er ikke målt til dagsværdi.[152]

Gæld, der afregnes til markedsværdi, såsom konvertibel gæld samt call- og putoptioner, er set fra aktionærers synsvinkel forpligtelser og opgøres kontinuerligt til dagsværdi, idet værdien alene afhænger af udviklingen i markedsprisen.[153]

Balanceposter under aktionærernes egenkapital er ikke omtalt.

---

[151] Penman & Nissim (2008), side 54
[152] Imidlertid kan der argumenters for at rapportere gælden til dagsværdi ved ændring i kreditkvaliteten, såfremt det matchede værdifald i aktivet fanges i den historiske transaktionsbaserede resultatopgørelse.
[153] Penman & Nissim (2008), side 55

3.2.5.2. Totalindkomstopgørelsen

Totalindkomstopgørelsen opdeles i følgende tre grupper:

- Nettoresultat fra kunder
- Nettoresultat fra markedsprisudvikling
- Nettoresultat fra finansieringsaktiviteter

OCI-opgørelsen bortfalder helt i denne model.

Nettoresultatandelen udledt af regnskabsmetoden baseret på historisk kostpris (nettoresultat fra kunder) er grundlæggende forskellig fra den dagsværdibaserede andel af nettoresultatet (nettoresultat fra markedsprisudvikling), hvorfor disse rapporteres adskilte. En krone dagsværdiindtægt har værdien 1 krone, mens indtægt genereret gennem virksomhedens produktive proces indeholder en multiplikatoreffekt.[154]

Som eksempler på poster under nettoresultat fra markedsprisudvikling for ikke-finansielle virksomheder kan nævnes tab og gevinster fra handlede værdipapirer samt tab og gevinster på pensionsaktiver.

Under handlede værdipapirer findes der visse egenkapitalinvesteringer, som i højere grad repræsenterer en porteføljeinvestering frem for en driftsinvestering i en anden virksomhed. De øvrige driftsrelaterede egenkapitalinvesteringer måles til historisk kostpris.[155]

Præsentation af balancen på netto-basis medfører, at tab og gevinster på aktiver målt til dagsværdi konsekvent nettes ud, hvilket medfører en forstærket aktiv-forpligtelses-matching.

Afstemningsprincippet (princip 5) kan operationaliseres ved at give supplerende information, hvor realiserede tab og gevinster holdes op imod urealiserede.

Den anviste opdeling har til hensigt at sikre, at regnskabsbrugere med behov for værdiansættelse får oplyst regnskabsposter til dagsværdi, hvor dette udgør det relevante målegrundlag. Regnskabsbrugernes egne estimeringer kan herved koncentreres om den historisk kostpris-baserede del af nettoresultatet.[156]

3.2.6. Opsummering af Penman & Nissims model sammenholdt med IASBs model

I forhold til den gældende regulering under IFRS kan der i Penman & Nissims model nævnes følgende markante brud i indholdet:

[154] Penman & Nissim (2008), side 55
[155] Penman & Nissim (2008), side 56
[156] Penman & Nissim (2008), side 56

- Indsnævring af den primære regnskabsbrugergruppe til alene at være aktionærer
- Valg af ejerskabssynsvinklen som grundlag for regnskabsrapportering
- Prioritering af stewardship som separat mål for regnskabsaflæggelsen
- Kategorisering af forskellige former for dagsværdianvendelse og etablering af teoretisk funderede principper for, hvornår egentlig formueorienteret dagsværdianvendelse er hensigtsmæssig
- I balancen præsenteres primært nettobeløb
- Behov for forskellige rapporteringsmodeller, afhængig af forskellige industrier såsom eksempelvis banksektoren og forsikringsbranchen versus produktionsvirksomheder

3.3. Coopers rapporteringsmodel

Denne model er udviklet af Stephen Cooper på vegne af UBS i 2007 som en kommentar til IASB/FASBs projekt vedrørende præsentation. Stephen Cooper er efterfølgende indtrådt i IASB.

Formålet med modellen er at fremsætte forslag til præsentation i regnskabet samt relaterede indregnings- og målingsbetingelser, der lever op til investorers behov. Dette betyder, at der i modellen tages udgangspunkt i dimensionen præsentation, men at indregning og måling også inddrages, hvilket blandt andet inkluderer stillingtagen til anvendelse af dagsværdi.[157]

Det er ikke Coopers intention at præsentere en fuldstændig model, men alene bagvedliggende tanker og principper. Visse potentielle konfliktområder er ikke berørt, hvilket bl.a. gælder nedskrivning af driftsaktiver og præsentation af hybride virksomheder med såvel finansielle som ikke-finansielle driftssegmenter.

Coopers valgte struktur for præsentation de i modellen fire omtalte regnskabsopgørelser er vedlagt som Bilag 5.

3.3.1. Målsætninger for regnskaber

Fremstillingen er baseret på en equity-valuation-baseret indgangsvinkel.[158] Det foreslåede format af modellen er møntet på ikke-finansielle virksomheder.[159]

Cooper vælger nuværende og potentielle aktionærer som den primære brugergruppe, hvorfor bestemmelser vedrørende indregning, måling og præsentation bør indrettes herefter.

[157] Cooper (2007), side 2 og 7
[158] Cooper (2007), side 2
[159] Cooper (2007), side 8

Samtidig vælges "enterprise/entity view" som den grundlæggende synsvinkel. Resultat, pengestrømme og egenkapital præsenteres initialt fra samtlige kapitalleverandørers perspektiv, hvorefter der eventuelt i noterne foretages en præsentation alene for aktionærer[160].

Den præsenterede model er designet til at danne baggrund for investorers beslutningstagning ved at give information i relation til værdiansættelse af virksomheden, ledelsesperformance samt "accountability".

Coopers model inkluderer fire primære opgørelser, der udgøres af en revideret version af den eksisterende totalindkomstopgørelse, balance samt pengestrømsopgørelse og en segmentopgørelse, der viser totalindkomst, balance og pengestrømsopgørelse fordelt på virksomhedens enkelte segmenter. Modellen inkluderer ikke en egenkapitalopgørelse eller stillingtagen til, hvorvidt denne også bør udgøre en primær opgørelse.[161]

Der lægges vægt på princippet om cohesiveness, hvilket indebærer strukturel ensartethed i henholdsvis balance, totalindkomstopgørelse og pengestrømsopgørelse.

3.3.2. Den overordnede struktur i opgørelserne

Cooper har som standpunkt, at for de fleste virksomheder er den mest centrale information for investorer relateret til transformationsprocessen og evnen til at genere tilbagevendende indtjening.[162] Dette uddybes med følgende citat: *"Clearly, assets must be valued in order to measure profit, however, the most relevant value of an asset is not necessesarily the one that creates the most useful measure of performance…"*[163]

I fremstillingen tages der på den baggrund udgangspunkt i totalindkomstopgørelsen, men som følge af cohesivesness principle videreføres opdelingerne heri også til de øvrige opgørelser.

Der er overordnet foretaget en opdeling i driftsaktiviteter, ikke-driftsaktiviteter og finansieringsaktiviteter. Hvilke aktiviteter, der tilhører driften, skal i den enkelte virksomhed defineres af ledelsen efter nogle af standardsætterne opstillede retningslinjer.

For driftsaktiviteter gælder det, at indtjening (resultat) fremkommer ved kombination af forskellige ressourcer inklusive ikke-indregnede immaterielle ressourcer samt ledelsens og medarbejder-

---

[160] Disse leverandører af egenkapital består af almindelige aktionærer i moderselskabet, minoritetsinteresser i datterselskaber og anden kapital klassificeret som egenkapital, såsom aktieoptioner.
[161] Cooper (2007), side 7
[162] Som eksempel nævnes, at genanskaffelsesværdien af en vare på lageret umiddelbart er mere relevant end en forældet historisk kostpris, men at måling af driftsmæssig performance på baggrund heraf ikke resulterer i en bedre performancemåling.
[163] Cooper (2007), side 4

nes egenskaber. Værdien af forretningsenheden er som følge heraf ikke en simpel sum af de indregnede aktivers dagsværdier.

Kategorien af ikke-driftsaktiviteter består primært af tab/gevinster fra enkeltstående aktiver, hvis indtægtsgenerering ikke er påvirket af virksomhedens synergieffekter.

Kategorisering på baggrund af recurring og non-recurring, realiseret og ikke-realiseret vurderes hos Cooper at have varierende relevans for forskellige investorer. Det hævdes uden yderligere begrundelse, at information angående posters tilbagevenden og realisation ikke bør afgives gennem kategorisering, men gerne i ledelsesberetningen eller andre steder i regnskabet.

Modellen lægger umiddelbart op til, at driftsomkostninger skal stå opført funktionsopdelt i resultatopgørelsen, mens artsopdeling bør afgives i noterne. Hvis funktionsopdeling ikke er meningsfyldt, er det muligt at anvende artsopdeling i resultatopgørelsen.

En af de vanskeligste øvelser i relation til modellen er *opdeling af forpligtelser på henholdsvis drift og finansiering*, da alle forpligtelser principielt udgør en finansieringskilde og kunne klassificeres under sidstnævnte kategori. Klassifikation bør på baggrund af forskrifter og eksempler i regnskabsstandarder ske ud fra ledelsens konkrete vurdering.

Driftsrelaterede forpligtelser er kendetegnet ved at opstå på baggrund af driftstransaktioner og vil sandsynligvis blive erstattet af lignende forpligtelser indenfor virksomhedens driftscyklus. Yderligere er niveauet for forpligtelsen afhængigt af niveauet for forretningsaktivitet. Dette gælder blandt andet skyldige varebetalinger, tilbagevendende produktgarantier samt øvrige kortfristede hensættelser.

Finansieringsforpligtelsers eksistens og niveau er hovedsageligt en finansieringsbeslutning, selvom den kan opstå i sammenhæng med indregning af en driftsomkostning. Finansieringsforpligtelser vil altid blive rapporteret på dagsværdibasis, og de akkumulerede renter rapporteres under finansieringskategorien i resultatopgørelsen.[164]

3.3.3. Hovedprincipper for måling

Driftsaktiviteter bygger som nævnt på virksomhedens unikke transformationsproces. Udviklingen i markedsværdien af de underliggende aktiver er ikke en god repræsentation af den performance, som skabes på baggrund heraf. Som konsekvens heraf bør disse som udgangspunkt ikke måles til dagsværdi, men til historisk kostpris i balancen.

[164] Cooper (2007), side 17

Dette er ikke ensbetydende med, at øvrige målinger er irrelevante. Det foreslås nemlig samtidigt, at der skal stilles krav om at oplyse henholdsvis nettorealisationsværdien[165] og genanskaffelses-omkostninger (deprival value[166]), når dette skønnes relevant af regnskabsaflæggeren.

For driftsfremmede aktiver og investeringer er det ikke kombinationen af aktiver i virksomhedens unikke processer, der skaber værdi, hvorfor dagsværdi målt for enkeltaktiver anses for hensigts-mæssig. For investeringer er dagsværdi den bedste måling, idet denne udtrykker den estimerede potentielle salgspris for disse. Sidstnævnte er i realiteten er et udtryk for de estimerede fremtidi-ge pengestrømme fra investeringen.

Subjektivitet i visse af disse dagsværdimålinger er uundgåeligt, men regnskabet gøres ikke mere brugbart for investorer ved at anvende en mere konservativ værdi i form af historisk kostpris. Ifølge Cooper vil undladelse af at estimere en dagsværdi udelukkende betyde, at investorerne selv må gøre forsøg derpå, hvilket de anses at have dårligere forudsætninger for. [167]

For at underbygge troværdigheden af værdiansættelsesprocessen er det væsentligt at oplyse om realisation af tidligere indregnede værdiændringer.[168]

Måling af en finansiel forpligtelse bør reflektere den nutidige markedsrente samt det nuværende niveau for risiko (credit spread). Den eneste relevante værdi er den, der reflekterer den risikoju-sterede nutidsværdi af pengestrømmene til gældsindehaverne, hvilket vil sige dagsværdi.

Denne information kunne eventuelt præsenteres i noterne. Imidlertid ville anvendelse af historisk kostpris virke yderst misvisende, idet den historiske renteomkostning ikke viser den sande øko-nomiske omkostning.

Anvendelsen af dagsværdi til finansielle forpligtelser er især kontroversielt. For det første kan dette betyde markant øget volatilitet i performancemålingerne, og for det andet ændring i kredit-risiko, hvilket medfører ikke-intuitive værdiændringer (når kreditkvaliteten falder, indregnes en gevinst). Dette kan ifølge Cooper håndteres gennem metoden til præsentation af tab og gevin-ster.[169]

---

[165] Nettorealisationsværdien for et aktiv er summen af fremtidige nettoindbetalinger, som aktivet på balancedagen forventes at indbringe som led i normal drift jf. Elling (2002), side 180

[166] Definition af deprival value ifølge Financial Times' ordbog: *"The amount a business would lose if an asset was lost or damaged etc. This amount represents what it would cost to replace the asset or the amount a business would have received from the asset's sale."*

[167] Cooper (2007), side 27

[168] Cooper (2007), side 28

[169] Cooper (2007), side 28

3.3.4. Markedsrente og dagsværdi

Den samlede dagsværdi for en delpost siges at bestå af summen af to komponenter, markedsrente og residual dagsværdiændring. Disse to komponenter præsenteres i hver linje for de aktiver, som måles til denne værdi i balancen. Formålet hermed er, at brugeren kan se begge komponenter. Markedsrenten indregnes i resultatopgørelsen, mens dagsværdi-residual-ændringen indregnes i OCI og herved indgår i totalindkomsten.[170]

For *investeringer i obligationer* beregnes markedsrenten ved at multiplicere den gældende rente med dagsværdien af investeringen.[171]

Det er mere krævende at fastlægge markedsrenten for *egenkapitalinvesteringer*.[172] I modellen lægges der op til at anvende det egentlige egenkapitalafkastkrav (equity cost of capital). Dette afkastkrav er subjektivt og kan hævdes at medføre hypotetiske indtjeningsmål, idet forventet afkast referer til, hvad markedet hypotetisk forventede. Der kan således under resultatet blive rapporteret gevinster, selvom der i perioden er opstået tab.

Cooper mener modsætningsvis, at todelingen i forventet samt residual dagsværdi sikrer, at der er afgivet relevant information, hvorved investorerne har bedre forudsætninger for at vurdere de fremtidige værdiændringer.

For *gældsinstrumenter* bør ligeledes anvendes dagsværdi. Renteomkostningerne bør beregnes med udgangspunkt i den eksisterende markedsrente med henblik på at sikre sammenlignelighed imellem virksomheder, der har optaget gæld på forskellige tidspunkter. Fordelen herved er, at der fremkommer de nuværende gældsomkostninger efter korrektion for generelle renteændringer samt ændringer i kreditrisiko.

Som følge af den ikke-intuitive sammenhæng mellem kreditrisiko og værdien af gælden, er der ved dagsværdiændringer problemer med at måle de resulterende tab og gevinster på gælden. Når kreditrisikoen stiger, falder dagsværdien af gælden, hvorfor der indregnes en gevinst. Opdelingen af dagsværdiændringer og yderligere oplysning i noterne om påvirkning af gældsværdien fra ændringer i kreditrisiko sikrer imidlertid, at investorerne har den nødvendige information til vurdering af udviklingen i gælden.

---

[170] Cooper (2007), side 15

[171] Det diskuteres ikke nærmere i dette modeloplæg, hvorvidt der bør anvendes yield to maturity (den effektive rente) eller en rentestruktur. Yderligere omtales ikke problemer i relation til, hvor hyppigt dagsværdien bør omvurderes.

[172] Ifølge Cooper anvendes dette i dag udelukkende for investeringer i en pensionsfond, hvor det forventede afkast indregnes i resultatet.

3.3.5. Dagsværdimåling for driftsaktiver

Som grundlag for modellen har det været antaget, at samtlige driftsaktiver blev målt til historiske kostpriser. Cooper indfører visse undtagelser hertil, selv om de grundlæggende karakteristika for måling af driftsrelateret resultat på transaktionsbasis bibeholdes.

Eksempelvis kræver visse omkostninger under driften og de relaterede forpligtelser såsom pensionsforpligtelser anvendelse af dagsværditeknikker, men dette anses for stadig at være konsistent med et overordnet fokus på transaktionsbestemte periodiske resultatmål.

Anvendelsen af dagsværdi som grundlag for indregning af driftsaktiviteter i totalindkomstopgørelsen er ligeledes passende, når driften involverer handel med finansielle aktiver.[173]

Yderligere gælder relevansen af dagsværdimåling for visse specifikke driftsaktiver. Almindeligvis udgør måling til historisk kostpris samt afskrivning et godt målegrundlag for driftsaktiver, men dette gælder ikke, hvor den nutidige værdi for disse driftsaktiver er væsentlig i relation til forretningsværdien.

Cooper uddyber tre eksempler på områder, hvor driftsaktiver bør indregnes til dagsværdi:

- Domicilejendomme (idet værdien heraf ofte udgør en væsentlig andel af værdien af ejendomstunge forretninger)
- Derivatlignende kontrakter, der indgår som led i driften
- Pensionsforpligtelser

Den regnskabsmæssige behandling af de tre nævnte områder er af meget teknisk karakter og vil hovedsageligt have relevans på standardniveau uden for afhandlingens emneområde. Den regnskabsmæssige behandling vil derfor ikke blive yderligere omtalt.

Det foreslås, at der udelukkende skal anvendes dagsværdi til måling af driftsaktiver, såfremt ledelsen finder dette relevant. Disse driftsaktiver og -aktiviteter bør præsenteres separat fra de øvrige i henholdsvis balancen og resultatopgørelsen.

3.3.6. Mellemtotaler

I Coopers model omtales nødvendigheden af relevante mellemtotaler i såvel totalindkomstopgørelsen som balancen.

Med hensyn til totalindkomstopgørelsen nævnes det konkret, at angivelse af én bundlinje med totalindkomst ikke kan anses for at være nyttig for investorer.[174] I modellen lægges der i totalind-

[173] Cooper (2007), side 27
[174] Cooper (2007), side 5

komstopgørelsen op til fire resultatmål i form af driftsresultat før skat, driftsresultat efter skat, resultat samt totalindkomst.

I balancen bør nettodriftsaktiver før goodwill udgøre en relevant mellemtotal. Efter denne mellemtotal bør aktiver i form af goodwill fremgå på en separat linje. Begrundelsen herfor er, at mange investorer anser goodwill for at være fundamental anderledes end de øvrige driftsaktiver og eventuelt har behov for at udskille denne post ved beregning af nøgletal.

Som en markant afvigelse til den eksisterende praksis isoleres ophørende aktiviteter ikke i en selvstændig kategori, bortset fra i segmentrapporten. Som konsekvens heraf indgår effekterne af ophørende aktiviteter i driftsresultat, nettodriftsaktiver samt pengestrømme indtil selve ophørsdagen.

Mellemtotalen resultat ønskes bibeholdt, da denne anses for at udgøre et fornuftigt udgangspunkt for værdiansættelse, selv om der er tale om en simplificering. Det kritiseres samtidigt, at der ikke er et konceptuelt grundlag for, hvilke elementer der udeholdes af resultatet og i stedet for indgår i anden totalindkomst.

Det anses for væsentligt, at ledelsen efter eget valg får mulighed for at fremhæve exceptionelle, anormale eller skiftende elementer samt præsentere et eller flere proforma mellemtotaler, der ikke indgår i IFRS.

Cooper nævner endelig, at der bør kræves kontinuitet i måden, hvorpå disse ikke-IFRS mellemtotaler opgøres. Dette kan ske ved enten at markere disse elementer og ikke-IFRS mellemtotaler i selve totalindkomstopgørelsen eller ved omtale i noterne.

3.3.7. Resultatmålets berettigelse

Indtjeningsbegrebet resultat bliver ofte kritiseret for at være simplificeret og udgøre en blandet målingsmodel med arbitrære fordelinger. Yderligere er der intet konceptuelt grundlag for, hvad der henholdsvis medtages og udelades i beregningen af resultatet.

Cooper anser af følgende grunde resultat som en relevant subtotal, der bør bevares i modellen:

- For det første efterspørges dette resultatbegreb af investorer og har en lang historisk baggrund.
- For det andet har investorer forståelse for, at resultat er et enkeltperiodisk resultatmål med mange begrænsninger, men at det sammen med øvrige performancemål giver værdifuld information.

- For det tredje er resultat et værdifuldt udgangspunkt for prognosticering sammenlignet med det mere altfavnende begreb totalindkomst. Ifølge Cooper indeholder en række elementer under anden totalindkomst begrænset forudsigelighed om fremtiden, hvorfor prognosticering i stedet bør foretages med udgangspunkt i resultat.[175]

Coopers måling af resultat er sammensat af følgende komponenter:

- driftsresultat (hovedsageligt opgjort på baggrund af historiske kostpriser)
- tillagt markedsrenten af dagsværdien for driftsfremmede aktiver og investeringer
- fratrukket markedsrenten af dagsværdien af nettofinansieringsomkostninger

Dette resultatmål udelukker residuale dagsværdiændringer for investeringer og finansielle forpligtelser.

Dagsværdimålinger samt indregning af dagsværdiændringer kritiseres ofte for at resultere i subjektive performancemål. Cooper anser ikke dette som et problem, så længe investorer har adgang til at forstå baggrunden for og driverne bag dagsværdimålingerne. De er herved i stand til selv at korrigere beregningerne ved at indlægge andre antagelser.

Det foreslåede format betyder øget anvendelse af markedsrenter, der i realiteten udgøres af det forventede afkast på aktiverne. Alternativet hertil er enten alene at indregne realiserede tab og gevinster (ingen dagsværdiændringer) eller at indregne hele dagsværdiændringen. Begge disse alternativer kan ifølge Cooper betegnes som mindre subjektive end det foreslåede, men det foreslåede er på trods heraf at foretrække.

3.3.8. Anden totalindkomst (OCI) og genindregning (recycling)

Cooper inddrager anvendelse af totalindkomstopgørelsen, hvor OCI blandt andet benyttes til at håndtere visse aktiviteter, som ikke anses for at udgøre en forretningsaktivitet, samt finansielle instrumenter med såvel gælds- som egenkapitalkarakteristika.

Da lukning af et forretningssegment ikke er en fortsat del af driften, anses dette hos Cooper ikke som en forretningsaktivitet, hvorfor tab og gevinster som følge heraf indregnes i OCI. Den samme argumentation gælder desuden for nedskrivninger på driftssegmenter, der kan ses i form af ned-

[175] Et relevant eksempel herpå er værdipapirer klassificeret under kategorien "disponible for salg", hvor tab og gevinst præsenteres udenfor resultatet. Den historiske udvikling i dagsværdien i en enkelt periode har begrænset relevans i forhold til at budgettere fremtidige værdiændringer, hvorfor resultat eksklusive dagsværdiændringer må anses for et bedre udgangspunkt. Imidlertid vil værdipapirer under "disponible for salg"-kategorien præsenteret efter gældende regulering helt blive ignoreret under prognosticering af resultat, hvilket er et problem.

skrivning på goodwill og andre indregnede immaterielle aktiver. Sådanne nedskrivninger rapporteres sammen med tab og gevinster ved ophør af driftsaktiviteter.[176]

Recycling eller genindregning vedrører som tidligere nævnt, hvorvidt visse af de indregnede poster under OCI-opgørelsen senere bør indregnes i resultatopgørelsen.

Cooper hævder, at den eksisterende praksis er forvirrende, og at genindregning som udgangspunkt helt bør elimineres.[177] Ifølge Cooper bør alle tab og gevinster kun indregnes én gang i den rette periode og på en måde, som giver meningsfyldte resultater.

I forhold til gældende praksis håndterer modellens anvendelse af separate dagsværdiændringer en del af de poster, der på nuværende tidspunkt indregnes under anden totalindkomst for senere at blive indregnet i resultatet. Eksempler herpå er værdiændringer i investeringer samt omvurdering af materielle anlægsaktiver.

3.3.9. Konvertering fra enheds- til ejerskabssynsvinkel

Idet Cooper har valgt aktionærerne som den primære brugergruppe, men enhedssynsvinklen som grundlag for rapportering, er der behov for en form for "konvertering" fra enhedssynsvinklen til udelukkende en betragtning fra aktionærernes synsvinkel. Udtrykt med andre ord skal der vælges en metode, der sikrer præsentation af afkastet specifikt til egenkapitalinvestorerne.

Til brug herfor opridser Cooper to løsningsforlag, benævnt henholdsvis resultatallokering og aktieantalsjustering.

Under resultatallokering analyseres det samlede resultat til fordeling imellem alle egenkapitalkrav såsom aktier, optioner, konvertible værdipapirer og ikke-kontrollerende interesser mv.

Ved aktieantalsjustering konverteres de øvrige egenkapitalinteresser til et tilsvarende antal aktier, hvor det øgede antal aktier anvendes til at beregne EPS til aktionærer. De øvrige aktier er lig med dagsværdien af egenkapitalkravene divideret med aktieprisen.

Cooper foretrækker umiddelbart metoden aktieantalsjustering.

---

[176] Cooper (2007), side 18

[177] Imidlertid anses det ikke for hensigtsmæssigt helt at fjerne recycling. Ved direkte indregning i resultatet af eksempelvis valutaforskelle opstået ved omregning af udenlandske datterselskaber og cash flow hedges til budgetterede driftstransaktioner, mener Cooper, at der sker indregning af værdiændringer i aktiver og forpligtelser, som ikke nødvendigvis har sammenhæng med ændringerne i værdien for aktionærerne. Dette bør håndteres ved brug af recycling.

3.3.10. Opsummering af Coopers model sammenholdt med IASBs model

Med modelfremstillingens høje detaljeringsgrad kan der fremhæves en række eksempler på konkrete afvigelser i forhold til IASBs regulering. Der er nedenfor angivet de mest interessante afvigelser:

- Indplacering af segmentopgørelsen som en af regnskabets fire hovedopgørelser, mens egenkapitalopgørelsen nedprioriteres
- Reduktion af regnskabsbrugergruppen til nuværende og potentielle aktionærer
- Øget anvendelse af dagsværdi i stedet for historisk kostpris til måling af balancens elementer
- Opdeling af dagsværdiændringer i henholdsvis markedsrente og residual
- Øget grad af subjektivitet i målingen af balancens elementer, herunder især investeringer i egenkapitalinstrumenter, der kræver estimat af egenkapitalafkastkravet.
- Væsentlig reduktion i brugen af recycling
- Præsentationsmæssig opdeling i henholdsvis en drifts-, investerings- og finansieringskategori, som er gennemgående for de fire valgte primære regnskabsopgørelser
- Det foreslås, at ledelsen skal afgøre, hvorvidt virksomhedens enkelte driftsaktiver kontinuerligt skal måles til dagsværdi

3.4. Sammendrag vedrørende de tre alternative modelforslag

Med henblik på at fremdrage ligheder og forskelle imellem de tre alternative modelforslag er der nedenfor opstillet en skematisk oversigt over de af modelforfatterne udtrykte holdninger til de mest centrale emner i relation til performancerapportering. Skemaets indhold uddybes efterfølgende.

Figur 6. Skematisk sammenligning af udvalgte elementer i de tre alternative modeller

	Bezold	Penman & Nissim	Cooper
Dimension i den opstillede begrebs-ramme	Regnskabets formål	Dagsværdianvendelse	Præsentation
Modelemner	Virksomhedens transformationsproces og konvertering til/fra likvider er det centrale for rapporteringen.	Opstilling af fem principper for meningsfyldt dagsværdianvendelse.	Virksomhedens transformationsproces og evnen til at generere tilbagevendende resultat er centralt for rapporteringen.
Primær brugergruppe	Kapitalleverandører	Egenkapitalindehavere	Nuværende og potentielle aktionærer
Rammerne for regnskabs-informationen	N/A	Ejerskabsperspektiv	Enhedsperspektiv
Rapporteringens opgaver	Prognose (tilbagevendende indtægter) og stewardship	Værdiansættelse og stewardship	Investeringsbeslutninger, værdiansættelse, ledelsesperformance, accountability
Primær regnskabs-opgørelse	Resultatopgørelsen (pengestrømsopgørelsen)	Totalindkomstopgørelsen	Totalindkomstopgørelsen. Denne bør suppleres med en balance, pengestrømsopgørelse og segmentopgørelse.
Retningslinjer for måling (anvendelse af dagsværdi)	Der bør i balancen opgives såvel historisk kostpris som dagsværdi for samtlige delposter. Imidlertid bør delposter, der anvendes i virksomhedens transformationsproces, indregnes til historisk kostpris og delposter holdt for salg til dagsværdi.	I kategorien nettoaktiver til forretningsaktiviteter anvendes dagsværdi til den del, der er direkte afhængig af prisudviklingen. I kategorien nettoaktiver til finansieringsaktiviteter anvendes dagsværdi til investeringer i noterede værdipapirer samt gæld, der afregnes til markedsværdi.	Dagsværdier bør anvendes til driftsfremmede aktiver, investeringer samt finansielle forpligtelser. Derimod anses dagsværdi for mindre egnet til måling af driftsrelaterede aktiver og forpligtelser. Indregning til dagsværdi består af komponenterne markedsrente og residual dagsværdiændring.
Organisering af data i regnskabsopgørelser	Kategorisering omtales kort i forhold til måling. Der opdeles i illikvide ressourcer bestemt for salg og illikvide ressourcer bestemt for anvendelse (i form af enten karakterændring eller forbrug).	Der opdeles i nettoaktiver til forretningsaktiviteter, nettoaktiver til finansieringsaktiviteter samt egenkapital.	I totalindkomstopgørelsen ses en opdeling i henholdsvis driftsaktiviteter, driftsfremmede aktiviteter samt finansieringsaktiviteter. Denne opdeling er således videreført til de øvrige regnskabsopgørelser.
Mellemtotaler	N/A	Totalindkomstopgørelsen foreslås tredelt, så der separat kan aflæses resultat fra kunder, markedsprisudvikling og finansieringsaktiviteter.	Cohesiveness Principle er gennemført for de valgte regnskabsopgørelser. I totalindkomstopgørelsen er lagt op til fire resultatmål i form af driftsresultat før skat, driftsresultat efter skat, resultat samt totalindkomst. I balancen bør nettodriftsaktiver før goodwill udgøre en relevant mellemtotal.

Kilde: Egen tilvirkning

Ad. Dimensionen i begrebsrammen

De tre behandlede teoretiske modeller for regnskabsrapportering er indholdsmæssigt væsentligt forskellige og har udgangspunkt i hver sin dimension i den opstillede begrebsramme for performancerapportering.

Bezold gennemfører i relation til finansiel rapportering en grundig teoretisk udledning af "the matter of subject", hvor der tages udgangspunkt i de helt grundlæggende mål og kriterier herfor, hvilket svarer til indholdet i dimensionen formålsbestemmelser.

Penman & Nissim anlægger en mere pragmatisk tilgang til at opstille retningslinjer for regnskabsregulering. Forfatterne tager udgangspunkt i, hvornår det er hensigtsmæssigt at anvende dagsværdier efter den formueorienterede teoris forskrifter. Dette svarer til indholdet i dimensionen regnskabsmodel fra performancerapporteringsmodellens begrebsramme.

Den tredje regnskabsforsker, Cooper, er mest fokuseret på den præsentationsmæssige side af regnskabsrapporteringen, hvilket svarer til dimensionen format. Fremstillingen af Coopers model udgør en mellemting imellem Bezolds yderst teoretiske og Penman & Nissims pragmatiske model.

Alle tre modeller inddrager i mindre grad elementer fra alle tre dimensioner fra performancerapporteringsmodel-begrebsrammen. Sammenlignet med de to øvrige fremstår Coopers model som en sammenhængende model og er markant mere udviklet.

Ad. Primær brugergruppe

I relation til valg af brugergruppe ses det tydeligt, at der sammenlignet med IASB er markant mere fokus på egenkapitalindehavere hos Penman & Nissim samt hos Cooper.

Ad. Rammerne for regnskabsinformationen

For så vidt angår rapporteringssynsvinkel er det interessant at konstatere, at Penman & Nissim vælger en ejerskabssynsvinkel og Cooper en enhedssynsvinkel, selvom de to modeller definerer samme brugergruppe. Ifølge Cooper er der intet til hinder for den valgte kombination, idet Cooper foreslår en form for efterfølgende "konvertering" til ejerskabsperspektiv, der sikrer præsentation af afkastet til egenkapitalinvestorerne.

I Penman & Nissims fremstilling fremgår valg af ejerskabssynsvinklen som en naturlig konsekvens af den valgte brugergruppe. Hos modelforfatterne er der således ikke enighed om, hvorvidt en given regnskabsbrugergruppe betinger en given rapporteringssynsvinkel.

Penman & Nissim bemærker, at der uanset valg af enheds- eller ejerskabssynsvinklen i mange henseender kan være identisk rapportering, men at der kræves klar sondring imellem aktionærernes og øvriges krav på virksomhedens værdi. Dette kan også i nogen grad hævdes at være gældende i Coopers model, da denne indfører en efterfølgende konvertering fra enhedsperspektivet til ejerskabsperspektivet af hensyn til aktionærerne.[178]

Ad. Rapporteringens opgaver

Valg af en primær brugergruppe vil alt andet lige have indflydelse på, hvilke rapporteringsopgaver der er mest centrale. For kapitalleverandører må prognoseopgaven alt andet lige anses som et relevant mål med rapporteringen, idet disse er interesseret i information vedrørende de fremtidige pengestrømme.

Information i relation til prognoseopgaven har ligeledes relevans for målet om værdiansættelse, der ses nævnt i modelfremstillingerne.

Det ses af modelfremstillingerne, at der henvises til enten begrebet accountability eller begrebet stewardship, der har været omdiskuteret i forbindelse med Begrebsrammeprojektet.

Ad. Primær regnskabsopgørelse

Såvel Bezolds som Coopers model henviser direkte til virksomhedens transformationsproces som det centrale for rapporteringen. Som konsekvens heraf fremstår totalindkomstopgørelsen som den centrale regnskabsopgørelse for performancerapporteringen.

I Bezolds model fremstår argumentationen vedrørende resultatopgørelsens struktur så tæt tilknyttet pengestrømsopgørelsen, at også denne kan fremhæves som en central opgørelse.

Penman & Nissim anser såvel en balance- som resultatorienteret regnskabsmodel som relevante teoretiske alternativer til rapportering om værdiansættelse og stewardship til egenkapitalindehaverne. Som følge af uhensigtsmæssigheder ved praktisk implementering af formueorienteret dagsværdianvendelse fremhæves der en resultatorienteret model, dvs. totalindkomstopgørelsen som den centrale regnskabsopgørelse.

[178] Som et eksempel på, hvor de to modelfremstillingers forskellige rapporteringsperspektiv kan tænkes at få betydning, kan nævnes regnskabsrapportering af hybride finansielle instrumenter såsom konvertible obligationer og warrants. Efter gældende rapporteringsregler under IFRS indregnes ikke den eventuelt resulterende udvandingseffekt for eksisterende aktionærer ved udstedelse af sådanne værdipapirer, da der herved ikke fragår værdi fra enheden som helhed. Denne rapportering er i modstrid med Penman & Nissims model, men kunne indgå i Coopers model. I sidstnævnte model skal der blot på anden vis rapporteres om værdien af udvandingseffekten.

Coopers model er som tidligere nævnt betydelig mere udviklet sammenlignet med de øvrige. Cooper tager konkret stilling til, hvilke øvrige regnskabsopgørelser der bør suppleres med for at opnå en sammenhængende og relevant performancerapportering.

Ad. Retningslinjer for måling

Alle tre regnskabsforskere er enige om, at *formueorienteret dagsværdianvendelse* ikke er relevant for driftsaktiviteter. Der er imidlertid forskellige tilgange til, hvilke kriterier der skal gælde for, at poster kontinuerligt bør opgøres til dagsværdi.

Ifølge Bezold bør det ikke være balanceelementernes egne karakteristika, der er det afgørende, men derimod deres sammenhæng med virksomhedens forretningsaktiviteter.

Herved kan det forekomme, at en gruppe identiske aktiver delvis måles til dagsværdi med indregning af urealiserede tab og gevinster i resultatet og delvis til (modificeret) historisk kostpris, hvor et almindeligt realisationsprincip gør sig gældende.

Hos Penman & Nissim er hovedreglen, at såfremt de fem oplistede kriterier er opfyldte, bør forskellige aktiver og forpligtelser rapporteres til dagsværdi med indregning af urealiserede tab og gevinster i resultatet. De aktiver og forpligtelser, som rapporteres til dagsværdi, bør fremgå separeret fra de øvrige i regnskabsopgørelserne. Kriterierne for indregning til dagsværdi er relativt restriktive.

Hos Cooper fremføres det, at valg af måling til dagsværdi versus historisk kostpris ikke bør ske ud fra, at dette skal være konsekvent for alle indgående poster i en regnskabsopgørelse. I stedet for bør de valgte måleattributter afspejle den mest relevante information i forhold til de enkelte poster.

Der opnås ikke informative mellemtotaler ved, at alle poster er målt på samme måde, men derimod ved at anvende den mest relevante måling for de enkelte delposter i balancen.

Hos Cooper fremføres det endvidere, at driftsaktiver ikke bør måles kontinuerligt til dagsværdi. Disse indgår i forretningstransaktionerne, hvorfor nutidsværdien heraf ikke er det centrale.

For driftsfremmede aktiver samt investeringsaktiver er dagsværdi relevant som målegrundlag. Det skyldes, at det ikke er virksomhedens specielle forhold, som skaber værdi.

Det centrale for valg af kontinuerlig dagsværdianvendelse versus historisk kostpris er således den sammenhæng, som aktiverne indgår i under virksomhedens drift. Når aktiverne indgår i selve drif-

ten, er det centrale ikke udviklingen i nutidsværdien af disse, men derimod den værdiskabelse som aktiverne medvirker til at danne i driftsprocesserne.

Ad. Organisering af data i regnskabsopgørelser

Dette emne er hovedsageligt uddybet hos Penman & Nissim og hos Cooper.

Hos Penman & Nissim opdeles balancen i nettoaktiver fra forretningsaktiviteter fra handel med kunder, nettoaktiver fra forretningsaktiviteter fra markedsprisudvikling, nettoaktiver fra finansieringsaktiviteter samt egenkapital. I totalindkomstopgørelsen opdeles i nettoresultat fra kunder, nettoresultat fra markedsprisudvikling samt nettoresultat fra finansieringsaktiviteter, hvor de to førstnævnte tilsammen udgør nettoresultat fra forretningsaktiviteter.

Yderligere er det et gennemgående princip, at elementer målt og indregnet til henholdsvis historisk kostpris og dagsværdi under samme kategori rapporteres på separate linjer. Dette må anses for hensigtsmæssigt, idet brugerne herved får information til at kunne vurdere, hvor stor en andel af en given kategori, der står indregnet til henholdsvis nutidig og historisk værdi. Herved har brugeren alt andet lige bedre mulighed for gøre sig overvejelser vedrørende kategoriens værdi.

Hos Cooper er der gennemført en sammenhængende disaggregeringskategorisering for de primære regnskabsopgørelser. I resultatopgørelsen ses en opdeling i henholdsvis driftsaktiviteter, ikke-driftsaktiviteter samt finansieringsaktiviteter. Denne opdeling er samtidig videreført til balancen. Som hovedregel måles delposter på balancen tilhørende driftsaktiviteter til historisk kostpris, mens delposterne i de to øvrige kategorier hovedsageligt rapporteres til dagsværdi med indregning af urealiserede tab og gevinster i resultatet.

Ad. Mellemtotaler

I Bezolds model ses der ikke specifik omtale af mellemtotaler med undtagelse af resultat, der etableres som det mest relevante performancemål i regnskabet.

Hos Penman & Nissim kan nettoresultat fra forretningsaktiviteter fastlægges som den mest centrale mellemtotal i regnskabet. Som følge af den fremførte kategorisering i henholdsvis balance og totalindkomstopgørelse fremkommer der yderligere mellemresultater, men disse er ikke konkret uddybet.

Ifølge Coopers model bør der fastlægges visse IFRS-mellemtotaler, som altid oplyses i regnskabet. I totalindkomstopgørelsen foreslås disse at være driftsresultat før skat, driftsresultat efter skat, resultat samt totalindkomst.

Ifølge Cooper bør det som supplement hertil yderligere være tilladt at konstruere egne ikke-IFRS-mellemtotaler, så virksomhederne har mulighed for at fremhæve eller eliminere særlige påvirkninger/anomalier. Samtidig bør der kræves kontinuitet i disse ikke-IFRS-mellemtotaler.

Sammenfattende kan det konstateres, at de tre modelfremstillinger på væsentlige punkter behandler de samme aspekter, men har forskellige tilgange og holdninger hertil. I forhold til performancerapportering i regnskabet er der blandt de tre oplæg enighed om at fremhæve totalindkomstopgørelsen som den helt centrale opgørelse.

3.5. Vurdering af de tre behandlede rapporteringsmodeller

Overordnet kan det siges, at de tre behandlede rapporteringsmodellers udgangspunkt i henholdsvis dimensionen formålsbestemmelser (Bezold), regnskabsmodel (Penman & Nissim) og format (Cooper) præger udformningen af de enkelte modelopstillinger.

På baggrund heraf fremstår karakteren af de tre modeller relativt forskelligartet, hvilket ligeledes skaber markant forskellige indbyggede styrker og svagheder.

Vedrørende Bezolds model kan det fremhæves, at denne fremstår teoretisk yderst velfunderet. Motivationen bag fremstillingen gives med udgangspunkt i det eksisterende Begrebsrammeprojekt under IASB og FASB. Bezold giver følgende kommentar som et oplæg for sin behandling:

"Whilst much attention has been given to the objective of financial reporting, less energy has been invested in the object itself, namely its subject matter."[179]

Der tages således udgangspunkt i IASB/FASBs manglende fastlæggelse af selve genstanden for finansiel rapportering, dvs. hvad der udgør selve den centrale aktivitet for regnskabsrapporteringen. Dette er helt essentielt for at kunne konkretisere, hvad der bør rapporteres om for at vise virksomhedens performance i regnskabet. Bezold fastlægger genstanden for performancerapportering som *"the cash generating activities of business entities"*.[180]

Modellens styrke ligger i den teoretiske dybde og detaljeringsgrad, som ses i de udredninger, der munder ud i en række retningslinjer for målegrundlaget. Der etableres en klar og sammenhængende argumentationslinje imellem genstanden for finansiel rapportering, virksomhedens forretningsaktiviteter beskrevet ud fra en likviditetscyklus, transaktionsbaseret rapportering med fokus på resultatopgørelse og principper for anvendelse af dagsværdier.

[179] Bezold (2009), side 3
[180] Bezold (2010), side 1

Sammenlignet med Bezolds model er såvel Penman & Nissims som Coopers model mere pragmatisk anlagt. Generelt er de opstillede principper ikke baseret på så dybdegående teoretiske udledninger, som det ses hos Bezold.

Hos Penman & Nissim gøres brugergruppen aktionærer til den primære gruppe for rapporteringen. Behov for konkret prioritering af stewardship samt rapportering ud fra en ejerskabssynsvinkel fremhæves, hvilket sammenlignet med IASBs model etablerer et markant anderledes udgangspunkt for regnskabsrapporteringen. Prioritering af regnskabsbrugere, rapporteringssynsvinkel og målet stewardship repræsenterer tre hyppige og kontroversielle diskussionsemner fremhævet af kritikere til IFRS.

Styrken ved Penman & Nissims model ligger i den logiske sammenkædning af de pragmatiske beslutninger, som træffes med udgangspunkt i opstilling af principper for dagsværdianvendelse. Modellens struktur er opbygget i tråd med de fem principper for dagsværdianvendelse. Der er således etableret en fin sammenhæng imellem de udledte principper, den foreskrevne dagsværdianvendelse for givne elementer og modellens struktur.

Coopers fokusering er målrettet imod dimensionen format omhandlende præsentation. Som indledning til modelfremstillingen opridses de valgte fire primære opgørelser i regnskabsrapporteringen samt den grundlæggende struktur for disse, der er sammenhængende på baggrund af et indført Cohesiveness Principle. Sammenholdt med de to øvrige modelopstillinger er Coopers model yderst veludviklet med inddragelse af flere yderliggående tiltag.

Regnskabsaflæggerne opfordres til at fremhæve relevante korrektioner til regnskabstal og mellemtotaler baseret på IFRSs forskrifter, som ud fra regnskabsaflæggernes synsvinkel ville give et mere retvisende billede af virksomhedens performance. Dette kan ske ved brug af kolonnen "management highlighted items" i totalindkomstopgørelsen.

Sammenlignet med IASBs gældende regulering introducerer Cooper generelt øget subjektivitet i modelfremstillingens målinger. Cooper anser ikke objektive målinger som et væsentligt kriterium for optimal rapportering til investorer, men at det vigtige er, at regnskabsbrugerne gøres bekendt med samtlige antagelser bag de indgående målinger.[181] Dette kommer blandt andet til udtryk i følgende citat vedrørende investeringer:

"Recognising a difficult-to-value equity investment or derivative at historical cost, on the basis that such a measure is more reliable, does not really provide any useful information. Investors would

[181] Cooper (2007), side 24

then go through their own process of estimating fair value of such an asset, which would almost inevitably be less accurate than any measure which the company might produce…"[182]

Hos Bezold er dimensionen format modsætningsvis behandlet yderst begrænset, hvilket hindrer opstilling af konkrete eksempler for rapportering efter de anviste retningslinjer. Det er på den baggrund vanskeligt at danne sig et helhedsindtryk af, hvorvidt rapporteringen ud fra en normativ synsvinkel fremstår meningsfyldt og sammenhængende.

Penman & Nissims model indeholder på samme måde som hos Cooper en decideret strukturel opstilling af nogle af de indgående regnskabsopgørelser, totalindkomstopgørelsen og balancen. Imidlertid er kriterierne og retningslinjerne for opstilling efter denne model markant mindre konkrete sammenlignet med hos Cooper, der bl.a. behandler måling specifikt i forhold til en række forskellige balanceposter.

Det kan konstateres, at trods de anvendte regnskabsforskeres yderst forskellige tilgang til opstilling af de enkelte rapporteringsmodeller, er de i forhold til performancerapportering alle enige om totalindkomstopgørelsens centrale placering.

Bezold påstår, at det er de objektive realiserede modtagne pengestrømme, som danner det bedste grundlag for at vurdere fremtidige pengestrømme og dermed værdi. Dette taler for en transaktionsbaseret rapporteringsmodel, hvilket står i modsætning til en balanceorienteret model med hovedsagelig kontinuerlig dagsværdimåling. På baggrund heraf tilsluttes således en resultatorienteret model for performancemåling.[183] Såvel hos Penman & Nissim som hos Cooper fremhæves performancemålet resultat som helt centralt for de pågældende rapporteringsmodeller.

Ud over sammenfald i prioritering af totalindkomstopgørelsen anlægger alle tre modeller en kritisk tilgang til IASBs nuværende brug af OCI-opgørelsen.

Bezold kritiserer den eksisterende anvendelse af OCI under IFRS med følgende kommentar: *"…OCI – other comprehensive income. Unfortunately, a large amount of "value changes" reported under this heading represent just value changes that haven't turned to income."*[184] Imidlertid præciseres det ikke nærmere, på hvilken måde retningslinjerne for OCI-opgørelsen bør ændres, eller hvorvidt den todelte resultatopgørelse decideret ønskes afskaffet.

[182] Cooper (2007), side 27-28
[183] IASBs tolkning af det Hickske indkomstbegreb har ligeledes mødt skarp kritik hos øvrige fageksperter på regnskabsområdet, der hævder, at den Hickske indkomstdefinition kan siges at understøtte en resultatorienteret tankegang. Se eksempelvis Macve et al (2005) og Dichev (2007).
[184] Bezold (2009), side 20

Hos Penman & Nissim afskaffes OCI-opgørelsen helt, mens Cooper etablerer en opdeling i total-indkomstopgørelsen, men sammenlignet med IASBs model reducerer anvendelsen af OCI- opgø-relsen og især genindregning betydeligt.

4. Oplæg til opstilling af en performancerapporteringsmodel

Afhandlingen har i de forrige afsnit beskrevet, hvad regnskabsmæssig performance indebærer, og hvorledes rapportering herom kan struktureres ud fra dimensionerne formålsbestemmelser, regnskabsmodel og format.

I dette hovedafsnit følger mine bemærkninger og forslag til, hvorledes IASB på grundlag af bl.a. de behandlede teoretiske modeller kan udstikke anbefalelsesværdige retningslinjer for udviklingen af IASBs eksisterende performancerapporteringsmodel.

4.1. Genstanden for regnskabsrapportering

Som det fremgår af de tidligere nævnte citater fra IASBs regnskabsregulering, henvises der flere steder til performance, uden at begrebet ses defineret. Under IASB's omtale af performance kan det implicit konstateres, at det drejer sig om økonomisk performance, hvor blandt andet resultatopgørelsen anses at være en central opgørelse.

I Bezolds teoretisk dybdegående model er der formuleret en kritik, der svarer til mine egne observationer angående manglende konkretisering af regnskabsmæssig performance. Det centrale i Bezolds kritik er, at der hos regeludstederne er blevet anvendt megen energi på at fastlægge, hvilke mål der ønskes opnået med regnskabsrapportering, men aldrig hvad der konkret bør rapporteres om. Dette betegner Bezold som regnskabets "subject of matter".

Påstanden fremstår efter min opfattelse skarp og rammende. Jeg kan i forbindelse med IASBs begrebsrammeprojekt konstatere, at en lang række regnskabsfaglige tekster og Comment Letters behandler, hvad der er relevant information i forhold til forskellige regnskabsbrugere, men ikke hvad regnskabet helt grundlæggende har til formål at rapportere om.

Bezold fastlægger dette formål som virksomhedens likviditetsskabende forretningsaktiviteter, der udelukkende kan skabes på baggrund af den specifikke virksomheds unikke processer. Dette udgør en virksomheds identitet og er det centrale at rapportere om for at kunne anvende regnskabet til prognose og sammenligning med øvrige virksomheder. På den baggrund karakteriseres selve virksomhedens drift på en enkel og relevant måde som det centrale for rapporteringen.

Jeg kan tilslutte mig Bezolds kritik af manglende fastlæggelse af genstanden for regnskabsrapportering. Fokus på virksomheders specifikke driftskarakteristika med udgangspunkt i likviditetscyklussen anser jeg ligeledes for yderst relevant.

4.2. Den centrale målgruppe for regnskabsrapportering

Som fremført i hovedafsnit 2, udgør IASBs definerede regnskabsbrugergruppe såkaldte kapitalleverandører, der hovedsageligt dækker over egenkapitalinvestorer samt kreditorer.

Den definerede regnskabsbrugergruppe hos IASB synes igennem de seneste år at være blevet indsnævret. Tidligere har Begrebsrammens beskrivelse af regnskabsbrugergruppen været mere bredt formuleret og har bl.a. omfattet offentligheden og ansatte.

Regnskabsbrugergruppen kunne imidlertid yderligere indsnævres, hvilket er foreslået af blandt andet Penman & Nissim samt Cooper. Begge disse fremstillinger afgrænser aktuelle og potentielle egenkapitalinvestorer som værende de mest centrale for rapporteringen.

Ofte sammenkobles valg af rapporteringssynsvinkel med stillingtagen til prioritering blandt regnskabsbrugergruppen. Dette ses blandt andet i forbindelse med Begrebsrammeprojektet i IASBs omtale af valg imellem henholdsvis enheds- og ejerskabssynsvinklen og ligeledes i modelfremstillingen hos Penman & Nissim.

I Coopers fremstilling ses der en anden tilgang hertil, idet egenkapitalinvestorer foreslås valgt som den centrale regnskabsbrugergruppe i kombination med valg af enhedssynsvinklen.

Det er min opfattelse, at der med fordel kan etableres relativt stringente retningslinjer for rapporteringsformen, som efterfølgende kan opblødes ved at stille krav om supplerende information i noterne.

I de primære regnskabsopgørelser kunne IASB som udgangspunkt vælge at anlægge enten enheds- eller ejerskabssynsvinklen for rapporteringen med mulighed for at afgive supplerende oplysninger vedrørende eventuelle ændringer ved anvendelse af den anden rapporteringssynsvinkel. Dette ses som tendens i Coopers forslag, hvor der er valgt enhedssynsvinkel, mens der efterfølgende gennemføres en form for ”konvertering” til ejerskabssynsvinkel.

Der er efter min opfattelse noget modsætningsfyldt i Coopers valg af egenkapitalinvestorer som brugergruppe og enhedssynsvinklen. Alt andet lige må det anses for mest nærliggende, at rapportering efter ejerskabssynsvinklen bedst opfylder disse brugeres informationsbehov.

I forhold til definition af regnskabsbrugergruppen kan det hævdes, at fordelen ved en snæver regnskabsbrugergruppe er, at det alt andet lige giver bedre forudsætninger for at målrette regnskabsrapporteringen. Dette skal imidlertid holdes op imod den eventuelle negative konsekvens, at rapporteringen bliver så snæver, at relevant information for øvrige regnskabsbrugere udelades.

Jeg anser det for fordelagtigt at operere med henholdsvis en total regnskabsbrugergruppe og en primær regnskabsbrugergruppe, som udgør en delmængde af førstnævnte. Dette kan eksempelvis gennemføres ved at anvende den brede definition fra IASBs tidligere Begrebsramme som et udtryk for den samlede regnskabsbrugergruppe og samtidig definere egenkapitalinvestorer som den primære brugergruppe.

Med hensyn til udvælgelse af en del af den nuværende regnskabsbrugergruppe som den primære brugergruppe er de oplagte muligheder henholdsvis egenkapitalinvestorer og kreditorer.

Kreditorers primære anvendelse af regnskabet er til at opnå viden om, hvorvidt det er forventeligt, at virksomheden i fremtiden vil være i stand til at svare dennes betalinger til kreditor i takt med, at disse forfalder. Dette vedrører således regnskabets prognoseopgave.

Sidstnævnte er ligeledes af interesse for egenkapitalinvestorer med henblik på at kunne vurdere potentialet for deres investering. Yderligere ønsker egenkapitalinvestorer information, der danner et relevant sammenligningsgrundlag i forhold til investering i øvrige virksomheder, hvilket inkluderer oplysninger vedrørende værdiansættelse af deres ejerandele og ledelsens forvaltning af virksomhedens ressourcer.

Overordnet set kan egenkapitalinvestorernes informationsbehov således hævdes at række videre end kreditorernes, mens det modsatte ikke er tilfældet. På baggrund heraf virker det mest relevant at vælge egenkapitalinvestorer som den primære brugergruppe, mens kreditorer alene indgår i den totale brugergruppe. Enkelte oplysninger, som er særligt relevante for kreditorerne, kan eksempelvis oplyses supplerende i noterne.

På baggrund af en valgt fokusering på egenkapitalinvestorer vil jeg sammenfattende konkludere, at ejerskabssynsvinklen er den mest oplagte rapporteringssynsvinkel.

4.3. Rammerne for informationen i regnskabet

Under regnskabets informationsindhold indgår følgende to emner:

- Kvalitative karakteristika
- Informationsformen

Under karakteristikken af den eksisterende performancerapporteringsmodel under IFRS er der i hovedafsnit 2 omtalt visse af de tiltag, som er gennemført i forbindelse med Begrebsrammeprojektet. En markant ændring er omdannelsen af kvalitetshierarkiet, som fastlægger de overordnede krav til den præsenterede regnskabsinformation.

I kvalitetshierarkiet er der tilføjet yderligere et niveau, så der nu arbejdes med tre i stedet for to. Samtidig er antallet af primære egenskaber blevet reduceret til to, og det overordnede karakteristika pålidelighed er blevet udskiftet med troværdig repræsentation.

Sidstnævnte ændring betyder, at afvejningen af relevansen af regnskabsinformation versus pålideligheden heraf bortfalder, hvilket jeg anser som en forringelse i forhold til det eksisterende kvalitetshierarki. Argumentationen om det selvmodsigende i begreberne forsigtighed og neutralitet virker derimod fornuftig, ligesom tilføjelsen af et yderligere niveau umiddelbart virker gennemtænkt.

I relation til rammerne for informationen i regnskabet bør der yderligere omtales IASBs anlæggelse af henholdsvis et informations- og målingsperspektiv. Valget imellem disse to perspektiver har betydning for den form for information, som regnskabsaflægger har til formål at afgive.

Ud fra et informationsperspektiv overlades værdiansættelsen af en virksomhed fuldt ud til investor. Sidstnævnte vil typisk gøre brug af pengestrømsprognoser (cash flow modeller som f.eks. DCF) til estimering af værdien. Da årsrapportens oplysninger alene tjener som rådata for investor, er det underordnet, hvorvidt relevant information står placeret i balancen, en note eller i ledelsesberetningen. Det væsentlige er, at der gives relevant information til investorer, som disse selv kan tage stilling til.

Efter målingsperspektivet[185] tager investor udgangspunkt i målingen af nettoaktivernes pengestrømme, som i det værdibaserede årsregnskab fremgår i balancen. Prognoseopgaven begrænses herved til prognose vedrørende fremtidig residualindkomst.[186]

Især hos Cooper kommer det tydeligt til udtryk, at en skarp holdning til spørgsmålet om informations- versus målingsperspektiv kan sætte markant præg på en performancerapporteringsmodel. Cooper prioriterer tydeligvis informationssynsvinklen, idet han mener, at regnskabet bør fremsætte en lang række oplysninger, som regnskabsbrugerne selv kan sortere i og anvende efter eget ønske og behov. Dette anser jeg som en fornuftig tilgangsvinkel.

I visse henseender er det imidlertid nødvendigt, at der etableres fælles overordnede retningslinjer for regnskabsrapporteringen, blandt andet med hensyn til ensartet struktur for de primære regnskabsopgørelser samt for dagsværdianvendelse. I mange tilfælde kan det endvidere være fordelagtigt at give supplerende oplysninger indenfor disse emner, eksempelvis ved at rapportere funk-

[185] Ved valg af målingsperspektivet ligger en implicit en antagelse om asymmetrisk information, idet ledelsen, der udarbejder virksomhedens regnskab, antages at have bedre informationsadgang end eksterne regnskabsbrugere. Dette står i kontrast til informationsperspektivet.
[186] Elling (2010), side 199

tionsopdelt i resultatopgørelsen og samtidig præsentere en artsopdeling af omkostningerne i en note eller ved yderligere at oplyse en estimeret dagsværdi, når en delpost står opført til historisk kostpris.

Sammenfattende tilslutter jeg mig således informationsperspektivet som udgangspunkt for informationsangivelsen i regnskabet, men mener samtidig, at der med fordel kan være fastlagt retningslinjer for rapporteringen, som regnskabsbrugerne efterfølgende kan modificere efter eget ønske og behov.

4.4. Rapporteringens opgaver

I forhold til en fastlæggelse af regnskabsrapporteringens opgaver må dette alt andet lige tage udgangspunkt i den valgte regnskabsbrugergruppe. Der er tidligere valgt en bred total regnskabsbrugergruppe, men hvor egenkapitalinvestorerne udskilles herfra og udnævnes som den primære brugergruppe.

Prognoseopgavens relevans er indiskutabel i relation hertil. Især egenkapitalinvestorerne, men også de øvrige interessenter i form af kreditorer og ansatte m.fl. ønsker indsigt i virksomhedens fremtidsudsigter grundet større eller mindre grad af afhængighed heraf.

I relation til egenkapitalinvestorerne fremdrages hyppigt yderligere begrebet stewardship[187], der som nævnt har været omdiskuteret i forbindelse med Begrebsrammeprojektet.

Begrebet stewardship kan anses for at have sammenhæng med Principal-agent-teorien[188] og har et bredere fokus end ressourceallokering (ressource allocation decision usefulness objective), som stewardship ellers hævdes at høre ind under i omtalen heraf i IASBs Discussion Paper kaldet "Preliminary Views on an improved Conceptual Framework for Financial Reporting". [189]

I modsætning til ressourceallokering, som baseres på en vurdering af, hvorledes virksomheden forventeligt vil klare sig i fremtiden, ligger der i begrebet stewardship en inddragelse af såvel tidligere performance som virksomhedens positionering i forhold til fremtiden.[190] Stewardship inde-

---

[187] Ansvar for at håndtere betroede ressourcer (stewardship) må alt andet lige siges at indebære ansvar for trufne beslutninger (accountability). Med udgangspunkt i definitionerne på http://mw4.merriam-webster.com/dictionary lader accountability således til at være omfattet af begrebet stewardship.

[188] Principal-agent-teorien er hyppigt anvendt indenfor økonomi til analyser af forholdet imellem en principal og dennes agent eller agenter. Teorien omhandler relationer, hvor en part (principalen) uddelegerer udførelsen af en given opgave til en anden part (agenten). Principalen har et ønske om, at agenten udfører opgaven tilfredsstillende, men har en udfordring i at belønne agenten, således at agenten har tilstrækkeligt incitament til at udføre opgaven i overensstemmelse med principalens ønsker jf. Gyldendals store danske encyklopædi.

[189] EFRAG (2007), side 3

[190] EFRAG (2007), side 11

bærer en samlet vurdering af, hvorledes virksomhedens ledelse har forvaltet de ressourcer, som har været stillet til dennes rådighed.

I EFRAGs kommentar til stewardship i forbindelse med IASBs Begrebsrammeprojekt fremhæves det, at en betydelig andel af respondenterne til IASBs Discussion Paper vedrørende Begrebsrammen mener, at stewardship bør udgøre en separat målsætning.

Det skal yderligere kort nævnes, at visse respondenter fremfører, at den nuværende performancerapportering under IFRS er mere tilknyttet stewardship end ressourceallokering. Undladelse af stewardship-begrebet kan derfor få den betydning, at dele af den eksisterende performancerapportering under IFRS vil udgå.[191]

Med udgangspunkt i min tidligere omtale af Bezolds beskrivelse af genstanden for regnskabsrapportering er det væsentligt at bemærke, at opstilling af målsætninger (objectives) for regnskabsrapportering bør understøtte denne "genstand".

Bezold hævder netop, at historiske begivenheder er relevante at rapportere om med henblik på at skabe de bedst mulige rammer for vurdering af den fremtidige performance. Begrebet stewardship kan således hævdes at være i god tråd med denne tilgang.

4.5. Primære regnskabsopgørelser

Det er på nuværende tidspunkt klart defineret under IFRS, at de følgende fire regnskabsopgørelser anses som værende primære: Totalindkomstopgørelsen, balancen, pengestrømsopgørelsen samt egenkapitalopgørelsen.

Det ses ofte fremført, at der gennem det seneste årti er sket et skifte fra en resultatorienteret til en balanceorienteret regnskabsaflæggelse, således at balancen af standardsætterne prioriteres som den primære regnskabsopgørelse. Dette understøttes eksempelvis af, at der er fastlagt definitioner for henholdsvis aktiver og forpligtelser, mens en periodes indtægter er defineret med udgangspunkt i udviklingen i disse balanceelementer.

I de tre behandlede modelopstillinger, der på mange punkter kan betragtes som relativt forskelligartede, fremhæves det eksplicit, at performancerapportering bør tage udgangspunkt i totalindkomstopgørelsen. Herved afvises således den "moderne" balanceorientering.

[191] RWE (2006), side 1-2

I Penman & Nissims modeloplæg behandles konkret fordele og ulemper ved henholdsvis en balanceorienteret model med såkaldt ”ideal kontinuerlig dagsværdianvendelse” og en resultatorienteret model, der tager udgangspunkt i anvendelsen af historisk kostpris.

Af den teoretiske analyse i Penman & Nissims oplæg kan det konkluderes, at rapportering ved ideal kontinuerlig dagsværdianvendelse som udgangspunkt er overlegen sammenlignet med en kostprisbaseret resultatorienteret model. Imidlertid gælder dette ikke, når der tages hensyn til manglende markedsefficiens og implementeringsvanskeligheder.

På baggrund af denne analyse kan det konstateres, at muligheden for at opnå den korrekte teoretiske værdi af virksomhedens egenkapital gennem værdiansættelse af balancens øvrige elementer ikke foreligger i en verden uden markedsefficiens. Sidstnævnte kan betragtes som et teoretisk ideal. Der vil således almindeligvis være behov for at inddrage estimater og skøn samt gennemføre korrektioner i regnskabsdata.

Dette er mere håndterbart i en resultatorienteret end i en balanceorienteret model, idet resultatet i førstnævnte model kan korrigeres efter egne antagelser og anvendes til prognosticering. Derimod er resultatet i sidstnævnte ikke velegnet til prognosticering, da det udelukkende viser periodens beholdningsforskydninger og ikke indeholder forudsigelighed.

Korrektion af resultatet til brug for prognosticering er ofte nødvendigt for, at regnskabsbrugere kan bedømme og sammenligne performance. På denne baggrund anser jeg en resultatorienteret model som mest fordelagtig til brug for regnskabsmæssig performancerapportering.

Yderligere anser jeg i højere grad en resultatorienteret model som værende i tråd med den i afsnit 4.1 valgte ”genstand for finansiel rapportering” i form af likviditetsgenererende forretningsaktiviteter.

4.6. Valg af retningslinjer for måling

Valget af en resultatorienteret model er som argumenteret i afsnit 2.4.1 ikke ensbetydende med, at brugen af dagsværdi helt bør udelukkes. En resultatorienteret model kræver alene, at der ikke gøres brug af kontinuerlig dagsværdianvendelse for alle poster i balancen med indregning af urealiserede tab og gevinster. Cairns definerer dette som situation 3, hvilket nogenlunde svarer til Penman & Nissims situation 3.

En resultatorienteret rapporteringsmodel udelukker ikke, at der gøres brug af andre former for dagsværdianvendelse (Cairns situation 1,2 eller 4), eller at der eventuelt anvendes kontinuerlig situation 3-dagsværdianvendelse for visse af balancens elementer.

Under gældende IFRS er anvendelsen af dagsværdi til kontinuerlig måling og indregning af aktiver, forpligtelser og egenkapitalinstrumenter efter situation 3 yderst begrænset. Dette sker udelukkende i kategorien af finansielle instrumenter, benævnt "Et finansielt aktiv eller en finansiel forpligtelse til dagsværdi gennem resultatet", hvor måling og indregning af dagsværdiændringer fungerer efter det formueorienterede paradigmes forskrifter. Yderligere er der i enkelte andre situationer mulighed for tilvalg af indregning af dagsværdiændringer over resultatet.

Ifølge Cooper bør der ikke være fokus på, at målingsprincipper for store grupper i balancen er ens. I stedet bør der tages højde for, hvilken måling der passer bedst for de pågældende aktiver/passiver i den situation, disse anvendes i. Dette kan jeg i høj grad tilslutte mig.

Ligeledes fremgår det i Penman & Nissims model, at det ikke er en umiddelbar fordel at måle alle balancens elementer til dagsværdi, med mindre dette er mest meningsfyldt i relation til det specifikke aktiv-, forpligtelses- eller egenkapitalelement.[192]

Hos Bezold er det afgørende for, hvorvidt en delpost bør kontinuerligt indregnes til dagsværdi, den sammenhæng, hvori denne anvendes i virksomheden. Generelt er kontinuerlig dagsværdianvendelse ikke anvendeligt for elementer under driften, men det kan dog forekomme, hvis virksomheden eksempelvis driver bankvirksomhed eller lignende.

I de tre modelfremstillinger ses der sammenfald i den regnskabsmæssige behandling af en række balanceposter, herunder de fleste finansielle instrumenter. Dette gælder, selv om de valgte kriterier for kontinuerlig dagsværdianvendelse er vidt forskellige.

Ud fra de tre modelfremstillinger kan det udledes, at der er to afgørende faktorer for, hvornår et aktiv, en forpligtelse eller et egenkapitalinstrument bør behandles efter "formueorienteret dagsværdianvendelse". Dette afhænger af dels delpostens karakteristika, dels anvendelsen af delposten i virksomheden.

Ved udfærdigelse af regulering angående dagsværdianvendelse for diverse delposter bør der tages højde for begge faktorer. Såfremt et element på baggrund af begge faktorer fremstår egnet til formueorienteret dagsværdianvendelse, bør dette være det gældende princip. I de øvrige situationer, dvs. hvis kun én eller ingen af faktorerne understøtter dagsværdianvendelse, bør elementerne stå indregnet til historisk kostpris, mens der i visse tilfælde kan berettes supplerende om dagsværdi i noterne.

[192] Penman & Nissims teoretiske analyse viser, at såfremt der ikke kan gennemføres en stringent balanceorienteret model med kontinuerlig dagsværdianvendelse for alle indgående elementer, bortfalder den unikke fordel i, at (nutids)værdien af egenkapitalen automatisk fremgår af balancen.

Det er som tidligere nævnt udenfor denne afhandlings emneområde at opstille konkrete reguleringsforslag vedrørende dagsværdianvendelse for de enkelte delposter i regnskabet.

4.7. Organisering af data i regnskabspræsentation

Med udgangspunkt i de ovenfor behandlede emner følger der efterfølgende en beskrivelse af, hvorledes regnskabsdata bør struktureres i præsentationen med henblik på at sikre bedst mulig information for den valgte primære brugergruppe, egenkapitalinvestorer.

Strukturen for regnskabspræsentationen afhænger af det valgte disaggregeringsprincip. Det er principielt muligt at kombinere flere af disse. Valg af disaggregeringsprincip har implicit betydning for, hvilke mellemtotaler der kan opstilles.

Da resultatopgørelsen i henhold til de tidligere behandlede emner bør være central i regnskabsrapporteringen, er det væsentligt at vælge et eller flere disaggregeringsprincipper, der sikrer relevante mellemtotaler heri.

Det foreslåede Cohesiveness Principle i blandt andet Præsentationsprojektet anser jeg som værende en kærkommen forbedring i forhold til den eksisterende regulering af regnskabsmæssig præsentation. Ifølge Cohesiveness Principle er det et krav, at strukturopbygningen i de primære regnskabsopgørelser er ensartet og resulterer i relevante mellemtotaler.

Den centrale opgørelse i performancerapportering er med udgangspunkt i de tre gennemgåede regnskabsforskeres modeller totalindkomstopgørelsen. Det må i relation hertil prioriteres at få valgt en struktur, der sikrer de mest optimale mellemtotaler i resultatopgørelsen. Denne fremgangsmåde ses også anvendt hos blandt andet Cooper.

Med hensyn til disaggregeringsprincipper kan der listes en lang række af disse, hvilket blandt andet ses gjort hos regnskabsforskerne Johnson & Lennard (1998). Jævnfør afhandlingens afgrænsninger, er det ikke hensigten at opstille en endegyldig og fuldstændig rapporteringsmodel, men derimod at opstille guidelines. Med dette in mente er det centrale at fremkomme med generelle retningslinjer med hensyn til valg af disaggregeringskriterier.

Med udgangspunkt i EFRAGs Discussion Paper fra 2009 vedrørende performancerapportering har jeg valgt følgende tre grupper af disaggregeringsprincipper:

a) Adskillelse på baggrund af forudsigelighed (predictive value)
b) Adskillelse efter urealiserede versus realiserede tab og gevinster
c) Adskillelse af centrale drifts- eller handelsaktiviteter fra øvrige

Med hensyn til den førstnævnte adskillelse under *kategori a* er det ikke entydigt, hvad bedømmelsen af forudsigelighed bør baseres på. En mulighed er, hvorvidt elementerne i resultatopgørelsen anses for tilbagevendende eller ej *(a1)*. Alternativt kan anvendes et såkaldt "business model approach"*(a2)*, hvor der udskilles delposter fra indtægter og omkostninger, fordi disse ikke anses som relevante indikatorer for fremtidige pengestrømme. De bagvedliggende aktiver og forpligtelser anvendes således i virksomheden på en måde, der ikke understøtter, hvorledes disse måles og indregnes i regnskabet.[193]

Med hensyn til *kategori b*, adskillelse efter realisation, er der ikke alternative definitionsmuligheder.

Dette findes der for *kategori c*, hvor der sker adskillelse efter "centrale aktiviteter".

En mulighed er opdeling efter kerneaktiviteter *(c1)*, hvor centrale aktiviteter for virksomhedens fortløbende drift adskilles fra de perifere. Det afgørende er således, hvorvidt indtægts- og omkostningsposterne anses for centrale for virksomhedens formål.[194]

Opdeling i henholdsvis drift og finansiering *(c2)* er en almindelig opdeling i finansieringsteorien samt i praksis på kapitalmarkederne. [195] Denne opdeling bygger på en opdeling af balancen i henholdsvis aktiver involveret i virksomhedens drift og finansieringen af disse aktiver. På samme måde bør denne opdeling videreføres i resultatopgørelsen, således at indtægter/omkostninger, der er afkast af forretningsaktiviteterne (bidrager til virksomhedens værdi), adskillelses fra indtægter/omkostninger, der udgør en del af afkastet til kapitalleverandører (dvs. fordeling af virksomhedens værdi).

Som det sidste alternativ under kategori c skal nævnes opdeling efter holding versus non-holding aktiviteter *(c3)*. I denne disaggregeringsmodel adskilles tab/gevinster opstået på baggrund af prisændringer i ejede aktiver eller forpligtelser (holding gains and losses) fra indtægter/omkostninger fra forretningsaktiviteter.[196]

---

[193] Et eksempel herpå er en forpligtelse, som måles til dennes "transfer value" (hvad det ville koste virksomheden at afstå denne forpligtelse på balancedagen), mens virksomhedens forretningsmodel understøtter, at denne forpligtelse afregnes ved udløb. Forpligtelsens værdiændringer repræsenterer således ikke tab/gevinster, som er relevante indikatorer for fremtidige pengestrømme jf. EFRAG (2009a), side 36

[194] Alternative fortolkninger af dette kriterium ses ofte repræsenteret. Enten kan kriteriet anses for sammenfaldende med en opdeling i drift/finansiering/investering. Alternativt kan det anses for sammenfaldende med en opdeling i fortsættende og ophørende aktiviteter. Det er yderligere muligt at fokusere på hyppigheden af forekomst af posterne ved opdelingen.

[195] Der ses til tider en yderligere inddeling, således at kategorierne drift, investering og finansiering fremgår.

[196] Denne opdeling må ikke forveksles med opdelingen efter realiseret/urealiseret, da det centrale i denne opdeling er kilden til tab/gevinster, mens det i sidstnævnte opdeling er det opnåede "sikkerhedsstadie" i forhold til realisation.

I det følgende anvendes visse af disse kriterier til en mulig struktur for henholdsvis resultatopgørelse og balance. I Figur 7 nedenunder ses de anvendte disaggregeringskriterier repræsenteret.

Figur 7. Opstilling af strukturforslag til de centrale regnskabsopgørelser

	Klassifikation			Måling
Kategori	Ikke-finansiering	Core drift		HCA
		Non-core drift	Investeringer	HCA FVA
			Øvrig non-core drift	HCA
	Finansiering			HCA FVA
Kriterium	Finansiering versus ikke-finansiering	Core versus non-core		HCA versus FVA

*Bemærk at OCI ikke er medtaget i denne model. Der vises alene første del af den samlede totalindkomstopgørelse.

Kilde: Egen tilvirkning

Med udgangspunkt i brugergruppen egenkapitalinvestorer virker det overordnet set fornuftigt med en opdeling af regnskabsopgørelser i henholdsvis finansiering og drift (ikke-finansiering). Visse regnskabsforskere vil argumentere for en yderligere opdeling med inddragelse af kategorien investering. Investeringsaktiviteter kan imidlertid udskilles fra driften dels på baggrund af en core/non-core tankegang, hvor investeringer anses for perifere i forhold til kernedriften, dels på baggrund af, at investeringsaktiviteter anses for markant anderledes aktiviteter (med holding gains and losses).

I den opstillede model ovenfor er det valgt først at gennemføre en opdeling på baggrund af finansierings- versus ikke-finansieringsaktiviteter. Som opdelingskriterium kan anvendes den gældende definition af finansielle aktiviteter under IAS 7:

"Financing activities are activities that result in changes in the size and composition of the contributed equity and borrowings of the entity."

Herefter er det valgt at opdele ikke-finansieringskategorien yderligere i core-drifts-aktiviteter og non-core-driftsaktiviteter. Sidstnævnte gruppe er desuden inddelt i investeringsaktiviteter og øvrige non-core-driftsaktiviteter.

Med hensyn til core driftsaktiviteter kan der hentes inspiration fra det nye IASB-præsentationsprojekt[197], hvor driftsaktiviteter defineres således:

"The operating activities are those activities conducted with the intention of creating value that are related to the central purpose(s) for which the entity is in business."

Her lægges der således vægt på, at driftsaktiviteter omhandler virksomhedens kerneaktivitet.

Efter min opfattelse er et yderligere relevant aspekt for egenkapitalinvestorer forudsigeligheden, dvs. hvorvidt periodens indtægter/omkostninger er anvendelige til prognosticering. Som krav til kategorien core driftsaktiviteter bør der derfor vælges:

a) Indtægt-/omkostningselementet indgår i virksomhedens kerneaktivitet
b) Indtægt-/omkostningselementet anses for tilbagevendende

Investeringskategorien under non-core drift kan defineres med udgangspunkt i følgende oplæg hertil i IASBs Præsentationsprojekt:

"The investing activities are those activities conducted with the intention of creating value that are unrelated to the central purpose for which the entity is in business."

Som residualkategori opstår der øvrige non-core driftsaktiviteter. Under denne kategori kan eksempelvis indgå restruktureringsomkostninger, der ikke kan anses for tilbagevendende, og tab/gevinst ved salg af anlægsaktiver.

Som et sidste inddelingskriterium foreslår jeg med inspiration fra Penman & Nissim opdeling af de kategorier, hvor visse regnskabsposter måles til historisk kostpris og visse (kontinuerligt) til dagsværdi. Dette anser jeg primært for relevant i investerings- og finansieringskategorien.

Det er valgt ikke at disaggregere på baggrund af sondringen realiseret/urealiseret. Baggrunden herfor er, at dette kan indbygges gennem anvendelse af OCI, hvor de løbende urealiserede dagsværdiændringer kan blive indregnet. Der kan efterfølgende ske recycling over resultatopgørelsen ved realisation.

Dette fremstillede præsentationsforslag er eksemplificeret for henholdsvis totalindkomstopgørelse og balance i Bilag 6.

Som nævnt er det opstillede disaggregeringsforslag ikke det eneste anvendelige opdelingsgrundlag for resultatopgørelsen og grundet Cohesiveness Principle heller ikke for de øvrige primære

[197] I den eksisterende IAS 7 fremgår en definition af driftsaktiviteter, hvor denne kategori udgør en residualkategori for de aktiviteter, der ikke vedrører hverken investering eller finansiering.

regnskabsopgørelser. Formålet med forslaget er primært at eksemplificere, hvorledes trufne valg under den hidtidige gennemgang påvirker fastlæggelse af strukturen for regnskabsopgørelserne.

4.8. Mellemtotaler

Med hensyn til mellemtotaler finder jeg den anvendte tilgang i det udgivne Staff Draft Exposure Draft i forbindelse med Præsentationsprojektet yderst velegnet. Der bør stilles krav om mellemtotaler efter hver sektion, kategori og underkategori, således som det er lagt op til heri. Dette kan overføres på min valgte kategorisering under afsnit 4.7. De forslåede mellemtotaler på baggrund af min opstilling af henholdsvis totalindkomstopgørelse og balance fremgår af Bilag 6.

Jeg finder det ligeledes relevant at give regnskabsaflæggerne mulighed for yderligere at oplyse egne ikke-IFRS-mellemtotaler. Af hensyn til regnskabsbrugerne er det imidlertid væsentligt, at de selvkonstruerede mellemtotaler er forklaret, samt at der er kontinuitet i kriterierne for beregning af mellemtotalen.

Endelig finder jeg Coopers forslag om at tilføje en yderligere kolonne i resultatopgørelsen til markering af ”management highligted items” som et godt tiltag. Herved er der for regnskabsaflæggeren en bedre mulighed for at sikre et retvisende billede i den præsenterede regnskabsinformation. Dette kunne overvejes implementeret i min opstillede struktur for totalindkomstopgørelsen og balancen i Bilag 6.

5. Konklusion

Regnskabsmæssig rapportering om virksomhedsperformance omfatter helt grundlæggende en vurdering af virksomhedens profitgenerering samt de deraf følgende konsekvenser for enheden i forhold til ændring i risikoprofil, likviditet og finansiel omstillingsparathed.

Der er i denne afhandling taget udgangspunkt i, at regnskabet bør rapportere om virksomhedens samlede økonomiske performance med fokus på finansiel information fremstillet i de primære regnskabsopgørelser i form af totalindkomstopgørelsen, balancen, pengestrømsopgørelsen samt egenkapitalopgørelsen. Dette anses for at svare til opfattelsen af performance under IFRS.

Regnskabsrapporteringens udfordring er, at der forsøges rapporteret om en virksomheds udvikling igennem dennes økonomiske dispositioner over en periode, selv om de endelige konsekvenser heraf først ses ude i fremtiden.

De rapporteringsmæssige sammenhænge imellem balance, resultat- og pengestrømsopgørelse kommer hos Bezold til udtryk igennem en likviditetscyklus. Den præsenterede sammenhæng heri fremstår enkel, men er i praksis kompleks at rapportere om, idet virksomhedens transformation brydes af de fastslagte rapporteringsperioder.

Det skal yderligere afklares, hvilken form for måling der sikrer regnskabsbrugerne bedst mulig information. Traditionelt har debatten især vedrørt måling til historisk kostpris versus måling til dagsværdi. Alt efter valg af indregningskriterium og målingsmetode kan prioritering imellem henholdsvis en balanceorienteret og en resultatorienteret model påvirkes.

Der eksisterer på nuværende tidspunkt en IASB-performancerapporteringsmodel, hvis karakteristika er bestemt ud fra den samlede regulering. I modellen er alene fastlagt, hvad der er formålet med regnskabsrapporteringen, samt hvordan der bør rapporteres.

Med henblik på at opstille forslag og retningslinjer for en performancerapporteringsmodel er det nødvendigt at opdele beskrivelsen i forskellige centrale dimensioner, hvilket i afhandlingen er følgende:

- Formålsbestemmelser
- Regnskabsmodel
- Format

Der kan drages relevante paralleller imellem de tre valgte dimensioner og dele af IASBs regulering.

Angående dimensionen formålsbestemmelser er det hovedsageligt bestemmelserne i IASBs Begrebsramme, som er relevante. Bestemmelser med relevans for dimensionen format findes hovedsageligt i IAS 1.

For dimensionen regnskabsmodel findes der ikke en bestemt afgrænset del af IFRS-reguleringen. Denne dimension vedrører valg af en balanceorienteret versus en resultatorienteret model, hvilket kan sammenkædes med bestemmelser for dagsværdianvendelse. Regulering heraf er spredt ud på en række forskellige standarder under IFRS.

På nuværende tidspunkt har IASB som led i Konvergensprojektet fortløbende projekter, der omhandler de tre valgte dimensioner. Specifikt kan nævnes Begrebsrammeprojektet og Præsentationsprojektet.

Med udgangspunkt i den udfærdigede karakteristik af IASBs eksisterende performancerapporteringsmodel er der identificeret klare træk og udviklingstendenser indenfor de tre dimensioner.

Angående formålsbestemmelser har regnskabsbrugergruppen under IASB traditionelt set omfattet en lang række eksterne parter med interesse i regnskabsaflæggelsen. Det er netop vedtaget i IASB at indsnævre regnskabsbrugergruppen ved etablering af kapitalleverandører (hovedsageligt aktionærer og kreditorer) som den centrale brugergruppe. Det må anses som særegent for IASBs regulering, at egenkapitalinvestorernes rolle ikke er mere fremtrædende.

Ressourceallokeringsbeslutninger og prognoseopgaven har siden Begrebsrammens indførelse i 1989 fremstået som helt centrale elementer. Prioritering af prognoseopgaven fremhæves i endnu højere grad i oplægget til den nye Begrebsramme, selv om det for nyligt i Begrebsrammeprojektet er vedtaget at tilføje en formulering, som tilgodeser indholdet i stewardship-begrebet.

De kvalitative egenskaber giver udtryk for helt basale krav til indholdet i årsregnskabet. Mange af de samme karakteristika videreføres i det nye oplæg til Begrebsrammen, men som en central ændring kan f.eks. nævnes udskiftning af pålidelighed med troværdig repræsentation. Sidstnævnte er alt andet lige et mindre krævende kriterium, og der kan således hævdes at forekomme et skifte imod en øget prioritering af relevans. Dette er bl.a. interessant set i lyset af dagsværdianvendelse, der i denne afhandling er indeholdt i dimensionen regnskabsmodel.

Under dimensionen regnskabsmodel er der gennemført en analyse af dagsværdianvendelsen under IFRS. Det er forinden konstateret, at alene kontinuerlig dagsværdianvendelse ved brug af exit værdi med indregning af urealiserede tab og gevinster repræsenterer formueorienteret dagsværdianvendelse (balanceorienteret model).

Analysens konklusion er, at der i stigende grad sker anvendelse af dagsværdi, men at denne kun i få tilfælde kan siges at opfylde kendetegnene ved formueorienteret dagsværdianvendelse. I langt de fleste tilfælde anvendes dagsværdi til etablering af værdi ved initial indregning i regnskabet, allokering af beløb samt til bestemmelse af genindvindingsværdien ved nedskrivningstest.

Med hensyn til dimensionen format er der på nuværende tidspunkt relativt få krav til præsentationen i regnskabet. Karakteristisk for den nuværende rapporteringsmodel er anvendelsen af totalindkomstopgørelsen med opdeling i resultatopgørelsen og OCI-opgørelsen samt fokus på mellemtotalen nettoresultat.

I Præsentationsprojektet er der lagt op til langt flere strukturelle krav og mellemtotaler. Det nyindførte Cohesiveness Principle, der fordrer ensartet og sammenhængende struktur i de primære regnskabsopgørelser, sætter markant præg på de nye reguleringsforslag indenfor området.

For at søge inspiration til forslag angående den fremtidige udvikling af IASBs rapporteringsmodel er det valgt at gennemgå tre teoretiske alternative rapporteringsmodelforslag, der er fremstillet af henholdsvis Bezold, Penman & Nissim samt Cooper. Alle tre modeller er fra 2007/08 og kan betragtes som yderst aktuelle.

Bezolds model tager udgangspunkt i dimensionen formålsbestemmelser, Penman & Nissims i regnskabsmodel og Coopers i præsentation. Modellerne bryder på forskellige måder med IASBs regulering, hvoraf de mest markante brud er følgende:

- Hos Bezold etableres en virksomheds ”business activities” som genstanden for regnskabsrapportering.
- Udvikling hen imod en mere balanceorienteret rapporteringsmodel afvises af Bezold, Penman & Nissim samt Cooper.
- Stewardship (accountability) fremhæves hos alle tre regnskabsforskere som et relevant mål
- Egenkapitalindehavere fremhæves som den mest relevante regnskabsbrugergruppe hos såvel Penman & Nissim som hos Cooper.
- Det nævnes fra hver sin indgangsvinkel i alle tre modelfremstillinger, at der muligvis er behov for forskellige rapporteringsmodeller afhængig af forskellige industrier.
- Hos Cooper foreslås opdeling af dagsværdi på henholdsvis markedsrente og residual.
- Præsentationsmæssig opdeling i henholdsvis en drifts-, investerings- og finansieringskategori ses hos Penman & Nissim samt hos Cooper.

Ud fra de nævnte punkter ses det tydeligt, at på trods af forskellig tilgang til emnebehandlingen berører modelforslagene mange af de samme emner. Yderligere kan der på en række områder konstateres sammenfald i holdninger.

På baggrund af det gennemgåede materiale har jeg i hovedafsnit 4 opstillet et forslag til, hvorledes reguleringen under IFRS kan modificeres til at fremstå mere hensigtsmæssig. Dette er foretaget på baggrund af den opstillede struktur for konstruktion af en performancerapporteringsmodel under afsnit 2.1.

Nedenunder er der ud fra de behandlede emner i afsnit 4 sammenfattet de mest centrale retningslinjer for udvikling af den eksisterende rapporteringsmodel under IFRS:

- Selve det centrale emne for regnskabsrapporteringen bør fastlægges klart og tydeligt i Begrebsrammen. I forlængelse heraf bør indholdet i performancebegrebet anvendt i regnskabsmæssige sammenhænge defineres.
- Der bør vælges imellem henholdsvis enheds- og ejerskabssynsvinklen som led i Begrebsrammen.
- Der kan med fordel defineres en total brugergruppe samt en mere snæver primær brugergruppe. Regnskabsinformationen kan således målrettes imod den primære regnskabsbrugergruppe, mens der gives supplerende oplysninger i regnskabets noter til at dække øvrige behov.
- Der kan med fordel vælges en primær brugergruppe, hvis informationsbehov i overvejende grad dækker de øvrige regnskabsbrugeres behov.
- Der bør etableres sammenhæng imellem den valgte primære brugergruppe og den valgte rapporteringssynsvinkel.
- Afvejningen imellem de kvalitative karakteristika relevans og pålidelig bør bevares.
- Stewardship bør etableres som et selvstændigt mål for rapporteringen.
- Informationsperspektivet bør være udgangspunktet for den informationsafgivelse, som finder sted i årsregnskabet.
- Valg af formueorienteret dagsværdianvendelse bør træffes dels ud fra delposternes karakteristika, dels ud fra delposternes konkrete anvendelse i de enkelte virksomheder (dvs. situationsbestemt).
- Der bør fortsat være følgende fire primære regnskabsopgørelser: Totalindkomstopgørelsen, balancen, pengestrømsopgørelsen samt egenkapitalopgørelsen.
- Præsentationsmæssigt bør der etableres en sammenhængende struktur imellem de primære regnskabsopgørelser (Cohesiveness Principle).

- Præsentationsmæssigt bør der opdeles i finansiering versus ikke-finansiering (dvs. drift), hvor sidstnævnte underopdeles i core samt non-core. Non-core driftskategorien inddeles atter i henholdsvis investering og øvrig non-core. For hver af de etablerede kategorier opdeles efterfølgende efter måling, så delposter, der rapporteres til historisk kostpris og dagsværdi, ikke sammenblandes i samme linje.

Punkterne repræsenterer mine forslag til anbefalelsesværdige retningslinjer for udviklingen af IASBs eksisterende performancerapporteringsmodel og er fremkommet med udgangspunkt i karakteristikken af IASBs performancerapporteringsmodel i hovedafsnit 2 samt de behandlede modeller udarbejdet af regnskabsforskere i hovedafsnit 3.

Litteraturliste

Regulering

Begrebsramme 2010, *Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber*, Thomson Reuters

IFRS 2010a, *IFRS - Official pronouncements issued at 1 January 2010 PART A,* IASC Foundation Publication Department, London.

IFRS 2010b, *IFRS - Official pronouncements issued at 1 January 2010 PART B,* IASC Foundation Publication Department, London.

Opslag på hjemmesider

Financial Times' ordbog, http://lexicon.ft.com/

Erhvervs- og selskabsstyrelsen, http://www.eogs.dk

Gyldendals store danske encyklopædi, http://www.denstoredanske.dk/

Bøger

Andersen, I. 2005, *Den skinbarlige virkelighed*, 3. udgave, Forlaget Samfundslitteratur, Frederiksberg.

Elling, J. O. 2002, *Årsrapporten – teori og regulering*, Gads Forlag, København.

Elling, J.O. 2008, *Finansiel Rapportering – teori og regulering*, Gjellerup, København.

Elling, J.O. 2010, *Finansiel Rapportering – teori og regulering*, 2. udgave, Gjellerup, København.

Fedders, J. & Steffensen, H. 2008, *Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder - fra dansk praksis til IFRS*, 3. udgave, Thomson, København.

PwC 2011,Fühsel, Kim (red.), *Regnskabshåndbogen 2011*, PwC, København.

Smithers, A. (2009), *Wall Street Revalued – Imperfect Markets and Inept Central Bankers*, John Wiley & Sons Ltd, USA

Artikler og Rapporter

Abdel-Khalik, R., 2010,Fair Value Accounting and Stewardship, *Accounting Perspectives*, Vol. 9 Issue 4, side 253-269.

Bangshøj et al (2009), Historisk kostpris versus dagsværdi – Belyst ved investorer og analytikeres holdninger, wp 2009-02, Institut for Regnskab og Revision, lokaliseret 15.11.2011 på: http://openarchive.cbs.dk/handle/10398/7959

Barchow, A. & Schmidt, M. 2008, *Discussion Paper - Distinguishing between Liabilities and Equity*, Pro-Active Accounting Activities in Europe (PAAinE), lokaliseret 23.06.2011 på: http://www.efrag.org/projects/detail.asp?id=66.

Bezold, A. 2009, *The Subject Matter of Financial Reporting: The Conflict between Cash Conversion Cycles and Fair Value in the Measurement of Income,* The Center for Excellence in Accounting and Security Analysis (CE/ASA), lokaliseret 10.09.2010 på:
http://www4.gsb.columbia.edu/null?&exclusive=filemgr.download&file_id=73359

Bezold, A. 2010, *"Towards a Measurement Framework for Financial Reporting by Business Entities – An alternative view*", NSS meeting Rome, lokaliseret 10.09.2010 på:
http://www.anc.gouv.fr/sections/la_recherche_a_l_anc/travaux_en_cours_et/fichiers_travaux_en/2010-09-28_-_nss_mea/downloadFile/file/2010-09-28_-_NSS_Measurement.pdf?nocache=1285848122.31

Cairns, D., 2006, The Use of **Fair Value** in IFRS, *Accounting in Europe*, Vol. 3, side 5-22

Cooper, S. 2007, Performance Measurement for Equity Analysis and Valuation, *Accounting in Europe*, Vol. 4. 2007, side 1-49

Dichev, I. 2007, *On the Balance-sheet based model of financial reporting*, The Center for Excellence in Accounting and Security Analysis (CE/ASA), lokaliseret 21.08.2011 på:
https://www4.gsb.columbia.edu/null?exclusive=filemgr.download&file_id=103

EFRAG 2006, *The Performance Reporting Debate: Discussion Paper 2- What (if anything) is wrong with the good old income statement?,* lokaliseret 21.08.2011 på:
http://www.efrag.org/files/ProjectDocuments/Performance%20Reporting/061127%20PAAinE%20Performance%20Reporting%20Project%20final%20paper.pdf

EFRAG 2007, *Stewardship/accountability as an objective of financial reporting:*
A comment on the IASB/FASB conceptual framework project, lokaliseret 21.08.2011 på:
http://www.efrag.org/files/ProjectDocuments/Other%20projects/070823%20%20PAAinE%20Stewardship%20paper%20final%20version.pdf

EFRAG 2009a, *Performance Reporting: A European Discussion Paper*, lokaliseret 01.08.2011 på:
http://www.efrag.org/files/ProjectDocuments/PAAinE%20-%20Performance%20Reporting%20MARCH%202009/March%202009%20European%20Discussion%20Paper%20on%20Performance%20Reporting.pdf

EFRAG 2009b, *Performance Reporting: A summary of comments in response to the European Discussion Paper*, lokaliseret 21.08.2011 på:
http://www.efrag.org/files/News%20related%20documents/PAAinE%20DP%20Performance%20reporting%20-%20summary%20of%20comments.pdf

FASB/IASB, 2005, *Agenda Paper - Reversitting the Concepts*, lokaliseret 13.08.2011 på:
http://www.fasb.org/communications_paper.pdf.

IASB 2006a, *A Roadmap for Convergence between IFRSs and US GAAP 2006-2008, Memorandum of Understanding between the FASB and the IASB*, lokaliseret 26.04.2010 på:

http://www.iasb.org/Use+around+the+world/Global+convergence/Convergence+with+US+GAAP/Convergence+with+US+GAAP.htm

IASB 2006b, "*Discussion Paper - Preliminary Views on an improved Conceptual Framework for Financial Reporting: The Objective of Financial Reporting and Qualitative Characteristics of Decision-useful Financial Reporting Information*" lokaliseret 15.11.2011 på: http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/4651ADFC-AB83-4619-A75A-4F279C175006/0/DP_ConceptualFramework.pdf

IASB 2007, *Financial instruments working group, Agenda paper 6*, lokaliseret 15.11.2011 på: http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/F37F3DB1-5623-4807-83DE-53EDB816870F/0/FIWG0704ob6.pdf

IASB 2008a, *Discussion Paper - Preliminary Views on Financial Statement Presentation,* lokaliseret 15.11.2011 på: http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/92028667-6118-496E-B0FE-97F829858B5D/0/DPPrelViewsFinStmtPresentation.pdf

IASB 2008b, *Exposure Draft - Conceptual Framework for Financial Reporting: Chapter 1: The Objective of Financial Reporting Chapter 2: Qualitative Characteristics and Constraints of Decision-useful Financial Reporting Information*, lokaliseret 23.10.2010 på: http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/464C50D6-00FD-4BE7-A6FF-1BEAD353CD97/0/conceptual_framework_exposure_draft.pdf

IASB 2008c, *Snapshot: Preliminary Views on Financial Statement Presentation,* lokaliseret 15.11.2011 på: *http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/6018B762-AAD5-4BD3-9C8C-0AA7B59C3B68/0/SnapshotFinancialStat.pdf*

IASB 2009a, *Basis for Conclusions Exposure Draft - Fair Value Measurement*, lokaliseret 15.11.2011 på: http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/D55E0BA1-5420-456B-8CCC-EB488BAD5B80/0/EDFairValueMeasurementBC_website.pdf

IASB 2009b, *Exposure Draft - Fair Value Measurement*, lokaliseret 15.11.2011 på: http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/C4096A25-F830-401D-8E2E-9286B194798E/0/EDFairValueMeasurement_website.pdf

IASB 2009c, *Snapshot: Fair Value Measurement,* lokaliseret 15.11.2011 på: *http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/4298C2F3-3B56-433A-B312-D67CB0E61B30/0/FairValueSnapshot.pdf*

IASB 2010a, *Exposure Draft - Conceptual Framework for Financial Reporting: The Reporting Entity*, lokaliseret 23.10.2011 på: http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/363A9F3B-D41C-41E7-9715-79715E815BB1/0/EDConceptualFrameworkMar10.pdf

IASB 2010b, *Staff Draft of Exposure Draft IFRS X, Financial Statement Presentation,* lokaliseret 26.07.2010 på: http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/61E20DBC-DFF6-4BAB-80CD-949A1DF7E95C/0/FSPStandard.pdf

IASB 2010c*, **Snapshot: Presentation of Items of Other Comprehensive Income (Limited amendments to IAS 1),*** lokaliseret 23.06.2011 på: http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/7C43E643-B2D3-447B-9854-C0E0C0F3A01E/0/SnapshotEDOCI.pdf

IASB 2010d, *Project Summary and Feedback Statement - Conceptual Framework for Financial Reporting,* (Phase A), lokaliseret 15.11.2011 på: http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/6A6ABF86-D554-4A77-9A4A-E415E09726B6/0/CFFeedbackStmt.pdf

IASB 2011a, *Project Summary and Feedback Statement - Presentation of Items of Other Comprehensive Income*, lokaliseret 15.11.2011 på: http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/2FAB55C8-8B01-4078-94F5-1DA95D6C92FB/0/OCIFeedbackStatement16June.pdf

IASB 2011b, *Project Summary and Feedback Statement - IFRS 13 Fair Value Measurement*, lokaliseret 15.11.2011 på: http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/04E9F096-B1F8-410A-B1E9-2E61003BADFA/0/FairValueMeasurementFeedbackstatement_May2011.pdf

Macve, R. et al, 2005, *FASB/IASB Revisiting the Concepts: A comment on Hicks and the concept of 'income' in the conceptual framework*, lokaliseret 17.07.2011 på: http://www2.lse.ac.uk/accounting/pdf/MacveComment_on_FASB_IASB_July05.pdf

Miles, S. & Horton, J. 2011, *Financial reporting*, University of London, lokaliseret 16.11.11 på: http://www.londoninternational.ac.uk/current_students/programme_resources/lse/lse_pdf/subject_guides/ac3091_ch1-4.pdf

Mogensen, B. 2011, *Integreret rapportering*, PwC, lokaliseret 13.08.2011 på: http://www.pwc.com/da_DK/dk/nyt/csr/assets/integreret-rapportering.pdf

Nissim, D. & Penman, S. H. 2008, *Principles for the Application of Fair Value Accounting*, The Center for Excellence in Accounting and Security Analysis (CE/ASA), lokaliseret 17.07.2011 på: http://www1.gsb.columbia.edu/mygsb/faculty/research/pubfiles/3029/FairValue.pdf

Penman, S. H. 2007, Financial reporting quality: is **fair value** a plus or a minus?, Accounting & Business Research, 2007 Special Issue, side 33-43

Pierrot, F. 2006, *Reporting of Performance within the Scope of International Financial reporting Standards*, Université Montpellier 1, lokaliseret 15.11.2011 på: http://cladea.revistaleadership.com/doctoral/Pierrot.pdf

Prochazka, D. 2009, The Hicks' Concept of Income and Its Relevancy for Accounting Purposes, *European Financial and Accounting Journal, 2009, vol. 4, no. 1,* side 37-60.

PwC, 2007,*"Measuring Assets and Liabilities – Investment Professionals' View"*, lokaliseret 23.10.2011 på:
http://www.pwc.com/gx/en/ifrs-reporting/pdf/measuringassetssurvey.pdf

PwC, 2011, "*IFRS University 2011 – Essential – IAS 1, 8 og 10 – Præsentation af årsrapporten"*, København

RWE, 2006, IASB Conceptual Framework Discussion Paper – Phase A, CL 75, lokaliseret 15.11.2011 på:
http://www.ifrs.org/Current+Projects/IASB+Projects/Conceptual+Framework/DPJul06/Comment+Letters/CL75.htm

Walton 2006, Fair Value and Executory Contracts: Moving the Boundaries in International Financial Reporting, ***Accounting*** & ***Business Research***, Vol. 36 Issue 4, side 337-343

Whittington, G. 2008, Fair Value and the IASB/FASB Conceptual Framework Project: An Alternative View,
ABACUS, Vol. 44, No. 2, side 139-168

Bilagsoversigt

Bilag 1. Kvalitetshierarkiet i IASBs eksisterende og nye Begrebsramme 100

Bilag 2. Analyse af dagsværdianvendelse under IFRS 102

Bilag 3. De fire primære opgørelser samt en afstemningsopgørelse i IASBs Præsentationsprojekt 111

Bilag 4. Totalindkomstopgørelse og balance efter Penman & Nissims model 118

Bilag 5. De primære opgørelser i Coopers model 119

Bilag 6. Oplæg til struktur i totalindkomstopgørelse og balance i hovedafsnit 4 123

Bilag 1. Kvalitetshierarkiet i IASBs eksisterende og nye Begrebsramme

Af bilaget fremgår indhold og struktur for kvalitetshierarkiet i henholdsvis IASBs eksisterende og nye Begrebsramme.

Figur 8. Kvalitetshierarkiet efter den eksisterende Begrebsramme

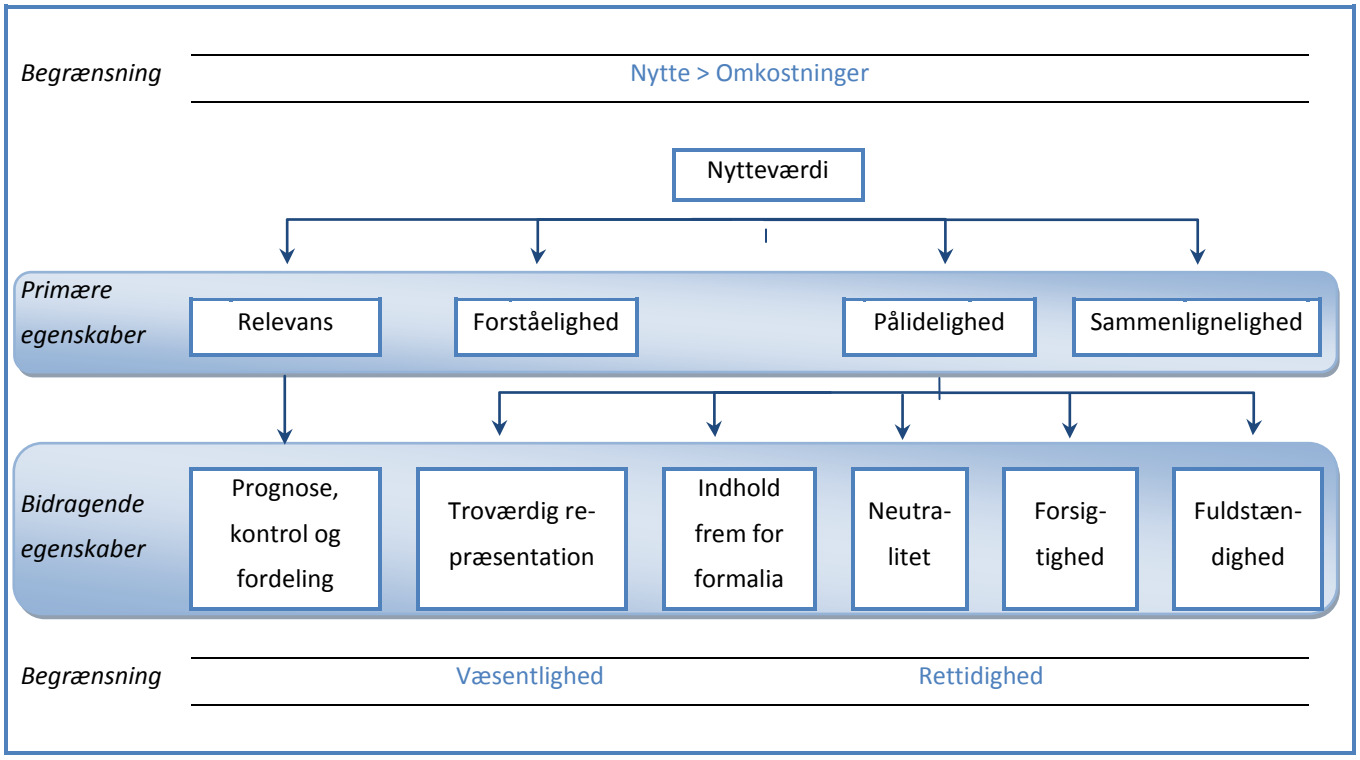

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af figur af Elling (2002), side 169

Figur 9. Fundamentale, bidragende og supplerende egenskaber som beskrevet i den nye Begrebsramme

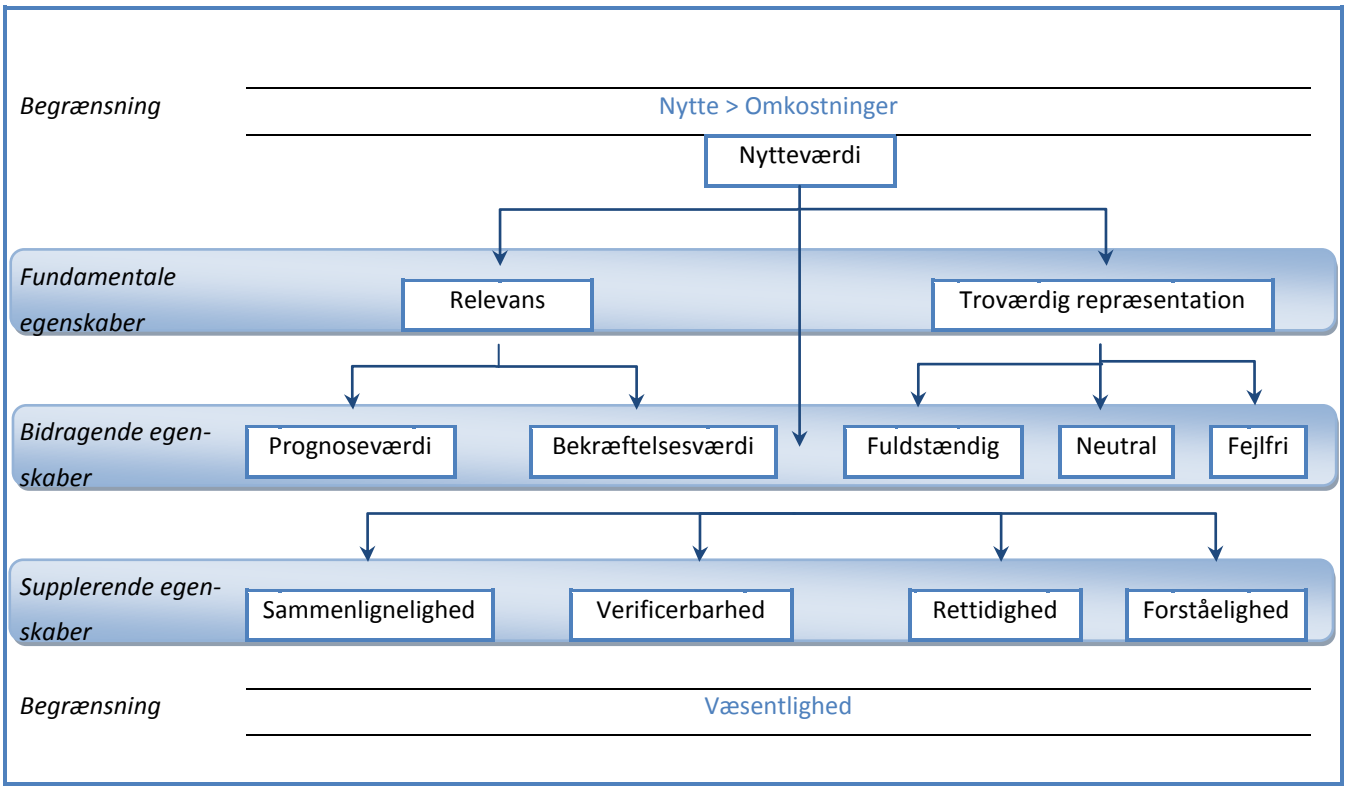

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af figur af Elling (2008), side 187 samt IASB (2008b)

Bilag 2. Analyse af dagsværdianvendelse under IFRS

Til brug for analysen er anvendt forskellige situationer for anvendelse af dagsværdi, hvilket er præsenteret i afhandlingens afsnit 2.4.1. Analysen sker med udgangspunkt i Cairns fire oplistede situationer. Formålet hermed er at identificere, i hvor høj grad situation 3 er dominerende under gældende IFRS-regulering.

Visse steder under IFRS er anvendelsen af dagsværdi et krav, mens det andre steder er en mulighed. I tilfælde af sidstnævnte situation er viste eksempler markeret med betegnelsen "mulighed".

Anvendelse af dagsværdi ved initial indregning

Anvendelsen af dagsværdi til brug for etablering af et omkostningsgrundlag, således at ikke-monetære transaktioner kan blive indregnet i regnskabet, var den måde, hvorpå begrebet dagsværdi blev introduceret i IFRS i 1982.

Tanken bag denne anvendelse er, at en ikke-monetær transaktion skal måles til samme værdi, som den ville have været indregnet til, såfremt transaktionen blev afregnet kontant i stedet for afregning i enten øvrige aktiver, forpligtelser eller egenkapitalinstrumenter.

Som det fremgår af figuren nedenfor er denne anvendelse eskaleret over årene.

Figur 10. Anvendelsen af dagsværdi under IFRS til måling ved initial indregning af transaktioner

Standardreference	Anvendelse
IAS 16	Måling af kostprisen for et eller flere materielle anlægsaktiver, der er anskaffet ved udveksling af et eller flere ikke-monetære aktiver eller en kombination af monetære og ikke-monetære aktiver. Dette gælder under forudsætning af, at transaktionen har et forretningsmæssigt indhold, og at dagsværdien kan måles pålideligt jf. IAS 16.24
IAS 17	Måling af aktiver og forpligtelser opstået ved finansiel leasing i leasingtagers regnskab, med mindre dagsværdien er højere end nutidsværdien af minimumsleasingydelserne jf. IAS 17.20
IAS 18	Måling af modtagne eller tilgodehavende vederlag for omsætning, med mindre varer eller services er ombyttet eller udvekslet for varer eller services, som er af samme art og værdi jf. IAS 18.9 samt 18.12
IAS 20	Måling af overførsel af et offentligt tilskud i form af ikke-monetære aktiver til virksomheden (mulighed) jf. IAS 20.23
IAS 38	Måling af et eller flere immaterielle aktiver, der er købt ved udveksling af et eller flere ikke-monetære aktiver eller en kombination af monetære og ikke-monetære aktiver. Dette gælder under forudsætning af, at transaktionen har forretningsmæssigt indhold, og dagsværdien kan måles pålideligt jf. IAS 38.45
IAS 39	Måling af finansielle aktiver og forpligtelser jf. IAS 39.43
IAS 41	Måling af biologiske aktiver og landbrugsprodukter, der er høstet fra virksomhedens biologiske aktiver. Dagsværdien skal fradrages salgsomkostninger ved indregning jf. IAS 41.12-13
IFRS 1	Måling af materielle anlægsaktiver, investeringsejendomme og visse immaterielle an-

	lægsaktiver på dagen for overgang til IFRS (mulighed) jf. IFRS 1.30 samt D5 og D7
IFRS 2	Måling af modtagne varer og services samt udstedte egenkapitalinstrumenter ved aktiebaseret vederlæggelse afregnet i egenkapital jf. IFRS 2.10
IFRS 3	Måling af overtagne identificerbare aktiver og forpligtelser, ny måling af den overtagendes egen egenkapitalandel i den overtagne ved trinvis sammenslutning samt det erlagte vederlag, herunder eventuelle egenkapitalinstrumenter udstedt af køberen jf. IFRS 3.18, IFRS 3.42 og IFRS 3.37. Yderligere overtagers eventuelle minoritetsinteresser i overtagne (mulighed) jf. IFRS 1.19

Kilde: Egen tilvirkning med udgangspunkt i Cairns (2006)

Anvendelsen af dagsværdi i denne sammenhæng forekommer i visse standarder som krav og i andre standarder som en valgmulighed. Pålagt anvendelse af dagsværdi ved initial indregning ses oftest, blandt andet i IAS 16 og IAS 17, mens valgmulighed for anvendelse er repræsenteret i IFRS 1.

Jævnfør IFRS 1.30 med reference til D5 er det tilladt at anvende dagsværdi på overgangsdagen til IFRS til måling af materielle anlægsaktiver som udtryk for omkostningerne herfor. Muligheden er introduceret af hensyn til de virksomheder, der overgår til IFRS, og ikke har den nødvendige information til at opgøre omkostningerne efter IFRS.[198] Valgmuligheden gælder imidlertid også for dem, der kunne have opgjort omkostninger efter IFRS.

Anvendelse af dagsværdi ved initial indregning af aktiver og forpligtelser eller ved overgang til IFRS forudsætter på ingen måde fortsat anvendelse heraf til opgørelse af balanceposter på efterfølgende statusdage. Her er dagsværdi anvendt for at etablere et udtryk for kostprisen. Efterfølgende kan der rapporteres efter det præstationsorienterede paradigme baseret på historisk kostpris.

Denne form for anvendelse af dagsværdi er især væsentlig i forbindelse med opgørelse af mere komplekse transaktioner, eksempelvis ved restrukturering af gæld. Her sker en ombytning af gældsinstrumenter, hvor disse opgøres til deres respektive dagsværdier. På baggrund heraf opgøres værdien af gælden, hvilket etablerer et udtryk for kostprisen. Herefter kan gælden behandles efter IAS 39, hvor der anvendes amortiseret kostpris som grundlag for den efterfølgende behandling.

Anvendelse af dagsværdi til allokering af kostpris ved en sammensat transaktion

Denne anvendelse af dagsværdi kan siges at have visse lighedspunkter med anvendelsen omtalt i forrige afsnit, idet måleattributten også her anvendes som grundlag for at etablere et udtryk for kostpris, som ikke umiddelbart forefindes.

[198] Jf. BC 1.41, International Financial Reporting Standards (2006), side 95

Der er især to hovedområder, hvor der forekommer anvendelse af dagsværdi som grundlag for allokering af en sammensat transaktions beløb for de enkelte elementer heri. Dette gælder henholdsvis virksomhedssammenslutninger og sammensatte finansielle instrumenter.

De relevante tilfælde med henvisning til standarder fremgår af figuren herunder:

Figur 11. Anvendelse af dagsværdi under IFRS til allokering af det initiale beløb for sammensatte transaktioner

Standardreference	Anvendelse
IAS 32	Måling af forpligtelsesdel af et sammensat finansielt instrument (hvor egenkapitalkomponenten er residual) jf. IAS 32.28 og 32.31
IFRS 3	Måling af de opkøbte identificerbare aktiver og forpligtelser samt eventualforpligtelser på overtagelsestidspunktet i en virksomhedssammenslutning (hvor goodwill er residual) jf. IFRS 3.10, 3.18 og 3.23.

Kilde: Egen tilvirkning med udgangspunkt i Cairns (2006)

Det mest oplagte eksempel på en sammensat transaktion er en virksomhedssammenslutning. Principperne bag en sådan efter IFRS 3 er, at aktiver og forpligtelser erhvervet gennem en virksomhedsovertagelse skal opgøres til samme beløb, som de ville være blevet målt til, såfremt de var erhvervet separat.

Ved indregning af en virksomhedssammenslutning sker dette i den overtagende virksomheds regnskab efter den såkaldte overtagelsesmetode.

Overtagelsesmetoden består af følgende fire trin:[199]

1. Fastsættelse af overtagelsestidspunktet
2. Opgørelse af kostprisen
3. Identifikation og omvurdering af alle identificerbare overtagne aktiver og forpligtelser på overtagelsesdagen (dvs. ikke blot de aktiver og forpligtelser, der er indregnet på overtagelsesdagen)
4. Opgørelse af forskelsværdi (som oftest goodwill)

Overtagelsestidspunktet er det tidspunkt, hvor den overtagende virksomhed opnår kontrol med den overtagne. På dette tidspunkt skal køber bl.a. opgøre dagsværdien af alle de identificerbare overtagne aktiver og forpligtelser samt påbegynde konsolideringen heraf.

Købsprisen (kostprisen) måles som dagsværdien af det vederlag, der er afgivet.[200] Transaktionsomkostninger indregnes ikke heri, men resultatføres derimod i takt med afholdelse jf. IFRS 3.53.

[199] Fedders & Steffensen (2008), side 152
[200] Dog forekommer en undtagelse ved trinvise overtagelser.

Ifølge IFRS 3.10 skal alle overtagne aktiver og forpligtelser identificeres, uanset om de er indregnet i balancen hos den overtagne virksomhed eller ej. En række af disse bør indregnes i overtagelsesbalancen. [201]

Aktiverne og forpligtelserne måles med få undtagelser[202] til dagsværdi på overtagelsesdagen.

Den eventuelle forskel, der opstår imellem købsprisen og dagsværdien af aktiver og forpligtelser, indregnes som goodwill. Undladelse af indregning af identificerede ikke tidligere indregnede aktiver vil derfor betyde, at værdien indgår i goodwill, der derved overvurderes.

Det ses heraf, at denne anvendelse af dagsværdi medfører indregning af en residual i form af goodwill.

Der vil ligeledes ske indregning af en residual ved denne anvendelse af dagsværdi under IAS 32 vedrørende sammensatte finansielle instrumenter. Et oplagt eksempel herpå er en konvertibel obligation. Ved indregning af sidstnævnte opgøres dagsværdien af forpligtelseselementet, hvorefter den resterende del af instrumentets samlede pris anses som værende optionslignende, og residualen indregnes derfor under egenkapital.

Anvendelsen af dagsværdi under Cairns definerede situation 2 betyder, at elementerne i et sammensat instrument med undtagelse af residualen måles til tilnærmelsesvist samme beløb, som de ville have været målt til ved et separat køb heraf.[203]

Som under Cairns situation 1 kræver denne anvendelse af dagsværdi ikke efterfølgende anvendelse heraf. Dagsværdi anvendes alene til at etablere et udtryk for en kostpris.

Anvendelse af dagsværdi til efterfølgende måling af aktiver og forpligtelser

Imens IASB hurtigt implementerede brugen af dagsværdier til initial måling, som beskrevet under situation 1, var det en mere langsommelig proces at integrere dagsværdianvendelse ved efterfølgende regnskabsmæssig behandling.

Dette skete for første gang ved indførelsen af IAS 25 Accounting for Investments i 1986. Heri blev der for investeringer (inklusive investeringsejendomme) indført obligatorisk anvendelse af "nutidige værdier".[204]

---

[201] Dette er især en relevant regel i forbindelse med immaterielle aktiver, hvor fremtidige fordele med en sandsynlighed på under 50% nu tillades indregnet jf. IAS 38.33. Yderligere bør eksempelvis eventualforpligtelser indregnes jf. IFRS 3.23.

[202] Disse undtagelser er udskudt skat, personaleforpligtelser, anlægsaktiver med henblik på salg og aftaler om godtgørelse fra sælger jf. Fedders & Steffensen (2008), side 163

[203] Cairns (2006), side 14

[204] Cairns (2006), side 14

I dag ses det overordnet, at efterfølgende regnskabsmæssig behandling af aktiver og forpligtelser baseret på dagsværdi hovedsageligt udgør en betinget valgmulighed. Dette kommer til udtryk i figuren herunder, hvor betegnelsen "mulighed" er hyppigt forekommende i oversigten over denne anvendelse af dagsværdi under gældende IFRS.

Figur 12. Anvendelse af dagsværdi under IFRS til efterfølgende regnskabsmæssig behandling

Standardreference	Anvendelse
IAS 16	Måling af materielle anlægsaktiver (mulighed) jf. IAS 16.31
IAS 19	Måling af ordningens aktiver ved personaleydelser i form af ydelsesbaserede pensionsordninger jf. IAS 19.54 (d)
IAS 26	Måling af en fratrædelsesordnings investeringer jf. IAS 26.32
IAS 27	Måling af investeringer i datterselskaber, fælles kontrollerede virksomheder og associerede selskaber når en virksomhed udarbejder separat årsregnskab (mulighed) jf. IAS 27.38 (jf. IAS 28.35 og IAS 31.46)
IAS 28	Investeringer i associerede selskaber ejet af venturekapitalorganisationer, investeringsselskaber, investeringsforeninger eller lignende (mulighed) jf. IAS 28.1
IAS 31	Investeringer i fælles kontrollerede virksomheder ejet af venturekapitalorganisationer, investeringsselskaber, investeringsforeninger eller lignende (mulighed) jf. IAS 31.1
IAS 38	Måling af immaterielle aktiver som tidligere er indregnet til kostpris og dagsværdi er baseret på reference til aktivt marked (mulighed) jf. IAS 38.75-76
IAS 39	Måling af finansielle aktiver og forpligtelser, der indgår i en handelsportefølje, inklusive afledte finansielle instrumenter. (Disse indgår i kategorien "Et finansielt aktiv eller en finansiel forpligtelse til dagsværdi gennem resultatet") jf. IAS 39.9 og 39.45-46. Måling af andre finansielle aktiver og forpligtelser, der under givne betingelser kan vælges henført til kategorien "Et finansielt aktiv eller en finansiel forpligtelse til dagsværdi gennem resultatet" (mulighed) jf. IAS 39.9 og 39.45-46 Måling af aktiver under kategorien "Finansielle aktiver disponible for salg", der udgør en restkategori jf. IAS 39.9 og 39.45-46
IAS 40	Måling af investeringsejendomme (mulighed, men foretrukket) jf. IAS 40.33
IAS 41	Måling af biologiske aktiver (mulighed) jf. IAS 41.12 Måling af landbrugsprodukteter, der er høstet af virksomhedens biologiske aktiver jf. IAS 41.13

Kilde: Egen tilvirkning med udgangspunkt i Cairns (2006)

Som det fremgår af figuren ovenfor, er det relativt sjældent under gældende IFRS, at dagsværdi er påkrævet for den efterfølgende regnskabsmæssige behandling. Disse tilfælde kan opsummeres til at være afledte finansielle instrumenter, finansielle aktiver og forpligtelser under kategorien "Et finansielt aktiv eller en finansiel forpligtelse til dagsværdi gennem resultatet", finansielle aktiver under kategorien "Finansielle aktiver disponible for salg" samt høstede landbrugsprodukter fra virksomhedens biologiske aktiver.

For alle øvrige listede anvendelsesmuligheder kan den rapporterende virksomhed vælge at anvende måling baseret på historisk kostpris, hvilket vælges af størstedelen af de virksomheder, som aflægger regnskab efter IFRS.[205]

Med henblik på at vurdere, hvor fremskreden overgangen til dagsværdiregnskab er under gældende IFRS, er det imidlertid ikke tilstrækkeligt at fastlægge, i hvilke standarder dagsværdi er repræsenteret i forbindelse med efterfølgende regnskabsmæssig behandling.

Ifølge Penman er symbolet for brud på transaktionsbaseret regnskabsaflæggelse, at såvel realiserede som urealiserede værdiændringer indregnes i resultatopgørelsen. Det er derfor centralt at undersøge, hvorvidt urealiserede værdiændringer indregnes i resultatet. Alternativt kan der ske indregning i OCI-opgørelsen.

Der kan tages udgangspunkt i IAS 16 materielle anlægsaktiver som et eksempel på, at der under IFRS er etableret en valgmulighed for anvendelse af dagsværdi til efterfølgende regnskabsmæssig behandling, men at dette ikke kan ses som et klart udtryk for overgang til dagsværdiregnskab.

Ifølge IAS 16.29 kan der vælges imellem henholdsvis kostprismodellen og omvurderingsmodellen til den efterfølgende regnskabsmæssige behandling.

Efter kostprismodellen indregnes aktivet til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger og akkumulerede tab ved værdiforringelse. Ved valg af alternativet, omvurderingsmodellen, skal aktivet opgøres til omvurderet værdi, der defineres som *"dagsværdien på omvurderingstidspunktet med fradrag af eventuelle efterfølgende akkumulerede afskrivninger og efterfølgende tab ved værdiforringelse"*[206].

Valg af den dagsværdibaserede model, omvurderingsmodellen, fritager derfor ikke for kravet om afskrivning. Ved en eventuel opskrivning reguleres afskrivningsgrundlaget desuden tilsvarende.[207]

Ved opskrivning af et materielt anlægsaktiv indregnes opskrivningen i OCI-opgørelsen, hvorimod en nedskrivning skal føres over resultatopgørelsen, med mindre sidstnævnte reducerer en tidligere opskrivning over egenkapitalen.[208]

Det kan på denne baggrund konstateres, at den såkaldte dagsværdibaserede omvurderingsmodel langt fra betyder, at der for materielle anlægsaktivers vedkommende er sket overgang til principperne for dagsværdiregnskab.

---

[205] Cairns (2006), side 16
[206] IAS 16.31
[207] Fedders & Steffensen (2008), side 358
[208] PwC (2011), side 101

For det første er dagsværdi i dette tilfælde kun en valgmulighed. For det andet skal afskrivninger, der er et transaktionsbaseret fænomen, fratrækkes dagsværdimålingerne. For det tredje er der asymmetrisk regnskabsmæssig behandling af op- og nedskrivning, hvilket er udtryk for forsigtighedsprincippet under den traditionelle historiske kostprismodel. Urealiserede værdistigninger påvirker således ikke resultatopgørelsen.

Jeg har efterfølgende undersøgt, hvilke indregningsmæssige konsekvenser eventuelle dagsværdiændringer har for de forskellige eksempler, der er vist i forrige figur.

Det kan konstateres, at der udelukkende kan ses kontinuerlig indregning i resultatet på baggrund af realiserede og urealiserede tab og gevinster opstået ved dagsværdiændringer hos virksomheder, der benytter sig af valgmuligheden for anvendelse af dagsværdi til måling af investeringsejendomme, biologiske aktiver eller investeringer i fælles kontrollerede virksomheder, der er ejet af venturekapitalorganisationer, investeringsselskaber, investeringsforeninger eller lignende.

Yderligere gælder det, at der kræves obligatorisk kontinuerlig indregning over resultatet af såvel realiserede som urealiserede tab og gevinster på baggrund af dagsværdiændringer for finansielle instrumenter i kategorien "Et finansielt aktiv eller en finansiel forpligtelse til dagsværdi gennem resultatet" under IAS 39. For en betydelig andel finansielle aktiver og forpligtelser repræsenterer dette et krav, men for visse andre er denne kategorisering en valgmulighed.

Anvendelse af dagsværdi til nedskrivning af aktiver

Som den sidste anvendelsesform af dagsværdi under IFRS skal nævnes brugen heraf til nedskrivning af aktiver. Denne praksis kan ses som resultat af forsigtighedsprincippet integreret i den traditionelle regnskabsmodel baseret på historisk kostpris.

Den basale tankegang bag nedskrivning er, at et aktiv ikke må stå indregnet til en højere værdi end den, som virksomheden forventer at generere på baggrund heraf gennem enten anvendelse eller salg.

Den mest almindelige beslutningsregel, der anvendes til brug for nedskrivning, er genindvindingsværdi (recoverable amount), om end der findes variationer over denne værdi. *"Ved genindvindingsværdien på et aktiv forstås den højeste værdi af kapitalværdi og nettosalgsværdi (bruttosalgsværdi minus sagsomkostninger)"*.[209]

Nedskrivning er et integreret princip i samtlige IFRS-standarder, der omhandler aktiver.[210]

[209] Elling (2010), side 216
[210] Cairns (2006), side 16

Dette kommer blandt andet til udtryk i nedskrivning af et varelager til nettorealisationsværdi[211] under IAS 2 samt i nedskrivningstest under IAS 36 for materielle anlægsaktiver, immaterielle anlægsaktiver og goodwill. I IAS 36 anvendes genindvindingsværdien i form af højeste værdi af henholdsvis værdien ved anvendelse og dagsværdi fratrukket salgsomkostninger.

I forbindelse med vurdering af nedskrivningsbehov er dagsværdi især relevant for materielle og immaterielle anlægsaktiver, idet en virksomhed oftest kan "genindvinde" værdien heraf gennem salg på et aktivt marked.

Af samme årsag er dagsværdi ligeledes relevant for finansielle aktiver, om end nedskrivningsmåling ofte er overflødigt for den del af disse, som måles og kontinuerligt indregnes til dagsværdi. Imidlertid kan det betegnes som relevant for "disponible for salg"-kategorien, idet urealiserede gevinster og tab ikke indregnes i resultatet før realisation eller nedskrivning.[212]

Principielt kan dagsværdi også hævdes at være yderst relevant i relation til nedskrivning af lån, tilgodehavender samt holde-til-udløb-investeringer.[213] Imidlertid er disse indregnet til amortiseret kostpris ved anvendelse af den oprindelige effektive rente. Sidstnævnte anvendes ligeledes ved opgørelse af, hvilken værdi der kan genindvindes.[214] Dette får den betydning, at eventuelle dagsværdiændringer grundet renteændringer ignoreres.

Modellen for nedskrivningstest i IAS 36 findes i en lignende udgave i IFRS 5 med relevans for kortfristede aktiver. Her er udtrykket for genindvindingsværdien atter baseret på dagsværdi (fratrukket salgsomkostninger).

I nedenstående tabel er listet de tilfælde under IFRS, hvor princippet med nedskrivning af aktiver er integreret. Ud fra hvert tilfælde er anvist, hvilken beslutningsregel eller måleattribut IFRS foreskriver i forbindelse med nedskrivning. Det ses, at det rene udtryk dagsværdi sjældent er anvendt.

[211] Nettorealisationsværdi for et aktiv er salgsværdi efter fradrag af eventuelle salgs- og distributionsomkostninger jf. Elling (2010), side 215
[212] IAS 39.67
[213] Cairns (2006), side 19
[214] IAS 39.63

Figur 13. Nedskrivningstest under IFRS

Kategori	Anvendt udtryk for værdien, som virksomheden kan "genindvinde"	IFRS-standard
Langfristede aktiver		
Materielle anlægsaktiver	Højeste af brugsværdi og dagsværdi fratrukket salgsomkostninger	IAS 36
Investeringsejendomme (dagsværdimodel)	Dagsværdi	IAS 40
Investeringsejendomme (kostprismodel)	Højeste af brugsværdi og dagsværdi fratrukket salgsomkostninger	IAS 36
Biologiske aktiver (dagsværdimodel)	Dagsværdi fratrukket omkostninger på salgstidspunktet	IAS 41
Biologiske aktiver (kostprismodel)	Højeste af brugsværdi og dagsværdi fratrukket salgsomkostninger	IAS 36
Goodwill	Som ovenfor	IAS 36
Andre immaterielle aktiver	Som ovenfor	IAS 36
Associerede selskaber	Som ovenfor	IAS 36
Fælles kontrollerede virksomheder	Som ovenfor	IAS 36
Finansielle aktiver disponible for salg	Dagsværdi	IAS 39
Lån og tilgodehavender	PV af fremtidige CF diskonteret med oprindelig effektive rente	IAS 39
Kortfristede aktiver		
Varelager	Nettorealisationsværdi	IAS 2
Aktiver i enterprisekontrakter	Overskud af kontraktomsætning i forhold til –omkostninger	IAS 11
Høstede landbrugsprodukter	Dagsværdi fratrukket omkostninger på salgstidspunktet	IAS 41
Tilgodehavender	PV af fremtidige CF diskonteret med oprindelig effektive rente	IAS 39
Finansiel leasing tilgodehavender	PV af fremtidige CF diskonteret med den implicitte effektive rente i leasingaftalen	IAS 17
Andre lån og tilgodehavender	PV af fremtidige CF diskonteret med oprindelig effektive rente	IAS 39
Investeringer holdt med henblik på salg	Dagsværdi	IAS 39
Derivater	Dagsværdi	IAS 39
Investeringer holdt til udløb	PV af fremtidige CF diskonteret med oprindelig effektive rente	IAS 39
Cash equivalents	Dagsværdi	IAS 39

Kilde: Egen tilvirkning med udgangspunkt i Cairns (2006)

Bilag 3. De fire primære opgørelser samt en afstemningsopgørelse i IASBs Præsentationsprojekt

Totalindkomstopgørelsen – forslag til ny model

TOOLCO STATEMENT OF COMPREHENSIVE INCOME
(proposed format)

3A

	For the year ended 31 December	
	2010	**2009**
1 **USINESS**		
perating		
A Sales—wholesale	2,790,080	2,591,400
Sales—retail	697,520	647,850
Total revenue	*3,487,600*	*3,239,250*
Cost of goods sold		
Materials	(1,043,100)	(925,000)
Labour	(405,000)	(450,000)
Overhead—depreciation	(219,300)	(215,000)
Overhead—transport	(128,640)	(108,000)
Overhead—other	(32,160)	(27,000)
Change in inventory	(60,250)	(46,853)
Pension	(51,975)	(47,250)
Loss on obsolete and damaged inventory	(29,000)	(9,500)
Total cost of goods sold	*(1,969,425)*	*(1,828,603)*
Gross profit	*1,518,175*	*1,410,647*
Selling expenses		
Advertising	(60,000)	(50,000)
Wages, salaries and benefits	(56,700)	(52,500)
Bad debt	(23,068)	(15,034)
Other	(13,500)	(12,500)
Total selling expenses	(153,268)	(130,034)
General and administrative expenses		
Wages, salaries and benefits	(321,300)	(297,500)
Depreciation	(59,820)	(58,500)
Pension	(51,975)	(47,250)
Share-based remuneration	(22,023)	(17,000)
Interest on lease liability	(14,825)	(16,500)
Research and development	(8,478)	(7,850)
Other	(15,768)	(14,600)
Total general and administrative expenses	*(494,189)*	*(459,200)*
Income before other operating items	*870,718*	*821,413*
Other operating income (expense)		
Share of profit of associate A	23,760	22,000
Gain on disposal of property, plant and equipment	22,650	–
Realised gain on cash flow hedge	3,996	3,700
Loss on sale of receivables	(4,987)	(2,025)
Impairment loss on goodwill	–	(35,033)
Total other operating income (expense)	*45,419*	*(11,358)*
Total operating income	**916,137**	**810,055**
vesting		
B Dividend income	54,000	50,000
Realised gain on available-for-sale securities	18,250	7,500
Share of profit of associate B	7,500	3,250
Total investing income	**79,750**	**60,750**
TOTAL BUSINESS INCOME	**995,887**	**870,805**

	For the year ended 31 December	
	2010	2009
NANCING		
Interest income on cash	8,619	5,500
Total financing asset income	**8,619**	**5,500**
Interest expense	(111,352)	(110,250)
Total financing liability expense	**(111,352)**	**(110,250)**
TOTAL NET FINANCING EXPENSE	**(102,733)**	**(104,750)**
Profit from continuing operations before taxes and other comprehensive income	*893,154*	*766,055*
COME TAXES		
Income tax expense	(333,625)	(295,266)
Net profit from continuing operations	*559,529*	*470,789*
SCONTINUED OPERATIONS		
Loss on discontinued operations	(32,400)	(35,000)
Tax benefit	11,340	12,250
NET LOSS FROM DISCONTINUED OPERATIONS	**(21,060)**	**(22,750)**
NET PROFIT	**538,469**	**448,039**
THER COMPREHENSIVE INCOME (after tax)		
Unrealised gain on available-for-sale securities (investing)	17,193	15,275
Revaluation surplus (operating)	3,653	–
Foreign currency translation adjustment—consolidated subsidiary	2,094	(1,492)
Unrealised gain on cash flow hedge (operating)	1,825	1,690
Foreign currency translation adjustment—associate A (operating)	(1,404)	(1,300)
TOTAL OTHER COMPREHENSIVE INCOME	**23,361**	**14,173**
TOTAL COMPREHENSIVE INCOME	**561,830**	**462,212**
Basic earnings per share	7.07	6.14
Diluted earnings per share	6.85	5.96

Kilde: IASB (2008a), side 106-107

Balancen – forslag til ny model

TOOLCO STATEMENT OF FINANCIAL POSITION
(proposed format)

	As at 31 December	
	2010	2009
BUSINESS		
Operating		
Accounts receivable, trade	945,678	541,375
Less allowance for doubtful accounts	(23,642)	(13,534)
Accounts receivable, net	922,036	527,841
Inventory	679,474	767,102
Prepaid advertising	80,000	75,000
Foreign exchange contracts ow hedge	6,552	3,150
tal short-term assets	*1,688,062*	*1,373,092*
Property, plant and equipme	5,112,700	5,088,500
Less accumulated depreciation	(2,267,620)	(2,023,500)
Property, plant and equipment, net	2,845,080	3,065,000
Investment in associate A	261,600	240,000
Goodwill	154,967	154,967
Other intangible assets	35,000	35,000
otal long-term assets	*3,296,647*	*3,494,967*
Accounts payable, trade	(612,556)	(505,000)
Advances from customers	(182,000)	(425,000)
Wages payable	(173,000)	(200,000)
Share-based remuneration liability	(39,586)	(21,165)
Current portion of lease liability	(35,175)	(33,500)
Interest payable on lease li	(14,825)	(16,500)
al short-term liabilities	*(1,057,142)*	*(1,201,165)*
Accrued pension liability	(293,250)	(529,500)
Lease liability (excluding current portion)	(261,325)	(296,500)
Other long-term liabilities	(33,488)	(16,100)
tal long-term liabilities	*(588,063)*	*(842,100)*
Net operating assets	**3,339,504**	**2,824,795**
Investing		
Available-for-sale financial assets (short-term)	473,600	485,000
Investment in associate B (long-term)	46,750	39,250
Total investing assets	**520,350**	**524,250**
NET BUSINESS ASSETS	**3,859,854**	**3,349,045**

	As at 31 December	
	2010	2009
FINANCING		
Financing assets		
Cash	1,174,102	861,941
A3 **tal financing assets**	**1,174,102**	**861,941**
Financing liabilities		
Short-term borrowings	(562,000)	(400,000)
Interest payable	(140,401)	(112,563)
Dividends payat C2	(20,000)	(20,000)
al short-term financing liabilities	*(722,401)*	*(532,563)*
Long-term borrowings D2	(2,050,000)	(2,050,000)
al financing liabilities	**(2,772,401)**	**(2,582,563)**
NET FINANCING LIABILITIES	**(1,598,299)**	**(1,720,621)**
DISCONTINUED OPERATIONS		
Assets held for sale A4	856,832	876,650
Liabilities related to assets held for sale C3	(400,000)	(400,000)
NET ASSETS HELD FOR SALE	**456,832**	**476,650**
INCOME TAXES		
Short-term A5		
Deferred tax asset	4,426	8,907
Income taxes payable C4	(72,514)	(63,679)
Long-term		
Deferred tax asset B3	333	80,160
NET INCOME TAX ASSET (LIABILITY)	**(28,255)**	**25,388**
NET ASSETS	*2,690,132*	*2,130,462*
EQUITY		
Share capital	(1,427,240)	(1,343,000)
Retained earnings	(1,100,358)	(648,289)
Accumulated other comprehensive income, net	(162,534)	(139,173)
TOTAL EQUITY	**(2,690,132)**	**(2,130,462)**

Total short-term assets	A	**4,197,021**	**3,605,591**
Total long-term assets	B	**3,383,231**	**3,614,377**
Total assets		**7,580,252**	**7,219,968**
Total short-term liabilities	C	**(2,252,057)**	**(2,197,406)**
Total long-term liabilities	D	**(2,638,063)**	**(2,892,100)**
Total liabilities		**(4,890,120)**	**(5,089,506)**

Kilde: IASB (2008a), side 108-109

Pengestrømsopgørelsen – forslag til ny model

3C

TOOLCO STATEMENT OF CASH FLOWS
(proposed format)

	For the year ended 31 December	
	2010	2009
BUSINESS		
Operating		
Cash received from wholesale customers	2,108,754	1,928,798
Cash received from retail customers	703,988	643,275
Total cash collected from customers	*2,812,742*	*2,572,073*
Cash paid for goods		
Materials purchases	(935,544)	(785,000)
Labour	(418,966)	(475,313)
Overhead—transport	(128,640)	(108,000)
Pension	(170,100)	(157,500)
Overhead—other	(32,160)	(27,000)
Total cash paid for goods	*(1,685,409)*	*(1,552,813)*
Cash paid for selling activities		
Advertising	(65,000)	(75,000)
Wages, salaries and benefits	(58,655)	(55,453)
Other	(13,500)	(12,500)
Total cash paid for selling activities	*(137,155)*	*(142,953)*
Cash paid for general and administrative activities		
Wages, salaries and benefits	(332,379)	(314,234)
Contributions to pension plan	(170,100)	(157,500)
Capital expenditures	(54,000)	(50,000)
Lease payments	(50,000)	–
Research and development	(8,478)	(7,850)
Settlement of share-based remuneration	(3,602)	(3,335)
Other	(12,960)	(12,000)
Total cash paid for general and administrative activities	*(631,519)*	*(544,919)*
Cash flow before other operating activities	*358,657*	*331,388*
Cash from other operating activities		
Disposal of property, plant and equipment	37,650	–
Investment in associate A	–	(120,000)
Sale of receivable	8,000	10,000
Settlement of cash flow hedge	3,402	3,150
Total cash received (paid) for other operating activities	*49,052*	*(106,850)*
Net cash from operating activities	**407,709**	**224,538**
Investing		
Purchase of available-for-sale financial assets	–	(130,000)
Sale of available-for-sale financial assets	56,100	51,000
Dividends received	54,000	50,000
Net cash from investing activities	**110,100**	**(29,000)**
NET CASH FROM BUSINESS ACTIVITIES	**517,809**	**195,538**

	For the year ended 31 December	
	2010	2009
FINANCING		
Interest received on cash	8,619	5,500
Total cash from financing assets	**8,619**	**5,500**
Proceeds from issue of short-term debt	162,000	150,000
Proceeds from issue of long-term debt	–	250,000
Interest paid	(83,514)	(82,688)
Dividends paid	(86,400)	(80,000)
Total cash from financing liabilities	**(7,914)**	**237,312**
NET CASH FROM FINANCING ACTIVITIES	**705**	**242,812**
Change in cash from continuing operations before taxes and equity	*518,514*	*438,350*
INCOME TAXES		
Cash taxes paid	(281,221)	(193,786)
Change in cash before discontinued operations and equity	*237,293*	*244,564*
DISCONTINUED OPERATIONS		
Cash paid from discontinued operations	(12,582)	(11,650)
NET CASH FROM DISCONTINUED OPERATIONS	**(12,582)**	**(11,650)**
Change in cash before equity	*224,711*	*232,914*
EQUITY		
Proceeds from reissue of treasury shares	84,240	78,000
NET CASH FROM EQUITY	**84,240**	**78,000**
Effect of foreign exchange rates on cash	3,209	1,027
CHANGE IN CASH	**312,161**	**311,941**
Beginning cash	**861,941**	**550,000**
Ending cash	**1,174,102**	**861,941**

Kilde: IASB (2008a), side 110-111

Afstemning imellem totalindkomstopgørelsen og pengestrømsopgørelsen – forslag til ny model

3D

Modellen er vist for 2009 i to dele herunder.

ToolCo Reconciliation of cash flows to comprehensive income for the year ended 31 December 2009 (proposed format)

A	B	C	D	E	F	G
	Changes in assets and liabilities, excluding transactions with owners				Statement of comprehensive income	
	not from remeasurements		from remeasurements			
Caption in statement of cash flows	Cash flows	Accruals, allocations and other	Recurring valuation adjustments	All other	Comprehensive income (B + C + D + E)	Caption in statement of comprehensive income
BUSINESS						**BUSINESS**
Operating						**Operating**
Cash received from wholesale customers	1,928,798	662,602			2,591,400	Sales—wholesale
Cash received from retail customers	643,275	4,575			647,850	Sales—retail
Total cash collected from customers	*2,572,073*	*667,177*			*3,239,250*	*Total revenue*
Cash paid for goods						Cost of goods sold
Materials purchases	(785,000)	(140,000)			(925,000)	Materials
Labour	(475,313)	25,313			(450,000)	Labour
Pension	(157,500)	104,250	6,000		(47,250)	Pension
		(215,000)			(215,000)	Overhead—depreciation
Overhead—transport	(108,000)				(108,000)	Overhead—transport
Overhead—other	(27,000)				(27,000)	Overhead—other
		(46,853)			(46,853)	Change in inventory
				(9,500)	(9,500)	Loss on obsolete and damaged inventory
Total cash paid for goods	*(1,552,813)*	*(272,290)*	*6,000*	*(9,500)*	*(1,828,603)*	*Total cost of goods sold*
	1,019,260	*394,887*	*6,000*	*(9,500)*	*1,410,647*	*Gross profit*
Cash paid for selling activities						Selling expenses
Advertising	(75,000)	25,000			(50,000)	Advertising
Wages, salaries and benefits	(55,453)	2,953			(52,500)	Wages, salaries and benefits
		(15,034)			(15,034)	Bad debt
Other	(12,500)				(12,500)	Other
Total cash paid for selling activities	*(142,953)*	*12,919*			*(130,034)*	*Total selling expenses*
Cash paid for general and administrative activities						General and administrative expenses
Wages, salaries and benefits	(314,234)	16,734			(297,500)	Wages, salaries and benefits
Contributions to pension plan	(157,500)	104,250	6,000		(47,250)	Pension
Capital expenditures	(50,000)	50,000				
		(58,500)			(58,500)	Depreciation
Settlement of share-based remuneration	(3,335)	(8,665)	(5,000)		(17,000)	Share-based remuneration
Lease payments		(16,500)			(16,500)	Interest on lease liability
Research and development	(7,850)				(7,850)	Research and development
Other	(12,000)	(2,600)			(14,600)	Other
Total cash paid for general and administrative activities	*(544,919)*	*84,719*	*1,000*		*(459,200)*	*Total general and administrative expenses*
Cash flow before other operating activities	*331,388*	*492,525*	*7,000*	*(9,500)*	*821,413*	*Income before other operating items*

Kilde: IASB (2008a), side 116-117

A	B	C	D	E	F	G
Cash from other operating activities						Other operating income (expense)
Investment in associate A	(120,000)	120,000		22,000	22,000	Share of profit of associate A
Sale of receivable	10,000	(10,000)		(2,025)	(2,025)	Loss on sale of receivable
Settlement of cash flow hedge	3,150	(550)	1,100		3,700	Realised gain on cash flow hedge
				(35,033)	(35,033)	Impairment loss on goodwill
Total cash paid for other operating activities	*(106,850)*	*109,450*	*1,100*	*(15,058)*	*(11,358)*	*Total other operating income*
Net cash from operating activities	**224,538**	**601,975**	**8,100**	**(24,558)**	**810,055**	**Total operating income**
Investing						**Investing**
Purchase of available-for-sale financial assets	(130,000)	130,000				
Sale of available-for-sale financial assets	51,000	(43,500)			7,500	Realised gain on available-for-sale financial assets
Dividends received	50,000				50,000	Dividend income
				3,250	3,250	Share of profit of associate B
Net cash from investing activities	**(29,000)**	**86,500**		**3,250**	**60,750**	**Total investing income**
NET CASH FROM BUSINESS ACTIVITIES	**195,538**	**688,475**	**8,100**	**(21,308)**	**870,805**	**TOTAL BUSINESS INCOME**
FINANCING						**FINANCING**
Interest received on cash	5,500				5,500	Interest income on cash
Total cash from financing assets	**5,500**				**5,500**	**Total financing asset income**
Proceeds from issue of short-term debt	150,000	(150,000)				
Proceeds from issue of long-term debt	250,000	(250,000)				
Interest paid	(82,688)	(27,563)			(110,250)	Interest expense
Dividends paid	(80,000)	80,000				
Total cash from financing liabilities	**237,312**	**(347,563)**			**(110,250)**	**Total financing liability expense**
NET CASH FROM FINANCING ACTIVITIES	**242,812**	**(347,563)**			**(104,750)**	**TOTAL NET FINANCING EXPENSE**
Change in cash from continuing operations before taxes and equity	*438,350*	*340,912*	*8,100*	*(21,308)*	*766,055*	*Profit from continuing operations before taxes and other comprehensive income*
INCOME TAXES						**INCOME TAXES**
Cash taxes paid	(193,786)	(101,480)			(295,266)	Income tax expense
Change in cash before discontinued operations and equity	*244,564*	*239,432*	*8,100*	*(21,308)*	*470,789*	*Net profit from continuing operations*
DISCONTINUED OPERATIONS						**DISCONTINUED OPERATIONS**
Cash paid from discontinued operations	(11,650)			(23,350)	(35,000)	Loss on discontinued operations
		12,250			12,250	Tax benefit
NET CASH FROM DISCONTINUED OPERATIONS	**(11,650)**	**12,250**		**(23,350)**	**(22,750)**	**NET LOSS FROM DISCONTINUED OPERATIONS**
Change in cash before equity	**232,914**	**251,682**	**8,100**	**(44,658)**	**448,039**	**NET PROFIT**
						OTHER COMPREHENSIVE INCOME (after tax)
			15,275		15,275	Unrealised gain on available-for-sale securities
			1,690		1,690	Unrealised gain on cash flow hedge
				(1,492)	(1,492)	Foreign currency translation adjustment—consolidated subsidiary
				(1,300)	(1,300)	Foreign currency translation adjustment—associate A
			16,965	**(2,792)**	**14,173**	**TOTAL OTHER COMPREHENSIVE INCOME**
Change in cash before equity	**232,914**	**251,682**	**25,065**	**(47,450)**	**462,212**	**TOTAL COMPREHENSIVE INCOME**

Kilde: IASB (2008a), side 116-117

Egenkapitalopgørelsen – forslag til ny model

3E

TOOLCO STATEMENT OF CHANGES IN EQUITY (proposed format)

	Share capital	Retained earnings	Foreign currency translation adjustment– consolidated subsidiary	Foreign currency translation adjustment– associate A	Revaluation surplus	Unrealised gain on cash flow hedge	Unrealised gain on available-for-sale financial assets	Total equity
Balance at 31 Dec 2008	**1,265,000**	**280,250**	**50,200**	**37,000**	**800**	**31,000**	**6,000**	**1,670,250**
Issue of share capital	78,000							78,000
Dividends		(80,000)						(80,000)
Total comprehensive income		448,039	(1,492)	(1,300)	–	1,690	15,275	462,212
Balance at 31 Dec 2009	**1,343,000**	**648,289**	**48,708**	**35,700**	**800**	**32,690**	**21,275**	**2,130,462**
Issue of share capital	84,240							84,240
Dividends		(86,400)						(86,400)
Total comprehensive income		538,469	2,094	(1,404)	3,653	1,825	17,193	561,830
Balance at 31 Dec 2010	**1,427,240**	**1,100,358**	**50,802**	**34,296**	**4,453**	**34,515**	**38,468**	**2,690,132**

Kilde: IASB (2008a), side 112

Bilag 4. Totalindkomstopgørelse og balance efter Penman & Nissims model

EXHIBIT 10. The Income Statement

Income from trading with customers:		
Revenues		XXX
Expenses incurred in generating revenue		(XXX)
Matched recognized gains and losses on fair value assets utilized in trading with customers		XXX
Net income from trading with customers		XXX
Income from exposure to market prices:		
Fair value gains	XXX	
Matched fair value losses	(XXX)	XXX
Net income from business activities		XXX
Income from financing activities:		
Fair value gains (losses) on mkt. securities	XXX	
Interest expense on contractual debt	(XXX)	
Fair value gains and losses on debt settled at market price	XXX	XXX
Comprehensive income		XXX

Kilde: Penman & Nissim (2008), side 56

Kilde: Penman & Nissim (2008), side 53

Bilag 5. De primære opgørelser i Coopers model

Statement of earnings and comprehensive income

	Total	Management highlighted items	Notes
Operating activities			
Revenue	3,567		
Cost of sales	-2,033	-53	3
Gross profit	1,534		
SG&A	-978	13	
Research and development expenses	-133		
Pre-tax operating result	423	-40	
Tax on operating result	-123	15	4
Total operating result	300	-25	
Investments and non-operating assets	Market yield	Fair value changes	5
Unconsolidated equity investments	20	-25	6
Investment properties	8	20	
Funded portion of pensions	32	-145	7
Investment and non-operating business result	-60	-150	
Financing and treasury			
Cash and treasury assets	3	0	
Debt finance	-71	41	
Unfunded portion of pension obligations	-23	19	7
Other financing liabilities	-7	0	8
Financing and treasury result	-98	60	
Tax on investment and financing	8	25	4
Total investment and financing result	-30	-65	
Earnings	270		9,13
Fair value changes for investments and financing	-65		
Remeasurements of deferred tax	21		4
Gain or loss on business segment disposal and segment impairment (post tax)	24		10, 12
Comprehensive income	250		13
Non-GAAP measure: Adjusted post-tax operating result	325		2
Non-GAAP measure: Pro-forma earnings	295		

Kilde: Cooper (2007), side 10

Statement of financial position

		Notes
Net operating assets and goodwill		2
Tangible fixed assets	1,457	
Intangible fixed assets	343	
Total fixed assets	1,800	
Inventories	248	
Receivables	598	
Payables	-436	
Operating cash balances	10	
Net working capital	420	
Other operating assets/liabilities	-20	
Net operating assets excluding goodwill	2,200	
Goodwill	300	12
Net operating assets including goodwill	2,500	
Investments and non-operating assets		
Unconsolidated equity investments	214	
Pension funds (funds in surplus)	0	
Derivatives designated as cash flow hedges of forecast transactions	15	
Investment properties	106	
Total investments and non-operating assets	335	
Net operating and other business assets	2,835	
Financing		
Shareholders' equity	1,300	
Surplus cash and other treasury assets	-40	
Debt finance	1,150	
Net debt	1,110	
Pension liabilities (funds in deficit)	400	8
Other financial liabilities	25	
Net debt and financial liabilities	1,535	
Total equity and net financing liabilities	2,835	

Kilde: Cooper (2007), side 9

Statement of cash flows

	Cash flows	Non-cash funds flows	Notes
Reconciliation of operating profit and operating cash flow			14, 18
Post-tax operating result	300		
Depreciation and amortisation	197		
Non cash income and expenses	126	-24	
Change in net working capital	-57		
Cash paid for fixed assets	-256	-45	
Operating cash flow	310		
Dividends received from investments in associates	6		15
Cash received from other investments	4		
Cash flow from investment returns	10		
Interest income	5		15
Interest expense	-55	-5	
Net cash flow from interest income and expense	-50		
Total tax paid	-148		16
Less amount allocated to operating cash flow	98		
Tax paid excluding amount allocated to operating cash flow	-50		
Equity cash flow	220		
Acquisition of associates and other investment	-45		
Net cash paid in acquisition of subsidiaries	-134	-150	
Disposal of subsidiaries	183		
Net cash flow from acquisition and disposal of subsidiaries and other investments	4		
Cash paid to pension funds	-61		16
Cash paid in respect of asset retirement obligations	-6		
Total cash paid in respect of non-debt obligations classified as financing	-67		
Amount allocated to current period operating cash flow	20		
Net cash paid to settle non-debt obligations classified as financing	-47		
Dividends paid to parent company shareholders	-120		
Dividends paid to minority shareholders	-7		
Cash received / paid from issue or repurchase of equity	43	174	
Net equity financing cash flow	-84		
Change in net debt due to cash flows in the period	93	-50	17
Non-cash movements in net debt:			
New finance lease obligations	-45		
Net debt change due to acquisition and disposal of subsidiaries	0		
Non-cash accretion of interest	-5		
Impact of exchange rate movements	23		
Impact of restating debt and related derivatives to fair value	41		
Change in net debt amounts recognised in the balance sheet	107		

Kilde: Cooper (2007), side 11

Statement of segment income, assets and cash flows

	Segment A		Segment E	Eliminations /head-office	Total continuing	Discontinued segment F	Total	Note
Operating result – GAAP basis								19
Revenue	1957		458	-100	3,162	405	3,567	
Cost of sales	-1090		-263	100	-1,817	-216	-2,033	
Gross profit	867		195	0	1,345	189	1,534	
SG&A	-455		-113	-70	-779	-199	-978	
Research and development expenses	-59		-19	0	-133	0	-133	
Pre-tax operating result	353		63	-70	433	-10	423	
Tax on operating result	-92		-19	20	-126	3	-123	
Total operating result – GAAP basis	261		43	-50	307	-7	300	
Business segment impairments and gain on disposal	0		-31	0	-31	55	24	
Non GAAP measure: Adjusted operating result								2
Operating result – GAAP basis	261		43	-50	307	-7	300	
Add back:								
Gain on fixed asset disposal	-5		-35		-40		-35	
Restructuring costs			21		21		21	
Pension liability increase due to longevity change	49				49		49	
Tax on items excl. from management basis operating result	-12		0		-15		-15	
Total operating result – Management basis	293		42	-50	292	-7	315	
Net operating assets and goodwill								
Tangible fixed assets	832		192	50	1,324	133	1,457	
Intangible fixed assets	226		48	0	333	10	343	
Total fixed assets	1058		240	50	1657	143	1,800	
Inventories	161		25	0	227	21	248	
Receivables	348		60	30	533	65	598	
Payables	-211		-43	-20	-381	-55	-436	
Operating cash balances	28		1	0	10	0	10	
Net working capital	326		44	10	389	31	420	
Other operating assets/liabilities	10		-31	12	-20	0	-20	
Net operating assets before goodwill	1394		253	72	2,026	174	2,200	
Goodwill	88		198	0	300	0	300	
Net operating assets including goodwill	1482		451	72	2326	174	2,500	
Reconciliation of operating profit and cash flow								
Post-tax operating result	261		43	-50	307	-7	300	
Depreciation and amortisation	136		27	3	186	11	197	
Non cash income and expenses	61		18	0	121	5	126	
Change in net working capital	-52		-10	0	-71	14	-57	
Cash paid for fixed assets	-143		-33	-4	-231	-25	-256	
Operating cash flow	262		44	-51	312	-2	310	
Non-cash operating funds flow	-51		-8	0	-69	0	-69	

Figuren fremstår utydelig, men indscanningens dårlige kvalitet skyldes, at denne figur er mindre end de øvrige fra samme kilde. Figuren er udelukkende indsat for at give læseren et indtryk af Coopers opstilling af segment-opgørelsen.

Kilde: Cooper (2007), side 12

Bilag 6. Oplæg til struktur i totalindkomstopgørelse og balance i hovedafsnit 4

		Totalindkomstopgørelse
Netto core driftsaktiviteter		
		Omsætning
		Materialeomkostninger
		Administrationsomkostninger
		Afskrivninger
		Øvrige driftsomkostninger
		Resultat af direkte driftsaktiviteter
Non-core driftsaktiviteter		
	Investeringsaktiviteter	
		Renteindtægter fra investeringer
		Tab/gevinst af værdipapirer målt til FVA
		Tab/gevinst af solgte værdipapirer målt til HCA
		Indtægter/omkostninger investeringsejendomme
		Resultat af driftsrelaterede investeringer
	Øvrige non-core driftsaktiviteter	
		Tab/gevinst fra salg af anlægsaktiver
		Restruktureringsomkostninger
		Nedskrivning af anlægsaktiver
		Andre non-core indtægter/omkostninger
		Resultat af øvrige driftsrelaterede transaktioner
		Resultat af indirekte driftsaktiviteter
		Resultat af ikke finansieringsrelaterede aktiviteter
Netto finansieringsaktiviteter		
		Renteindtægter
		Renteudgifter bankgæld
		Tab/gevinster bankgæld
		Omkostninger andre finansielle forpligtelser målt til FVA
		Tab/gevinst andre finansielle forpligtelser målt til FVA
		Omkostninger andre finansielle forpligtelser målt til HCA
		Tab/gevinst ved indfrielse af andre finansielle forpligtelser målt til HCA
		Resultat af finansieringsaktiviteter
		Resultat
OCI		
	OCI til senere genindregning	
		Ikke-indregnede dagsværdiændringer investeringsaktiviteter
		Ikke-indregnede dagsværdiændringer finansieringsaktiviteter
	OCI til ikke til senere genindregning	
		Øvrige OCI-elementer
		Totalindkomst

Kilde: Egen tilvirkning

Balancen		
Netto core driftsaktiver		
		Materielle anlægsaktiver til brug for driften
		Immaterielle anlægsaktiver til brug for driften
		Lager
		Tilgodehavender
		Leverandørgæld
		Driftslikvider
Non-core driftsaktiver		
	Investeringsaktiver	
		Værdipapirer målt til FVA
		Værdipapirer målt til HCA
		Investeringsejendomme
	Øvrige non-core driftsaktiver	
		Andre tilgodehavender
Netto finansieringsaktiver		
	Egenkapital	
		Aktiekapital
		Overført overskud
	Netto gæld og finansieringsaktiver	
		Overskudslikviditet
		Bankgæld
		Andre finansielle forpligtelser målt til FVA
		Andre finansielle forpligtelser målt til HCA

Kilde: Egen tilvirkning